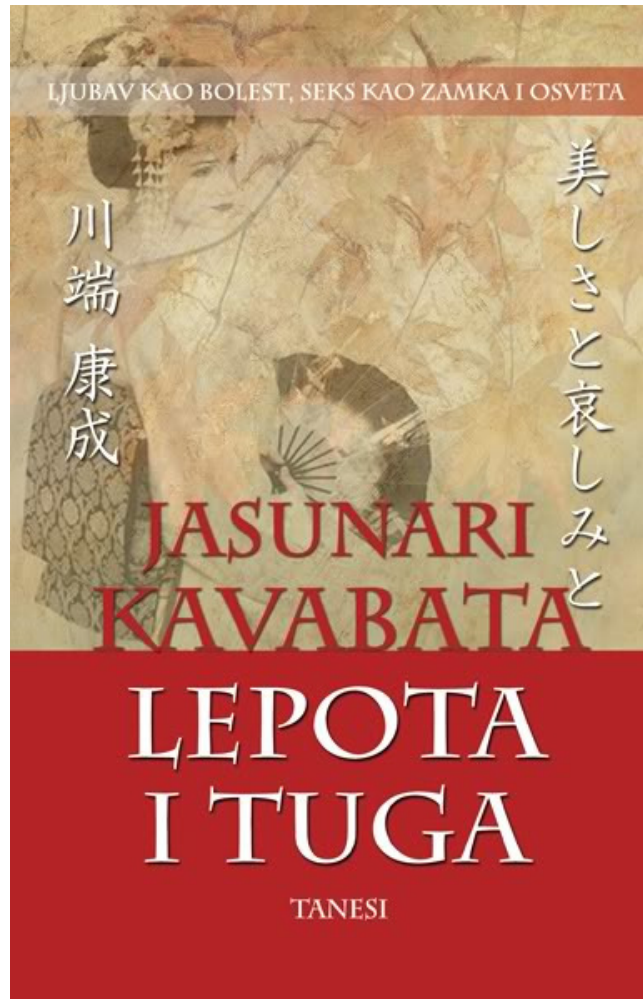

Jasunari Kavabata

LEPOTA

I

TUGA

Naslov originala: Yasunari Kawabata

UTSUKUSHISA TO KANASHIMI TO

NOVOGODIŠNJA ZVONA

Na drugoj strani vagona u Hatou, specijalnom brzom vozu za Kjoto, bilo je pet stolica koje su se okretale, ali Oki Tošio¹ primeti da se samo krajnja okreće polako, kao da se pomera zajedno s kretanjem voza. Nije mogao da skinе pogled sa nje. Niske fotelje na njegovoj strani vagona nisu se okretale. One se, zapravo, nisu ni mogle okretati.

U salonu vagona Oki je bio sam. Duboko zavaljen u fotelju, posmatrao je kako se okreće ona krajnja stolica. Nije se okretala ni u istom pravcu, ni istom brzinom. Nekada bi se okretala malo brže, nekada malo sporije, a nekada bi se čak i zaustavila i onda počela da se okreće u suprotnom pravcu. Posmatranje okretanja te stolice, tu pred njim, sred praznog vagona, opet uzbuni usamljenost u njegovoj duši. Misli na prošlost oživeše naglo i neobično jasno.

Poslednji je dvadeset deveti u godini. Oki ide u Kjoto da čuje kako zvona hramova zvone u novogodišnjoj noći.

Koliko li je već godina preko radija slušao kako se razleže zvon tih zvona?

Kad li su počeli da preko radija emituju zvuk ponoćnih novogodišnjih zvona? Verovatno je taj program slušao svake godine otkako je uveden, kao i komentare raznih spikera, koji su govorili o zvuku čuvenih starih zvona iz hramova širom zemlje. Za vreme tog programa stara godina je smenjivana novom, pa su zbog toga i komentari bili uglavnom kitnjasti i sentimentalni. Duboki, teški zvon ogromnog zvona budističkog hrama udarao bi posle laganih komotnih pauza, i odjeci koji su za njim ostajali u vazduhu označavali su nešto kao doživljavanje starog Japana i protoka vremena. Posle zvona hramova na severu, slušala bi se ona iz Kjušua, ali bi se svaka novogodišnja noć završila zvonima iz Kjota. U Kjotu je bilo toliko hramova da su se nekada njihovi izmešani zvuci preko radija čuli kao polifonija različitih zvukova.

U ponoć bi, ponekad, Okijeva žena i kćerka bile još uvek užurbane, dok bi pripremale razne specijalitete u kuhinji, čistile kuću, možda pripremale i svoja kimona ili aranžirale cveće. Oki je obično sedeo u dnevnoj sobi i slušao radio. Dok su zvona zvonila, razmišljao bi o godini koja je odlazila. Za njega bi to uvek bilo tužno osećanje, nekih godina puno srdžbe, a nekih bolno. Nekad bi ga obuzimali tuga ili žaljenje. Čak i kada ga je sentimentalnost u glasu spikera dovodila do besa, udaranje zvona odjekivalo je u njegovom srcu. Godinama ga je privlačila zamisao da u novogodišnjoj noći bude u Kjotu, pa da čuje živi zvuk starih zvona svih njegovih hramova.

To mu i ove godine pade na pamet, te najednom odluči da ide u Kjoto. Bio je pri tom podstaknut i željom, zabranjenom željom, da posle svih ovih

godina, vidi Ueno Otoko, i da sa njom sluša zvona. Otoko mu nije pisala od kada se preselila u Kjoto, ali je ona sad bila već poznata slikarka koja se opredelila za klasičnu japansku tradiciju. Još uvek je bila neudata.

Pošto je odluku doneo na brzinu, a i inače nije voleo da rezerviše hotele ili karte, Oki je jednostavno otišao na stanicu Jokohama i ušao u vagon-salon Hato-ekspresa. Bojao se da, pošto je bio dan uoči praznika, voz ne bude prepun, ali je poznao konduktore i sprovodnike i nadao se da će mu neko od njih obezbediti mesto.

Oki je voleo da putuje Hato-ekspresom zato što je smatrao da njegovo vreme polaska iz Tokija i Jokohame u ranim popodnevnom časovima, dolazak u Kjoto uveče, kao i polazak iz Kjota u ranim popodnevnom časovima, predstavljaju pogodno vreme za putovanje. Uvek je u Kjoto išao ovim vozom. Gotovo su ga sve devojke koje su opsluživale kola prvog razreda znale iz viđenja.

Kad je ušao u voz, iznenadio se što je vagon bio prazan. Možda nikad i nije bilo mnogo putnika na dan dvadeset devetog decembra. Možda će voz opet biti krat prekосуtra.

Dok je posmatrao kako se ona poslednja stolica okreće, Oki je počeo da razmišlja o sudbini. Upravo tada domaćin vagona mu donese čaj.

- Da li sam sam? - upita ga Oki.
- Danas imamo svega pet-šest putnika.
- Da li će voz biti pun prvog januara?
- Ne, toga dana obično nema gužve. Da li se vi tada vraćate?
- Da, nažalost.
- Ja tada neću raditi, ali ću se postarati da vas neko od mojih kolega dobro usluži.
- Hvala vam.

Kad je domaćin vagona izašao, Oki stade da razgleda vagon i u podnožju krajnje fotelje ugleda par belih kožnih kofera. Bili su četvrtasti i veoma tanki, modernog oblika. Bela koža bila je poprskana svetlobraon tačkama, bilo je to nešto što se u Japanu nije prodavalo. Na stolici se takođe nalazila i velika ručna torba od leopardove kože. Vlasnici ovog prtljaga mora da su Amerikanci. Verovatno su bili u vagonu za ručavanje.

Šume su promicale kroz toplu, gustu izmaglicu koja je okruživala prozore vagona. Iznad nje, beli oblaci kupali su se u blistavom svetlu koje kao da je zračilo iz zemlje. S kretanjem i brzinom voza, čitavo nebo se raščistilo. Sunčeva svetlost prosto je udarala u prozore i prodirala do najdubljih delova vagona. Kako su prolazili planine obrasle borovima, Oki je mogao videti

kako je zemlja posuta suvim borovim iglicama. I gustišu bambusa već je požutelo lišće. Na strani na kojoj je bio okean, talasi su se penušali i hrlili ka kopnu, udarajući o crnu obalu.

Dva sredovečna para Amerikanaca vratila su se iz vagon-restorana pošto je voz prošao Numazu, te su ugledali planinu Fudži, i stali kraj prozora, upinjući se iz petnih žila da je fotografišu. Kada je Fudži postala dobro vidljiva, kad su se jasno razabirala čak i polja koja su se prostirala u podnožju, oni kao da su se umorili od fotografisanja i jednostavno joj okrenuli leđa.

Zimski se dan bližio kraju. Okijev pogled je lutao, prateći mutnu srebrnastosivu liniju reke, a onda se upravi gore, prema zalazećem suncu. Dugo su poslednji svetli i ledeni zraci prodirali kroz zasvođenu pukotinu crnih oblaka, pre nego što su konačno nestali. U vagonu su se upalila svetla i sve se stolice najednom okrenule u polukrug. Samo je ona krajnja nastavila i dalje da se okreće.

Kad je stigao u Kjoto, Oki je pošao pravo u hotel „Mijako“. Zatražio je tihu sobu, pomislivši da će možda Otoko doći da ga vidi i poseti. Lift se pope nekih pet-šest spratova, ali pošto je hotel bio sagrađen u nivoima koji su se uzdizali iznad oštre uzbrdice Istočnih brda, dugi hodnik kojim je išao, doveo ga je natrag do krila u prizemlju. Sobe koje su se račvale od tog hodnika bile su neobično tihe, kao da u hotelu nije bilo drugih gostiju. Nešto posle deset časova, međutim. Oki je začuo bučne glasove stranaca svuda oko sebe, pa je zapitao hotelskog dečaka šta to treba da znači.

Odgovoriše mu da se radi o dvema porodicama koje zajedno imaju dvanaestoro dece. Deca ne samo da su vikala u svojim sobama, nego su se jurila i po hodnicima. Zašto su ga, kada je izgledalo da je hotel gotovo prazan, stavili pored takvih bučnih gostiju? Oki je jedva uzdržavao bes, pomislivši da će deca uskoro poći na spavanje. Međutim, buka se nastavljala, možda upravo zato što su deca bila pod uticajem puta. Ono što mu je posebno paralo uši bio je zvuk njihovih koraka dok su trčali po hodnicima. Na kraju je ipak ustao iz kreveta.

Glasno brbljanje na stranom jeziku budilo je u Okiju osećanje još veće usamljenosti. Ukaza mu se tada stolica iz vagona, ona koja se sama okretala. Bilo je to kao da je ugledao svoju sopstvenu usamljenost koja se tiho kreće ukруг u samom njegovom srcu.

Oki je u Kjoto došao da bi čuo zvona u novogodišnjoj noći i da bi video Ueno Otoko, ali se još jednom zapitao šta je u stvari bio pravi razlog njegovog dolaska. Naravno, nije mogao biti siguran da će Otoko uopšte videti. Ipak, zar nisu zvona bila samo izgovor, i prilika, da vidi onu koju je toliko dugo želeo videti? Došao je u Kjoto nadajući se da će zajedno s Otoko slušati zvona hramova. Činilo mu se da to nije neostvariva želja.

Ipak, delio ih je jaz od mnogo godina. Iako se ona nije udala, bilo je sasvim moguće da će odbiti da vidi nekadašnjeg ljubavnika, da će odbiti da prihvati njegov poziv.

- Ne, nije ona takva - promrmlja Oki sam za sebe. Ipak, nije znao da li se ona možda promenila.

Mora biti da Otoko živi u paviljonu za goste u parku nekog hrama, s devojkom koja joj je štićenica. Čak je i Oki video njenu fotografiju u jednom poznatom umetničkom časopisu. Sudeći po fotografiji, njen dom nije se sastojao od jedne ili dve sobe, već je to bila prilično prostrana kuća, s velikom dnevnom sobom koju je Otoko koristila kao atelje. Čak joj je i bašta imala neku patinu. Na fotografiji se videlo kako Otoko radi, sa kistom u ruci, nagnuta nad svoju sliku, sva predana umetnosti. Obrisi njenog profila bili su savršeni. Ramena su joj bila vitka, bez ijednog znaka sredovečne zaobljenosti ili ma čega što dolazi s godinama. Čak i pre nego što su se njegova stara sećanja probudila, osetio je kako ga obuzimaju osećanja krivice. On joj je oduzeo mogućnost da se uda i postane majka. Niko drugi neće osetiti to što on oseća dok posmatra njenu fotografiju. Ljudima koji su je primetili u časopisu, ona će naprosto izgledati kao žena umetnica koja je otišla da živi u Kjoto i postala tipična lepotica iz Kjota.²

Oki je nameravao da joj sledećeg dana telefonira, ukoliko to ne učini već prve večeri, ili da navrati do njene kuće. Međutim, ujutru, pošto su ga probudila deca hotelskih suseda, počeo je da okleva i odlučio je da joj pošalje preporučeno pismo. Kad je seo za pisaći feto i zabrinuto pogledao prazan papir sa hotelskim zaglavljem, odlučio je da i ne mora da je vidi, da će biti dovoljno da samo čuje zvona i da se odmah vrati.

Okija su rano probudila deca, ali kada su dve porodice stranaca otišle, ponovo je legao da spava. Kada se probudio, bilo je skoro jedanaest časova.

Dok je polako vezivao kravatu, odjednom se setio kako je Otoko govorila: - Ja ću ti je privezati. Dozvoli mi... - Bilo joj je petnaest godina i to su bile prve reči koje je izgovorila pošto joj je uzeo nevinost. Sam Oki nije rekao ništa. Nije mogao da kaže bilo šta. Držao ju je u nežnom zagrljaju i gladio joj kosu, ali nije mogao sebe da natera da kaže bilo šta. Ona je tada iskliznula iz njegovih ruku i počela da se oblači. Ustao je, obukao košulju i počeo da vezuje kravatu. Otoko ga je pogledala vlažnim i blistavim očima, a on je primetio da u njima nije bilo suza. Izbegavao je te oči. Čak i kad ju je pre toga poljubio, Otoko je imala širom otvorene oči i držala ih otvorene sve dok joj ih on nije zatvorio svojim usnama.

Bilo je nečega slatkog, devojačkog u njenom glasu dok mu je govorila da će mu vezati kravatu. Oki je osetio talas rasterećenja. To što je ona rekla bilo je potpuno neočekivano. Možda je pokušavala da pobegne od same sebe. Samo neka ne dade do znanja da mu oprašta. Ipak, kravatu mu je

vezala pažljivo, iako je izgledalo da joj to baš ne ide od ruke.

- Znaš li kako treba? - upitao je Oki.
- Mislim da znam. Posmatrala sam kako to radi tata.

Otac joj je umro kada joj je bilo jedanaest godina.

Oki je seo u fotelju držeći Otoko na kolenu, okrenutu prema sebi, podigavši bradu da bi joj bilo lakše. Ona se blago nagnula prema njemu i nekoliko puta zavezala i ponovo razvezala mašnu. Počinjala je uvek iznova. Skliznuvši s kolena i prevlačeći prstima preko njegovog desnog ramena, gledajući pri tom, u zavezanu mašnu rekla je: - Eto ti, So- ni-boj. Je li dobro? - Oki je ustao i okrenuo se prema ogledalu. Čvor je bio savršen. Dlanom je grubo trljao lice ovlaženo tankim uljastim slojem znoja. Jedva je i mogao da se pogleda, pošto je oskrnavio tako mladu devojkicu. U ogledalu je, međutim, ugledao njeno lice koje mu se približavalo. Iznenađen njenom svežom dirljivom lepotom. Oki joj se okrenu. Ona mu dodirnu rame, prisloni lice na njegove grudi i reče: - Volim vas.

Izgledalo je, takođe, čudno da petnaestogodišnja devojkica čoveka koji je duplo stariji od nje zove „Soni-boj“.

Bilo je to pre dvadeset četiri godine. Njemu su sada pedeset četiri. Mora da Otoko sada ima trideset devet.

Pošto se okupao, Oki je uključio radio i čuo da je u Kjotu bilo malo mraza. Vremenska prognoza kazivala je da će se blago zimsko vreme produžiti i potrajati i u dane praznika.

Oki je u svojoj sobi doručkovao samo tost i kafu, a nakon toga krenuo je kolima. Pošto nije mogao da odluči hoće li danas da poseti Otoko, nije imao nekog određenog odredišta pa je odlučio da kaže šoferu da ga odveze na planinu Araši. Kroz prozor automobila video je dobro poznato meko zaobljeno pobrđe, koje je spajalo Kitajamu na severu sa Nišijamom na zapadu. Iako su neka od tih brda bila obasjana slabim suncem, odisala su hladnom monotonijom zime u Kjotu. Činilo se kao da je dan već pri kraju. Oki izađe iz kola tačno pre nego što su stigli do mosta Togecu, ali umesto da ga pređe, on pođe uz put koji je vodio rekam prema parku Kamejama.

Čak je i planina Araši, koja je od proleća do jeseni vrvela od posetilaca, krajem godine postajala pusti pejzaž. Ta drevna planina ležala je pred njim potpuno nepomična. Duboka reka u njenom podnožju bila je tromo zelena. U daljini je odjekivao zvuk balvana koje su duž obale sa splavova utovarivali u kamione. Planina se spuštala prema reci. To je jedan od čuvenih prizora Kjota, pomisli Oki, ali sada je sav u senci, izuzev jedne trake sunčeve svetlosti, koja kao da je prelazila preko ramena planine Araši usmerljeno prema gornjim tokovima reke.

Oki je nameravao da ruča sam, negde nedaleko od planine Araši. Tu su

ranije bila dva njemu poznata restorana. Jedan od njih nalazio se nedaleko od mosta, ali mu je kapija bila zatvorena. Izgledalo je neverovatno da će na samom kraju godine bilo ko od gostiju doći čak ovamo, na ovu samotnu planinu. Oki je lagano šetao kraj reke, i pitao se da li je restorančić u rustičnom stilu koji se nalazi gore uz reku takođe zatvoren. Naravno, mogao se vratiti natrag u grad i tamo ručati. Kada se uspeo uza stare kamene stepenice do restorana, devojka ga vrati rekavši mu da su svi otišli u Kjoto. Pre koliko li je godina to bilo, u sezoni bambusovih mladica, kada je u tom restoranu jeo mlade bambusove korene u ribljoj čorbi. Vratio se dole do puta i primetio kako jedna stara žena čisti lišće sa niskog kamenog stepeništa koje je vodilo do jednog drugog restorana, praktično u susret ovom prvom. On upita ženu da li je restoran otvoren, i ona mu odgovori da misli da jeste. Oki načas zastade kraj nje, primetivši kako je sve tiho.

- Da, jasno se čuju ljudi čak s one strane reke - reče mu starica.

Restoran sa debelim krovom od trske koji je izgledao vlažan bio je kao zakopan u brdovitom šumarku. Ulaz mu je bio taman. Gotovo da čovek i ne pomisli da je to restoran. Ispred njega nalazio se natkriveni stalak od bambusa. Četiri ili pet divnih crvenih borova izdizalo se iznad trščanog krova. Okija su uveli u separe, mada je izgledalo da osim njega nema drugih gostiju. Nešto se crvenelo s druge strane staklenih vrata na pomeranje. Bili su to rumeni plodovi japanskog lovora aoki Ugledao je i jednu rascvetalu azaleju, iako joj u ovo doba godine nije bilo vreme cvetanja. Žbunje aokija i bambusa, kao i crveni borovi zaklanjali su mu pogled na reku, ali je kroz njihove grane ipak uspevao da vidi krajičak dubokog i nepomičnog jezera boje žada. I planina Araši je sva bila isto tako nepomična.

Oki je sedeo u kotacuu³ oslonjen laktovima na niski stočić prekriven prošivenim pokrivačem ispod koga se nalazio topli mangal na ćumur. Čuo je kako ptičice pevaju. Tupi zvuk debala koja su tovarena na kamione odjekivao je dolinom. Odnekuda, tamo daleko od Zapadnih brda, dolazio je kao eho tužni zvižduk voza koji je ulazio ili možda izlazio iz tunela. To ga je podsetilo na jedva čujni plač novorođenčeta. Kada joj je bilo šesnaest godina, kada je bila u sedmom mesecu trudnoće, Otoko je rodila devojčicu.

Nisu uspeli da je spasu i Otoko nikada nije videla svoju bebu. Kad je beba umrla, lekar je preporučio da joj to ne saopšte suviše brzo, dok se porodilja malo ne oporavi.

- Gospodine Oki, ja želim da joj vi to kažete - rekla mu je Otokina majka.
- Ja ću se sigurno odmah zaplakati, žao mi je kćerke koja je, iako još i sama dete, tako morala da rodi.

U vreme porođaja, Otokina je majka pokušavala da prikrije i priguši svoju žalost i ljutnju na Okija. Kada je Otoko rodila to dete, dete čoveka koji već ima porodicu, majka, jedini Otokin roditelj, majka koja je imala samo tu

jednu kćerku, majka koja je Okija sve vreme okrivljavala, ta majka kao da je odjednom izgubila snagu da ga i dalje mrzi. Kao da ju je duh napustio, iako je izgledalo da je u tom pogledu jača od Otoko. Majka je bila primorana da poveri Okiju svu brigu oko porođaja i tražila je da on obezbedi da se dete rodi u tajnosti i da se pobrine za njega posle rođenja. Za vreme trudnoće Otoko je bila nervozna, gotovo izbezumljena i pretila je da će se ubiti ako ga njena majka bude kritikovala.

Kada se Oki vratio u bolničku sobu, Otoko ga je pogledala nežnim pogledom u kome kao da i nije bilo osećanja, pogledom tipičnim za ženu koja je tek rodila, ali joj ubrzo krupne suze navreše na oči. Oki pomisli kako ona mora da je pogodila o čemu je reč. Suze su joj nezadrživo curile niz lice prvo u dve, a potom u tri tanke struje. Kako joj je jedna pošla prema uhu, Oki ju je hitro obrisao. Otoko ga tada uhvati za ruku, i po prvi put počne neobuzdano da jeca. Kao da je neka brana u njoj popustila.

- Mrtvo je, zar ne? Beba je mrtva. Mrtva je! - ona se grčila od tuge, i Oki ju je privijao uza sebe, pokušavajući da je umiri. Osećao je jednu od njenih malih dojki, malu ali nabubrelu od mleka, koja se oslanjala na njegovu ruku.

Njena je majka tada ušla i pozvala Otoko. Možda je ona stajala u hodniku, pored samih vrata.

Oki ju je grlio.

- Ne mogu da dišem, pusti me - reče ona.

- Ležaćeš mirno? Nećeš se pomerati?

- Ležaću mirno.

On ju je pustio i njena su se ramena opustila. Nove suze navrle su joj ispod spuštenih kapaka.

- Majko, da li ćete je kremirati?

Nije bilo odgovora.

- Tako malu bebu?

Majka joj ponovo nije odgovarala.

- Zar nisi rekla da sam imala kosu crnu kao zift kad sam se rodila?

- Da, bila je crna kao zift.

- Da li je i kosa moje bebe bila takva? Majko, možeš li mi ostaviti malo te kose?

- Ne znam, Otoko. - Njena majka je oklevala, a onda izgovorila: - Možeš imati drugu bebu! - i okrenula se namrštena, kao da je želela da proguta svoje sopstvene reči.

Zar se nisu i Otokina majka, a i sam Oki, sve do samog porođaja tajno

nadali da dete nikad neće ugledati svetlost dana? Otoko se porodila u maloj neuglednoj bolnici u predgrađu Tokija. Oki oseti snažan bol pri pomisli da je bebin život možda mogao biti spašen da se o njoj brinulo u dobroj bolnici. On ju je sam odveo u bolnicu. Njena majka nije mogla da izdrži takvu pomisao. Lekar je bio sredovečan čovek sa crvenim licem alkoholičara. Mlada bolničarka gledala je Okija okrivljujućim pogledom. Otoko je došla na kliniku u kimonu kakav su nosile devojke, s odgovarajućim ogrtačem od jeftine teget svile.

Slika prevremeno rođene bebe sa kosom crnom kao zift pojavi se pred Okijem, tu kraj planine Araši, više od dvadeset godina kasnije. Ta je slika lebdela kroz zimske šumarke i krošnje drveća, a i u dubinama jezera boje žada. On lupnu rukama da bi dozvao kelnericu. Očigledno nisu očekivali goste, pa će im trebati dosta vremena da mu pripreme obrok. Uto kelnerica donese čaj i kleknu kraj njega, pričajući mu nadugo i naširoko da bi ga zabavljala.

Jedna od njenih priča govorila je o čoveku koga je općinio jazavac. Pronašli su ga kako u zoru ide kraj reke gacajući i zapomažući. Bacakao se u plićacima ispod mosta Togecu, odakle se lako može popeti uz obalu. Izgleda da je, pošto su ga spasili i pošto je došao svesti, pričao kako je šetao po planini kao da je bio u snu, kako je krenuo oko deset časova prošle noći, a sve što je znao bilo je da se odjednom obreo u reci.

Napokon su u kuhinji spremili predjelo osašimi⁴ od svežeg srebrnog šarana. Uz to jelo Oki je pio sake.

Kada je izašao, ponovo se zagledao u masivni krov od trske. Osobito mu se dopala njegova mahovinasta patina, ali je gazdarica restorana objasnila da taj krov, pošto se nalazi pod drvećem, nikada ne može dobro da se isuši. Nije bio mnogo star. Pre nešto manje od deset godina pokrili su ga trskom. Polumesec je sijao na nebu odmah iznad krova. Bilo je pola četiri. Kako je Oki pošao niz reku, posmatrao je kako halapljive ptice po površini vode hvataju ribu. Mogao je čak i da vidi boju njihovih krila.

Kraj mosta Togecu Oki opet uđe u kola, nameravajući da ode do groblja Adašino. Pretpostavljao je da će grobovi i statue đizoa, u večernjem sutonu kraj šume možda umiriti njegova osećanja. Međutim, kada ugleda kako je tamno u bambusovom šumarku na ulazu u hram Gio, on naredi šoferu da se vrate natrag.

Odlučio je da zastane kraj Kokedere, "Hrama mahovine", i da posle toga produži natrag u hotel. Vrt ovog hrama bio je prazan. Jedinu posetioci bili su dvoje mladih koji su odavali utisak bračnog para na medenom mesecu. Suve iglice borova ležale su razbacane unaokolo po mahovini, a odsjaji drveća na površini jezerceta lagano su se pomerili i leljali dok je Oki kraj njih prolazio. Dok je putovao natrag prema hotelu, planina Higašijama koja se

nalazila pred njim na istoku, zračila je grimiznim odbleskom zalazećeg sunca.

Pošto se ogrejao u toploj kadi, potražio je u telefonskom imeniku broj Ueno Otoko. Javio se mlad ženski glas. Zacelo je to bila njena štićenica, koja mu odmah dade Otoko.

- Halo.

- Ovde Oki - rekao je. - Ovde Oki. Oki Tošio.

- Da. Prošlo je dugo vremena. Nismo se čuli tako dugo vremena - govorila je mekim naglaskom Kjota.

Nije znao kako da počne, pa je brzo nastavio da je ne bi dovodio u neprijatnu situaciju time što je zove jer mu je to tek sada palo na pamet.

- Došao sara da čujem novogodišnja zvana u Kjotu.

- Zvana?

- Da li bi želela da ih slušaš sa mnom?

Ona ne odgovori, čak ni kada je on ponovio svoje pitanje. Verovatno je bila toliko iznenađena da nije znala šta da kaže.

- Da li ste došli sami? - upita ga ona posle duže pauze.

- Da. Da, sam sam.

Otoko je ponovo ćutala.

- Vraćam se natrag prvog januara ujutru. Samo sam želeo da čujem kako zvana ispraćaju staru godinu, s tobom. Više nisam tako mlad, znaš. Koliko li je godina od kad smo se poslednji put sreli? Bilo je to tako davno. Pretpostavljam da se ne bih usudio da zamolim da te vidim da mi nije ovakve prilike.

Ona mu ne odgovori.

- Mogu li da dođem po tebe sutra?

- Ne, nemojte. Doći ću ja po vas. U osam časova... možda je rano, da kažemo oko devet, u vašem hotelu. Ja ću rezervisati negde mesto - reče mu Otoko malo užurbanim glasom.

Oki se nadao da će s njom večerati negde na miru, ali devet časova će biti vreme posle večere. Ipak, bio je srećan što je pristala. Otoko iz njegovih starih uspomena ponovo je oživela. Sledeći dan proveo je sam u svojoj hotelskoj sobi, od jutra do mraka. To što je taj dan bio poslednji u godini učinilo je da mu izgleda još duži. Nije znao šta da radi. U Kjotu je imao prijatelje, ali to nije bio dan kada je želeo da ih poseti. Niti je želeo da iko zna da je u gradu. Iako je znao veliki broj restorana u kojima su se služili divni kulinarski specijaliteti Kjota, odlučio je da večera jednostavno,

poslovno, u hotelu. Tako je poslednji dan te godine bio ispunjen njegovim sećanjima na Otoko. Kako su mu se ista sećanja stalno vrtela u glavi, postajala su sve živopisnija. Događaji od pre više od dvadeset godina bili su njemu življi od onog što se desilo juče.

Pošto je sedeo suviše daleko od prozora a da bi mogao da posmatra ulicu na koju je gledao hotel. Oki je gledao na zapad, preko krovova kuća, ka planini Nišijami. U poređenju sa Tokiom, Kjoto je bio mali i prislan gradić, pa je čak i planina Nišijama izgledala blizu. Dok ju je posmatrao, prozirni bledezlatni oblak iznad nje dobivao je hladnu pepeljastu boju, i tako se spustilo veče.

Kakva su bila njegova sećanja? Kakva je bila prošlost koje se tako živo sećao? Kada se Otoko sa svojom majkom preselila u Kjoto, Oki je shvatio da je to kraj njihove veze. Stvarno je tako i bilo. Da li su se njih dvoje time uistinu razišli? Nije mogao pobeći od bola koji ga je progonio, od bola što joj je upropastio život, što joj je možda oduzeo svaku mogućnost da bude srećna. Šta li je ona mislila o njemu dok je provodila sve ove samotne godine? Otoko iz njegovih sećanja bila je najstrastvenija žena koju je ikada znao. A zar nije i sada živost tih sećanja značila da ona nije bila istinski odvojena od njega? Iako on nikada nije ovde živeo, svetla Kjota za njega su imala posebnu nostalgичnu draž. Možda svaki Japanac tako oseća.⁵ Ipak, Otoko je bila ovde. Nemiran, on se okupao, presvukao sve od donjeg veša do košulje - promenio je čak i kravatu - dok ju je čekao, nervozno koračao gore-dole po sobi, zaustavljajući se povremeno da se pogleda u ogledalu.

Bilo je devet i dvadeset kada su ga iz portirnice pozvali da najave gospođicu Ueno.

- Recite joj da odmah silazim - odgovori Oki. "Ili, da joj kažem da ona dođe gore", pomisli u sebi.

Nigde se Otoko nije videla u prostranom foajeu. Jedna mlada devojka priđe mu i učtivo ga upita da li je on gospodin Oki. Reče mu da je gospođica Ueno zamolila da dođe po njega.

- A tako? - on je pokušao da zvuči obično. - To je veoma ljubazno od vas.

Pošto je očekivao samu Otoko, osećao je da ga je izbegla. Izgledalo je da se rasipaju živa sećanja na nju koja su mu ispunila dan.

Pošto su ušli u kola. Oki je neko vreme ćutao. Bila su to kola koja je devojka obezbedila. On je tada upita:

- Da li ste vi učenica gospođice Ueno?
- Da.
- I vi živite sa njom?
- Da. U kući živi i jedna služavka.

- Pretpostavljam da ste iz Kjota?

- Ne, iz Tokija sam. Ali, zaljubila sam se u rad gospođice Ueno i došla. Saletala sam je, pa me je prihvatila.

Oki je gledao devojkju. Onog časa kada mu se obratila u hotelu, on je osetio njenu lepotu, a sada je primetio i koliko joj je dražestan profil. Imala je dugačak, tanak vrat i lepo oblikovane uši. Sve u svemu, bila je zanosno lepa. No, ona je govorila tiho, prilično rezervisano. Pitao se da li je znala šta je bilo između njega i Otoko, šta se to desilo pre nego što je ona i rođena. On je odjednom upita:

- Da li uvek nosite kimono?

- Ne - reče ona nešto prisnije. - Kod kuće radim i krećem se, pa sam obično u pantalonama. Ne oblačim se baš po propisu. Gospođica Ueno je rekla da za praznike treba da se lepo oblačim, a Nova godina će osvanuti dok budemo napolju.

Očigledno je trebalo da i ona sa njima sluša zvona. Shvatio je da Otoko izbegava da s njim bude nasamo. Kola su prošla kroz Manijama park i krenula prema hramu Čionin.

U posebnoj sobi u jednoj otmenoj staroj čajdžinici pored same Otoko bile su i dve maiko⁶. Ponovo se iznenadio. Otoko je sedela sama pod kotacuom, kolena su joj bila pod prošivenim pokrivačem, a dve gejše su sedele jedna preko puta druge kraj jednog otvorenog mangala. Devojka koja ga je uvela, kleknula je kraj ulaza i poklonila se.

Otoko ustade da ga pozdravi.

- Prošlo je tako mnogo vremena - reče ona. - Mislila sam da bi najbolje bilo čuti zvona hrama Čionin⁷ ali bojim se da ovde ne mogu da nam ponude neko naročito posluženje. U stvari, i ovde je danas zatvoreno.

- Mnogo ti hvala. Namučila si se zbog mene.

Ni Oki nije mogao da joj kaže ništa sem toga. Obezbedila je pored svoje učenice i dve maiko. Neće, znači, moći čak ni da aludira na prošlost koju su delili, niti da dopusti da ga oda način na koji je gleda. To što ju je juče pozvao telefonom mora da je nju toliko zbunilo i zabrinulo da je odlučila da pozove maiko. Da li je njeno odbijanje da bude sama sa njim govorilo o tome šta prema njemu oseća? To je pomislio onoga trena kada se našao licem u lice s njom. Ali, već u tom prvom pogledu, osetio je da još uvek živi u njoj. Drugi to verovatno nisu primetili. Ne, možda su i primetili, pošto je ova devojka bila sa njom svakog dana, a maiko, iako veoma mlade, pripadaju svetu zabave i ljubavi. Naravno, nijedna od njih ničim to nije pokazala.

Otoko je ostala na jednoj strani, između maiko, a Okija je postavila da sedi

pod kotacuom. Zatim je namestila svoju učenicu preko puta njega. Izgledalo je da ga opet izbegava.

- Gospođice Sakami, da li ste se vi predstavili gospodinu Okiju? - upita je ona blago, i nastavi, kao da je zvanično predstavlja:

- Ovo je Sakami Keiko, koja živi kod mene. Ona je malo luckasta, mada tako ne izgleda.

- E, profesorko, to je užasno!

- Ona slika apstraktna platna na svoj poseban način. Njeni radovi toliko su strastveni da često izgledaju malo pomereni. Ali ja ih zaista volim, zavidim joj. Vidi se kako drhti dok slika.

Kelnerica unese sake i meze. Dve maiko im nasuše sake.

- Nisam znao da ću slušati zvona u ovakvom društvu - reče Oki.

- Mislila sam da će možda biti prijatnije sa mladima. Tužno je i samotno kada zvona udaraju, a čovek zna da je godinu stariji. - Otoko je gledala u pod. - Često se pitam zašto sam nastavila da živim ovako dugo.

Oki se sećao da je dva meseca posle bebine smrti, Otoko uzela ogromnu dozu pilula za spavanje. Da li se toga selila? On je dojurio do nje čim je za to čuo. Nastojanja njene majke koja ju je uporno nagovarala da ga ostavi, dovela su je dotle da pokuša samoubistvo, ali ga je majka, i pored toga, pozvala da dođe. Oki je ostao kod njih da pomogne oko Otoko. Iz časa u čas masirao joj je butine koje su bile naduvene i otvrdle od velikih injekcija. Majka je ulazila i izlazila donoseći iz kuhinje vrele naparene peškire. Otoko je ležala gola pod lakim kimonom. Bilo joj je tek šesnaest godina, imala je vrlo mršava bedra, i injekcije su prouzrokovale da joj ona strašno nateknu. Ponekad, kada bi jako pritisnuo, ruke bi mu kliznule do unutrašnje strane njenih bedara. Dok joj je majka bila van sobe, on bi brisao ružni sekret koji se niz njih slivao. Suze sažaljenja i gorkog srama padale su na njena bedra i on se sebi kleo da će je spasiti, da se nikada od nje neće odvojiti, ma šta se dogodilo. Otokine usne postashe ljubičaste. Čuo je kako joj majka plače u kuhinji, i našao je kako čuči ispred peći.

- Ona umire! Sigurno će umreti!

- Učinili ste sve što ste mogli. Toliko ste je voleli i toliko pazili - reče joj.

- I vi ste, i vi ste, gospodine Oki - reče majka, stežući mu ruku.

Bio je kraj Otoko tri dana bez sna, dok ona napokon nije progledala. Grčila se i ječala od bola, grebući sama sebe kao izbezumljena, a onda su se njene svetle oči usredsredile na njega.

- Ne, ne! Nestanite odavde!

Dva lekara su učinila za nju sve što su mogli, ali je Oki osećao da je

upravo to što se on za nju predano starao pomoglo da joj spase život.

Verovatno joj majka nije rekla sve šta je činio. Ali njemu je to bilo nezaboravno. Življe od sećanja na njeno telo koje je ležalo u njegovom zagrljaju bilo je to sećanje na njena gola bedra dok ih je masirao da ih povrati u život. Dolazila su mu pred oči čak i sada, dok je sedela sa njim čekajući da čuje zvona hramova. Otoko bi ispraznila svoju čašicu sakea čim bi joj je neko napunio, očigledno je mogla dosta da popije. Jedna od maiko reče da treba otprilike sat vremena da bi zvono odbrojilo svih stotinu osam udaraca. Obe maiko su bile u običnim kimonima i nisu bile udešene za zabavu. Nisu bile opasane dugačkim obima⁸ vezanim u obliku leptira, a umesto raskošnih šnala za kosu imale su samo privlačne češljice. Obe su, činilo se, bile Otokine prijateljice, ali Oki nije mogao da shvati zašto su došle obučene tako obično. Dok je pio, slušao je njihov nevažni razgovor, njihove meke glasove, tipične za lepotice iz Kjota, i osetio kako mu se nešto razvedrilo u srcu. Otoko je bila veoma oštroumna. Izbegavala je da bude sama sa njim, možda je to bilo upravo zbog toga što je želela da stiša svoja osećanja pri ovom neočekivanom susretu. No, čak i samo to što su sedeli zajedno probudilo je struju osećanja među njima.

Začulo se veliko zvono hrama Ćionin. U sobi je nastao tajac. Trošno staro zvono zvučalo je kao da je bilo napuklo, ali su odjeci njegove pobede nad vremenom treperili dosežući, činilo se, do beskraj.

Posle pauze, ono ponovo zazvoni. Činilo se da je veoma blizu.

- Isuviše smo blizu - reče Otoko. - Rečeno mi je da će ovo mesto biti pogodno da se sa njega čuje zvono Ćionina, ali mislim da bi ono bolje zvučalo da smo malo dalje, možda negde kraj reke Kamo.

Oki razvuče vrata na pomicanje, i ugleda zvonik koji je bio odmah ispod male bašte ove čajdžinice.

- Evo ga, odmah je tu! Vidi se kako ga udaraju - reče Oki.

- Zaista smo isuviše blizu - ponovi Otoko.

- Ne, ovde je dobro - reče Oki. - Drago mi je što sam, posle svih ovih godina u kojima sam zvona slušao preko radija, sad i tako blizu.

Ipak, tu je zaista nešto nedostajalo.

Tamne prilike kupile su se u senci ispred zvonika. Oki ponovo navuče paravan i vrati se kotacuu. Kako je zvono zvonilo, on presta da ga napregnuto sluša, i tada začu zvuk koji bi moglo da stvori samo jedno savršeno staro zvono, zvuk koji je, činilo se, ječao, nadirao, nošen ogromnom skrivenom snagom nekog dalekog sveta.

Pošto su napustili čajdžinicu, otišli su do hrama Gion da bi prisustvovali tradicionalnoj novogodišnjoj ceremoniji. Mnogi su se već vraćali iz hrama,

vitlajući konopcima na čijem se vrhu nalazio žar koji su tamo zapalili. Prema drevnom običaju, tom vatrom trebalo je zapaliti onu na kojoj će se kuvati praznična jela.

RANO PROLEĆE

Oki je stajao na niskom brežuljku, pogleda prikovanog za purpurni suton. Bio je za pisaćim stolom od pola dva tog poslepodneva i izašao je iz kuće da bi se prošetao, pošto je završio poglavlje priče koju u nastavcima piše za novine. Živeo je u brdovitom severnom predgrađu Kamakure, a kuća mu je bila s druge strane doline.

Večernji odsjaj je goreo visoko na zapadnom nebu. Bogatstvo te purpurne boje učini da se zapita ne dolazi li ona možda od tankih, penastih oblaka. Purpurni zalazak sunca bio je potpuno neuobičajen. Boja je blago odstupala od tamnog ka svetlom, kao da je neko sjedinjavao tonove povlaćeci širokom četkom preko mokrog pirinčanog papira. Mekoća ove purpurne boje govorila je o dolasku proleća. Na jednom mestu dizala se ružičasta izmaglica. Činilo se da na tom mestu i sunce zalazi.

Oki se seti da je na povratku iz Kjota, prvog januara, posmatrao kako se železničke šine crvene daleko u daljini, obasjane zracima zalazećeg sunca. S jedne strane bilo je more. Kako su se šine krivile u senku brda, njihovo crvenilo je iščezavalo. Voz je ulazio u klanac i odjednom se spustilo veče, ali toplo crvenilo šina ponovo ga je podsetilo na prošlost koju je delio s Otoko. Činjenica da je ona izbegla da bude sa njim nasamo, navela ga je na pomisao da je on još uvek živ u njoj. Dok su šetali na povratku iz hrama Gion, neki pijanci u gomili su ih napali i pokušali da dotaknu visoko podignute punđe dveju mladih maiko. Takvo ponašanje se retko sreće u Kjotu. Oki je išao kraj ovih maiko da ih zaštiti, a Otoko i njena učenica su ih pratile na razdaljini od nekoliko koraka. Sledećeg dana, kada je trebalo da uđe u voz. Oki ugleda Sakami Keiko, dok je još uvek uveravao sebe da ne može očekivati da Otoko dođe na stanicu.

- Srećna vam Nova godina! Gospođica Ueno kaže da je želela da vas isprati, ali mora da obilazi prijatelje i da im čestita Novu godinu celo pre podne, a posle podne ljudi dolaze kod nas. Zato sam ja došla umesto nje.

- To je veoma ljubazno od vas - odgovori joj Oki.

Njena lepota privukla je pažnju malobrojnih putnika tog prazničnog dana.

- U novogodišnjoj noći ste došli po mene u hotel, a sada, na sam dan Nove godine pratite me na voz. Zbilja ste me zadužili svojom ljubaznošću.

- Ni najmanje.

Keiko je bila u istom kimonu kao sinoć: od plavog reljefnog satena, sa motivom ptica koje su lebdele među razbacanim snežnim pahuljicama. Ptice su njenom kimonu dale boju, ali je to ipak bila isuviše ozbiljna praznična odeća za tako mladu devojkicu.

- Vaš kimono je lep. Da li je gospođica Ueno naslikala taj motiv?
- Ne - ona malo pocrvene. - Sama sam ga nacrtala. Ipak nije ispao onako kako sam želela.

U stvari, taj suviše ozbiljni kimono potencirao je Keikinu zanosnu lepotu. Bilo je i nečega mladalačkog u harmoniji ukrasnih boja i različitih oblika ptica. Čak je izgledalo da i raštrkane snežne pahuljice igraju.

Ona mu dade nekoliko kutija slatkiša i zimskih ukiseljenih delikatesa iz Kjota, rekavši da mu ih šalje Otoko.

- Zatim, evo vam nešto da imate za večeru u vozu.

Keiko je prišla i stala kraj njegovog prozora, čekajući nekoliko minuta dok je voz stajao u stanici. Kada ju je ugledao kako stoji na peronu, uokvirena prozorom, on shvati da u čitavom svom životu ona verovatno nikada nije bila i možda nikada neće ponovo biti toliko lepa kao u ovom trenutku.

Oki nije poznavao Otoko kada se njena lepota potpuno rascvetala. Bilo joj je samo šesnaest godina kada su se rastali.

Oki je svoju večeru otvorio rano, oko pola pet. U kutiji koju mu je Otoko spremila bilo je raznih vrsta novogodišnje hrane, uključujući i nekoliko malih savršeno oblikovanih osušija⁹. Činilo se da je u njih ugrađeno žensko srce. Van svake sumnje, Otoko ih je sama napravila za čoveka koji je tako davno uništio njeno devojastvo. Žvaćući male osušije koji su bili veličine tačno jednog zalogaja, samim svojim jezikom i zubima osećao je da mu ona prašta. Ne, nije to bio oproštaj, bila je to ljubav. To što je još uvek živelo duboko u njoj bila je svakako ljubav. Sve što je on znao 0 godinama koje je Otoko proživela u Kjotu, bilo je da je gradila svoj život sama, kao slikar. Možda je bilo drugih ljubavi, drugih veza. Ipak, znao je da ono što je ona osećala za njega, bila beznadežna ljubav mlade devojke. I sam je išao s drugim ženama, ali nikada više nije voleo s takvim bolom.

"Ukusan pirinač", pomisli on. Pitao se da li je taj pirinač požnjeven u okolini Kjota. Jeo je male osušije jedan za drugim. Bili su začinjani baš kako treba, ni previše, ni premalo.

Otprilike dva meseca posle pokušaja samoubistva, Otoko je prebačena na psihijatrijsku kliniku, iza prozora sa rešetkama. Saznao je to od njene majke, ali mu nije bilo dopušteno da je vidi.

- Mogli biste da je vidite iz hodnika - reče Otokina majka - ali ja bih želela da je ne gledate. I sama bih sada bila protiv toga da tu jadicu vidite. A njoj bi bilo teško da vidi vas.
- Mislite li da bi me prepoznala?
- Naravno da bi! Zar nije sve to zbog vas?

Oki nije znao šta da odgovori.

- Ali kažu da nije izgubila razum. Lekari mi kažu da ne brinem, da će joj uskoro biti bolje.

Pokreti njene majke bili su kao da u rukama drži bebu.

- Ona često čini ovako, želeći svoju bebu. Zaista je to žalosno.

Otoko je izašla iz bolnice otprilike posle tri meseca. Njena majka je došla da razgovara sa njim.

- Znam da imate ženu i dete, i mora da je i Otoko to znala od samog početka. Zato, možda ćete misliti da sam ja luda, što vas u ovim godinama molim da... - ona se tresla, a spuštene oči bile su joj pune suza. - Molim vas, oženite se njome.

- Razmišljao sam o tome - reče Oki nesrećno.

I kod kuće je bilo strašnih scena. Njegova žena je tada imala tek nekih dvadesetak godina.

- Vi možete da na mene ne obraćate pažnju, kao da sam i ja malo skrenula s uma. Nikad vas više to neću moliti. Ne kažem vam da se odmah njome oženite. Ona može da čeka nekoliko godina, možda čak pet ili šest, ona je od onih devojaka koje će čekati bez obzira na to da li ja to želim ili ne, a tek joj je šesnaest.

On shvati da je Otokina strastvena priroda nasleđena od majke.

Za nepunu godinu Otokina majka je prodala njihovu kuću u Tokiju i povelala kćerku sa sobom da žive u Kjotu. Otoko se prebacila u devojačku gimnaziju u Kjotu, u jedan razred niže. Čim je završila gimnaziju, upisala se na umetničku akademiju.

Dvadesetak godina kasnije slušali su zajedno zvona Čionina, i ona mu je poslala večeru da je jede u vozu na povratku za Tokio. "Sva ta praznična hrana bila je u starom Kjoto-stilu", pomisli Oki dok je uzimao komadiće, jedan po jedan, svojim štapićima. Čak je i doručak u hotelu tog jutra sadržao jednu činiju tradicionalne novogodišnje supe, čisto da se održi forma, ali pravi ukus praznika bio je ovde, u ovoj večeri. Kod kuće u Kamakuri sve će biti potpuno zapadnjački, na način na koji se praznik predstavljao na fotografijama u boji u ženskim časopisima.

Iako je osoba poput Otoko "morala da obilazi prijatelje i čestita im Novu godinu", kako reče Keiko, ipak je svakako mogla da ukrade desetak-petnaestak minuta da dođe do stanice. Opet se držala po strani od njega. Ali, iako nije bio u stanju da joj to prošle noći kaže u prisustvu drugih, činilo se da njihova zajednička prošlost podržava osećanja među njima. Isto se moglo reći i za ovu večeru.

Kada se voz pokrenuo, Oki je udario u prozor, podigao ga malo, tako da bi ona mogla da čuje, i ponovo se zahvalio Keiko, pozvavši je da ga poseti kada bude dolazila u Tokio.

- Lako ćete nas naći, samo pitajte na stanici Bevema Kamakura. I pošaljite mi par svojih slika! Neke od onih apstraktnih, koje gospođica Ueno smatra malo pomerenim.

- Kako je to neprijatno! To što je gospođica Ueno tako nešto rekla...

U tom trenu nešto čudno joj zasija u očima.

- Ali, zar vam ona ne zavidi na sposobnostima?

Voz je u stanici stajao vrlo kratko, pa je i njegov razgovor sa Keiko bio vrlo kratak.

Sam Oki nikada nije napisao apstraktan roman, iako su neki od njegovih romana sadržavali elemente fantastičnog. Zavisno od mere u kojoj se njegov umetnički jezik razlikovao od svakodnevnosti stvarnosti, moglo bi se smatrati da su mu radovi bili apstraktni ili simbolični, ali on se uvek borio da potisne takva stremljenja u sebi i u njima. Voleo je francusku simbolističku poeziju, kao i haiku i srednjovekovnu japansku poeziju, ali od kada je počeo da piše izgleda da je naučio da se služi apstraktnim simboličnim jezikom za obrazovanje konkretnog realističkog načina izražavanja. Ipak, mislio je da produbljujući ovaj vid izražavanja na kraju mora stići do neke simboličke vrednosti.

Ali, šta bi, na primer, bio odnos između Otoko u njegovom romanu, i prave Otoko? Teško je bilo reći. Od svih njegovih romana, najduži vek i najširu publiku imao je onaj u kome je opisao svoju ljubav prema Otoko. Objavljivanje tog romana izazvalo je još više bola, a i neprilika, pošto je time i oči ljubopitljivih širom zemlje nepovratno okrenuo prema njoj. Verovatno joj je onemogućio i udaju. Ipak, zašto li nju i sada, dve decenije kasnije, vole toliki čitaoci?

Možda bi trebalo reći da je Otoko iz njegovog romana, a ne devojka koja je u stvari bila model za taj lik, zadobila naklonost njegovih čitalaca. Nije to bila Otokina priča, bilo je to nešto što je on napisao. Dodao je zamišljene i izmišljene pojedinosti, te određenu idealizaciju. Zanemarujući sve to teško bi se moglo reći koja je Otoko bila prava - ona koju je opisao, ili ona koja je mogla biti stvorena dok govori svoju sopstvenu priču.

Ipak, devojka u njegovom romanu bila je Otoko. Roman ne bi mogao opstati bez njihove ljubavi, zbog koje je i dalje toliko čitan. Da je nije sreo, on nikada ne bi znao za takvu ljubav. Otkriće takve ljubavi u životnom dobu od trideset godina može se smatrati dobrom ili lošom srećom, ni sam nije znao kakvom, ali mu je ona bez sumnje omogućila srećno porinućee kao piscu.

Oki je svoj roman nazvao *Šesnaestogodišnja devojka*. Bio je to običan, jednostavan naslov, ali su ljudi bili zaprepašćeni time što je mlada učenica imala ljubavnika, rodila prevremenu bebu, i patila izgubivši zdravu pamet. Okiju, njenom ljubavniku, to nije izgledalo šokantno. I, naravno, on nije opisivao sve što se s njima zbililo, niti je priču smatrao čudnom. Kao i naslov, autorov odnos bio je jednostavan, i Otoko je prikazao kao čistu, divnu mladu devojku. Pokušao je da oživi svoja sećanja na njeno lice, njeno telo i način na koji se kretala. Ukratko, izlio je svu svoju svežu mladalačku ljubav u ovu knjigu. Možda je ona zato i doživela takav uspeh. Bila je to tužna ljubavna priča o vezi veoma mlade devojke sa čovekom koji je i sam bio mlad, ali je imao ženu i dete. Samo je lepota njihove veze bila uzdignuta do one tačke do koje je ona ležala iznad svakog moralnog pitanja.

U danima kada je on tajno viđao Otoko, ona ga je jednom iznenadila, rekavši mu:

- Vi ste od onih ljudi koji se uvek brinu o tome šta drugi misle. Trebalo bi da budete hrabriji.
- Mislio sam da sam već prilično bestidan. Zar ti se ovo tako ne čini?
- Ne, ne mislim na nas - ona zastade. - Mislim na sve - trebalo bi da budeš više onakav kakav jesi.

Oki je razmišljao o sebi i nije znao šta da joj odgovori. Njene reči su se zauvek žarile u njegovo sećanje. Osećao je da ga to dete vidi i shvata njegovu ličnost i njegov život tako jasno samo zato što ga voli. Nastavio je da uživa sa njom dugo, ali kad god je počeo da razmišlja šta bi drugi o tome rekli, sećao bi se njenih reči. Sećao se nje, onakve kakva je bila kada mu je to govorila.

Prestao je da je miluje za momenat. Otoko, možda misleći da je to zato što je ovo rekla, prisloni lice uz njegovu ruku. Tada je počela da ga grize, jače i jače. Oki je držao ruke nepomično, podnoseći bol. Osećao je njene suze na svojoj koži.

- Boli me - reče on, hvatajući je za kosu i odvlačeći je. Krv je tekla sa otisaka njenih zuba na njegovoj ruci. Otoko mu je lizala ranu.
- Povredi i ti mene - reče ona.

Oki je buljio u njenu ruku, u ruku zaista mlade devojke, i prešao svojim dlanom preko te ruke od prstiju do ramena. Poljubio ju je u rame. Ona se zatresla od uživanja.

Nije Oki zbog njenih reci "trebalo bi da više budeš onakav kakav jesi" napisao *Šesnaestogodišnju devojku*, ali su mu one stalno bile na umu dok je pisao.

Roman je objavljen dve godine posle njihovog rastanka. Njena majka mora

da je napustila Tokio zbog toga što Oki nije udovoljio njenoj molbi da se oženi sa Otoko. Verovatno više nije mogla da izdrži bol koji je delila sa kćerkom. Šta su one mislile o njegovom romanu, o ogromnom uspehu koji je Oki doživeo zahvaljujući priči koja je njihove živote dodirivala do srži? Sigurno, niko nije postavljao pitanje modela za junakinju ovog romana mladog autora. Tek pošto je Oki zašao u pedesetu, ljudi su počeli da istražuju njegovu karijeru. Tako je postalo poznato da je model za junakinju bila Otoko. To se desilo pošto je njena majka umrla i Otoko već postala poznata kao slikarka, pa su se počele po časopisima pojavljivati njene fotografije sa natpisom "Junakinja *Šesnaestogodišnje devojke*". On je pretpostavljao da se te fotografije koriste bez njenog odobrenja. Prirodno, ona nije davala nikakve izjave u vezi sa tim. Čak i kada je roman prvi put objavljen, Oki nije čuo ništa ni od nje ni od njene majke.

Problemi su se rađali u njegovoj kući. To je bilo normalno. Pre njihovog venčanja, Fumiko je bila daktilografkinja u jednoj novinskoj agenciji, pa mu je mlada supruga kucala sve što je pisao. Bilo je tu nečega od ljubavničke igre, slatke zajednice tek venčanih ljudi, ali i više od toga. Kad se njegov rad prvi put pojavio u časopisu, bio je zaprepašćen razlikom između teksta pisanog rukom i sićušnih ideograma kada su bili odštampani. Ipak, kako je postao iskusniji, počinjao je da predviđa efekat svojih reči i njihov izgled na odštampanoj stranici. Nije on pisao imajući to u vidu. O tome nije nikada ni razmišljao, ali je jaza između rukopisa i objavljenog teksta nestalo. Naučio je kako da piše za štampanje. Čak su i pasusi koji su u rukopisu izgledali dosadni ili nepovezani, kada bi bili odštampani, delovali veoma sadržajno i povezano. Možda je to značilo da je dobro naučio svoj zanat. Često je govorio piscima početnicima:

- Odštamajte nešto, u nekom časopišćiću ili bilo gde. Takav tekst se sasvim razlikuje od rukopisa i bićete iznenađeni koliko ćete iz toga naučiti.

Danas je čitao štampane tekstove i prihvatao ih normalno. Međutim, imao je prilike da doživi i obrnuto iznenađenje. Uvek je, na primer, čitao *Legendu o Gendiju* u štampanim savremenim izdanjima, ali kada mu je došlo do ruku jedno staro izdanje u drvotisku, njegov utisak je bio sasvim drugačiji. Kako li je tek bilo kada su tu legendu čitali pisanu onim lepim lebdecim rukopisima u doba dvorca u Heianu? Pre hiljadu godina *Legenda o Gendiju* bila je savremeni roman. Nikada se posle toga više nije mogla čitati kao takva, bez obzira na to koliko je proučavanje ove legende otišlo daleko. Ipak, staro izdanje dalo mu je mnogo sadržajnije osećanje nego novo. Bez sumnje, isto bi važilo i za poeziju pisanu u periodu Heian. Što se tiče književnih dela nastalih kasnije, Oki je pokušao da čita Saikakua u faksimilima izdanja u drvotisku, iz XVII veka, ne zato što je gajio neku posebnu ljubav prema starim knjigama, već zato što je želeo što je moguće više da se približi originalnom radu. Međutim, čitati savremene romane u faksimilu rukopisa bilo bi jednostavno diletantstvo. Oni su bili namenjeni

štampanom obliku i čitanju u štampi, a ne u dosadnom rukopisu.

Kada se oženio sa Fumiko, nije više bilo ozbiljnijeg jaza između njegovih rukopisa i štampanih verzija, ali pošto je njegova žena bila daktilograf, on joj je čitao svoje rukopise a ona mu ih je kucala. Kucani rukopisi na japanskom bili su mnogo bliži štampanom obliku nego što su bili oni ispisivani rukom. Tada je Oki već znao i da su gotovo svi zapadnjački rukopisi stvarani ili na pisačkoj mašini ili su prekucavani u čiste kopije. Ali kucani rukopisi Okijevih romana, delimično zbog toga što se on na njih nije privikao, izgledali su hladnije i bezbojnije nego što su uistinu bili - i to podjednako njegovi rukopisi pisani rukom koliko i sama finalna izdanja. Ipak, on je zbog toga mogao brže da uoči nedostatke, i smatrao je da mu je lakše da vrši ispravke i revizije. Tako su uobičajili da mu Fumiko prekucava sve rukopise.

Otud i problem šta da se uradi sa rukopisom *Šesnaestogodišnje devojke*. Ako bi dao Fumiko da mu to kuca, to bi njoj značilo bol i poniženje. Bilo bi i okrutno. Kada je upoznao Otoko, njegovoj ženi su bile dvadeset dve godine i upravo mu je rodila sina. Naravno, ona je sumnjala da njen muž održava nekakvu vezu. Izlazila bi noću, noseći bebu na leđima, i lunjala po železničkim šinama. Jednom, pošto je u kući nije bilo nekoliko časova, našao ju je u bašti oslonjenu na jedno staro šljivino drvo. Nije htela da se vrati kući. On ju je tražio, i čuo njen plač kada je prošao kroz kapiju.

- Šta ti tu radiš? Beba će se prehladiti.

Bila je polovina marta i još uvek veoma hladno. Beba se prehladila. Preneta je u bolnicu zbog zapaljenja pluća. Fumiko je ostala u bolnici, da se stara o bebi.

- Biće ti zgodno ako beba umre - reče mu ona. - Tada ti neće biti teško da me ostaviš.

Ipak, Oki je iskoristio ženino odsustvo od kuće da ode i sastaje se sa Otoko. Beba je preživela.

Sledeće godine, kada je Otoko rodila svoje nedonošče, Fumiko je saznala za to našavši jedno pismo Otokine majke. Nije bilo čudno to da jedna tako mlada devojka rodi bebu, ali Fumiko nikada nije ni sanjala o tako nečemu. Vikala je na njega, izbezumila se i zagrizla jezik. Kada je video kako joj krv kaplje sa usana, Oki joj je nasilno otvorio usta i ugurao joj ruku unutra. Počela je da se guši i jeca, a onda se opustila kao obamrla. Prsti su mu krvarili kada ih je izvukao. Videvši to, Fumiko se smirila i počela da mu previja ruku.

Pre nego što je roman završen, Fumiko je takođe saznala da je Otoko prekinula vezu sa njim i otišla u Kjoto. Da joj je dao da mu kuca rukopis, to bi otvorilo njenu staru ranu, pobudilo njenu ljubomoru i bol, ali da joj ga ne da da kuca, izgledalo bi da priču taji od nje. Oki je bio zabrinut, ali je

konačno odlučio da joj da rukopis, želeći pre svega da joj se potpuno ispovedi. Ona je rukopis odmah pročitala od početka do kraja.

- Trebalo bi da te pustim da odeš - reče ona pobledevši. - Pitam se zašto te nisam pustila da odeš. Svako ko ovo pročita biće na strani Otoko.

- Nisam želeo da pišem o tebi.

- Znam da se ne mogu uporediti sa tvojom idealnom ženom.

- Nisam to hteo da kažem.

- Bila sam stravično ljubomorna.

- Otoko je otišla. Ti i ja ćemo živeti zajedno dugo i dugo vremena. Ali mnogo od onoga što predstavlja Otoko u knjizi čista je mašta. Na primer, ja nemam pojma kakva je bila dok je bila u bolnici.

- Ta vrsta mašte dolazi od ljubavi.

- Ne bih mogao ni pisati bez nje - reče Oki odsečno. - Da li ćeš mi i ovo otkucati? Teško mi je što te ovo molim.

- Otkućaću ti. Pisaća mašina je, ipak, samo mašina. Ja ću biti deo te mašine.

Fumiko nije jednostavno mogla da funkcioniše mehanički. Činilo se da često greši. Čuo ju je kako često čepa stranice. Ponekad bi prestala da kuca i čuo ju je kako tiho plače. Pošto je kuća bila tako mala, a pisaća mašina je bila u uglu prepune dnevne sobe, kraj njegove male radne sobe, bio je veoma svestan ženinog prisustva. Teško mu je bilo da mirno sedi za pisaćim stolom.

Ipak, Fumiko nije ni reči rekla o *Šesnaestogodišnjoj devojci*; izgleda da je mislila da "mašina" ne treba da govori. Rukopis je iznosio nekih 350 stranica i, mada je bila iskusna, trebalo joj je svakako mnogo dana da ga otkuca. Ubrzo je postala sva presamićena i upalih obraza. Sedela je zureći u prazno, držeći se svoje mašine kao da je neki zao duh ušao u nju. Jednog dana pre večere, ona povratu nešto žučkasto i pade. Oki joj priđe i pogladi je po leđima.

Udišući brzo, ona zatraži i vodu. Njene zacrvenele oči bile su suzne.

- Žao mi je. Nije trebalo da ti dam da to kucaš - reče on - ali da sam pokušao da ovu knjigu sakrijem od tebe...

Iako knjiga nije razorila njihov brak, ta rana je teško zarastala.

- U svakom slučaju, drago mi je što si mi ovo dao - Fumiko pokuša da se nasmeši. - Zaista sam iscrpljena. Ovo je prvi put da sam odjednom kucala tekst ovolike dužine.

- Što je tekst duži, duže su i muke. Možda je to sudbina žene jednog pisca.

- Zahvaljujući tvom romanu, sada mogu da Otoko shvatim sasvim dobro. Koliko god sam ja zbog toga ispaštala, vidim da je za tebe bilo dobro što si nju sreo.

- Zar ti nisam rekao da je ona u romanu idealizovana?

- Znam. Nema baš tako divnih devojaka. Ali, želela bih da si napisao više o meni! Ne bi mi bilo krivo ni da si me opisao kao užasnu ljubomornu vešticu.

Okiju je bilo teško da joj odgovori. Ipak reče:

- Nikada to nisi bila.

- Nisi znao šta mi leži na duši.

- Nisam želeo da razotkrijem sve naše porodične tajne.

- Ne, ti si toliko bio zaokupljen tom malom Otoko da si samo želeo da pišeš o njoj! Pretpostavljam da si smatrao da bih ja samo uprljala njenu lepotu i oskrnavila tvoj roman. Zar roman uistinu mora da bude toliko lep i dopadljiv?

Čak je i izbegavanje opisa strašne ljubomore, koju je pokazivala prema Otoko, kod njegove žene prizvalo nove ljubomorne napade. A on njenu ljubomoru nije ni bio potpuno izostavio. U stvari, pošto je o tome pisao tako sažeto, možda je efekat bio samo još veći. ipak, izgleda da je Fumiko bila razdražena što on nije zalazio u pojedinosti. Nije mogao da shvati način na koji funkcioniše njena psiha. Kako je mogla da se oseća zanemarenom? Pošto je roman govorio o njegovoj strasnoj ljubavnoj vezi, bio je naravno usredsređen na Otoko. Uneo je u njega bez ikakve promene mnoge detalje koje je do tada skrivao od žene i to ga je najviše zabrinjavalo. Ali ona je, izgleda, bila više povređena time što je on o njoj tako malo pisao.

- Nisam želeo da se tvojom ljubomorom na taj način koristim - reče Oki.

- Zato što ne možeš da pišeš o nekom koga ne voliš,

onekome koga čak i ne mrziš? Sve ovo vreme dok kucam, neprestano se pitam zašto te nisam pustila da odeš.

- Opet govoriš gluposti.

- Ozbiljno to mislim. To što sam te zadržavala, bio je greh. Verovatno ću zbog toga žaliti do kraja života.

- Prestani! - On je dohvati za ramena i snažno prodrma. Fumiko je drhtala, grčila se i ponovo nešto žuto povratila. Oki je pusti.

- Sve je u redu - reče ona. - Mislim da je ovo... jutarnje povraćanje.

- Šta!

Fumiko priljubi ruke uz lice i glasno zaplaka.

- Ako je tako, trebalo bi da se čuvaš, trebalo bi da prestaneš sa kucanjem.
- Ne, ja želim da nastavim. Nije još mnogo ostalo. Ali, inače, služim se samo prstima. To samo moje prste zamara.

Nije htela da ga sluša. Nedelju dana pošto je završila kucanje, imala je spontani pobačaj. Navodno, uzrok je bio psihički šok koji je u njoj izazvao rukopis, a ne samo kucanje. Bila je u krevetu danima, i njena gusta meka kosa, koju je puštala da joj visi u pramenovima, malo se proredila. Ali njeno nenašminkano bezbojno lice izgledalo je meko i tanano. Pošto je bila mlada, Fumiko nije imala mnogo posledica spontanog pobačaja.

Oki je stavio rukopis u fasciklu, ne želeći ni da ga uništi, ali ni da ga ponovo pogleda. Dva života su ovim romanom bila zakopana u tminu. Zar on nije donosio loša predskazanja, s obzirom i na Otokino nedonošče, i na Fumikin spontani pobačaj? I Oki i Fumiko su dugo vremena izbegavali da povedu razgovor o rukopisu. Najzad, Fumiko ga pomenu.

- Zašto ga ne objaviš? Brineš li se da me ne povrediš? Kada je žena udata za pisca, to se ne može izbeći. Ako se za nekoga brineš, onda bi to trebalo da bude Otoko.

Tada već oporavljena, Fumiko je imala sasvim sjajnu i lepu kožu. Da li je to bilo čudo mladosti? Čak je i njena želja za mužem postala jača.

Otprilike u isto vreme kada je *Šesnaestogodišnja devojka* objavljena, Fumiko je ponovo zatrudnela.

Kritičari su hvalili *Šesnaestogodišnju devojku*, a voleo ju je i ogroman broj čitalaca. Teško da je Fumiko mogla da zaboravi svoju ljubomoru, ali je i sama bila zadovoljna zbog muževljevog uspeha. I ovaj roman, koji su svi smatrali najboljim u njegovom ranom stvaralaštvu, nastavio je da se prodaje bolje od svih drugih njegovih dela. Za Fumiko je to značilo nove haljine, čak i nakit, da ne govorimo o tome da je knjiga pomogla da se plati obrazovanje njene dece. Da li je tada već potpuno bila zaboravila da je sve o čemu je roman govorio bilo posledica veze jedne mlade devojke sa njenim mužem? Da li je novac što ga je *Šesnaestogodišnja devojka* donosila prihvatila kao puki dohodak?

Ili je ta davno prošla strastvena ljubav njoj prestala da bude tragična.

Oki nikako nije bio protiv svog dohotka, ali ga je on ponekad nagonio na razmišljanje. Otoko, kao model junakinje romana, nije zauzvrat primila ništa. Ni ona ni njena majka ni jednom rečju nisu se protiv toga pobunile. Za razliku od slikara ili vajara, on je bio u stanju da pronikne u misli i osećanja svog modela, da izmeni njegov izgled kako je želeo, da ga osmisli i da ga idealizuje prema sopstvenoj mašti. Ipak, devojka je van sumnje bila Otoko. Pišući o njoj, on je slobodno izlivaio svoju mladalačku strast, ne razmišljajući o problemima koje to može da stvori jednoj neudatoj devojci i

o njenoj sudbini uopšte. Svakako je ta njegova strast privlačila čitaoce, ali je možda u isto vreme postala prepreka njenoj udaji. Roman mu je doneo novac i slavu. Izgledalo je da je Fumikina ljubomora bila preusmerena, ili su možda stare rane zacelile. Bilo je čak razlike i u gubitku njihovih beba. Fumiko je još uvek bila njegova žena; ona je prošla kroz normalni oporavak posle pobačaja i kasnije rodila devojčicu. Godine su prolazile i jedina osoba koja se nikada nije promenila, bila je devojka na stranama njegove knjige. Sa vulgarnog domaćeg gledišta, sreća je bila što on nije naglašavao Fumikinu ljubomoru, iako je to možda predstavljalo slabost romana. Međutim, bilo je to ono što je i činilo roman tako lakim za čitanje, a njegovu junakinju tako simpatičnom.

Kasnije, kada su ljudi govorili o Okijevim najboljim delima, uvek su počinjali sa *Šesnaestogodišnjom devojkom*. Kao pisac, on je smatrao da ga to deprimira, rastužuje, i uvek je sebi tmurno govorio koliko to mrzi. Ipak, knjiga je odisala svežinom mladosti. Ukus čitalačke publike podržan je mišljenjem uvaženih kritičara. Doneti sud teško se mogao menjati, čak iako je sam pisac neprestano prigovarao.

Roman je počeo da živi svojim životom. A šta li je bilo sa životom Otoko pošto ju je majka odvela u Kjoto? To pitanje je opsedalo Okija, delimično i zato što je roman tako neumitno nastavljao da živi.

Otoko je tek pre nekoliko godina postala slikarka. Do tada, on o njoj ništa nije čuo. Pretpostavljao je da se udala i da živi običnim životom, kao što se i nadao. Ali mu je istovremeno bilo teško da u sitnicama iz običnog života zamisli takvu devojku, devojku njene prirode. Da li to znači, pitao bi se ponekad, da još uvek prema njoj oseća neku privrženost, koja kao da lebdi u izmaglici?

I tako se iznenadio kada je čuo da je Otoko postala slikarka.

Oki nije imao pojma koliko je ona, možda, patila, niti kakve je teškoće prevazilazila, ali je njenim uspehom bio veoma zadovoljan. Kada je naišao na jednu od njenih slika u galeriji, srce mu je zaigralo. Nije to bila njena samostalna izložba, ona je izlagala tek jednu sliku, studiju božura, koja se nalazila među eksponatima raznih umetnika. Na samom vrhu svile naslikala je jedan crveni božur u punom cvatu, cvet krupniji nego u prirodi, sa nekoliko listova i jednim belim pupoljkom. U tom neprirodno velikom cvetu video je Otokin ponos i plemenitost. Odmah je kupio tu sliku, ali pošto je na njoj bio potpis, odlučio je da je pokloni klubu pisaca kome je pripadao, a ne da je odnese kući. Visoko na zidu kluba, slika je na njega ostavljala drugi utisak nego onda u prenatrpanoj galeriji. Taj ogromni cvet crvenog božura, izgledao je kao priviđenje. Činilo se da je potresna usamljenost zračila iz same njegove dubine. Otprilike u isto vreme video je u jednom časopisu i sliku Otoko u njenom studiju.

Mnoge godine Oki je želeo da u Kjotu bude u vreme kada su zvonila zvona u novogodišnjoj noći, ali ova slika ga je izazivala da pokuša da ih čuje sa Otoko.

***

Severnu Kamakuru nazivali su još i Jamanoući, što znači "mesto usred planina". Put duž koga su se rascvetavala drveta vijugao je između nekih brežuljaka od juga ka severu. Osećalo se da će cvetovi kraj njega ubrzo nagovesti ti dolazak još jednog proleća. Oki je bio navikao da izlazi u šetnju u pravcu južnih brda. Sa vrha jednog od brežuljaka posmatrao je purpurni zalazak sunca.

Zalazak sunca postao je tamnoplav, prelazeći u pepeljasto sivilo. Kao da se proleće povratilo u zimu. Sunce je iščezlo. U tankoj izmaglici više nije tinjao ni slabašan tračak ružičastog.

Počelo je da biva hladno. Oki se spustio u dolinu i pošao natrag, kući, koja se nalazila na jednom od severnih brežuljaka.

- Dolazila je jedna mlada žena iz Kjota, neka gospođica Sakami - reče mu Fumiko. - Donela je dve slike i kutiju kolača.

- Je li već otišla?

- Taićiro ju je otpratio na stanicu. Možda su otišli i da te traže.

- Zar?

- Gotovo je zastrašujuće lepa - reče mu žena, očiju uprtih u njega. - Ko je ona?

Oki je pokušao da izgleda nezainteresovan, ali njen ženski instinkt mora da joj je govorio da devojka na neki način ima veze sa Ueno Otoko.

- Gde su slike? - upita Oki.

- U tvojoj radnoj sobi. Još uvek su zapakovane, nisam ih gledala.

Izgleda da je Keiko učinila ono što ju je on bio zamolio na stanici u Kjotu. Pošao je u svoju radnu sobu i raspakovao slike. Obe su bile jednostavno uramljene. Jedna se zvala „Šljiva“, ali nije prikazivala ni grane ni stablo, već samo jedan jedini šljivin cvet, krupan kao dečja glava. Štaviše, taj jedan cvet imao je i crvene i bele laticice. Svaka od crvenih latica bila je naslikana u čudnoj kombinaciji tamnih i svetlih tonova crvene boje.

Veliki šljivin cvet nije bio posebno stilizovan, pa se nije sticao utisak da se radi tek o dekorativnoj slici. Kao da je u njoj bilo neko čudno priviđenje, kao da se neka čudna utvara krila u njoj, ravnomerno otkucavajući neki čudni ritam. Izgledalo je, u stvari, kao da se čitavo platno klati. Možda je to bilo zbog pozadine, za koju je Oki prvo mislio da stilizuje preklapanje

debelih ledenih ploča, ali je kasnije, kad je sliku osmotrio pažljivije, video da bi to trebalo da bude venac snežnih planina. Samo su planine mogle da dočaraju osećanje bezmernog prostora koji je slika sugerisala, premda se prava planina nikada ne bi sužavala pri dnu, niti bi bila tako izbočena kakva je bila na slici.

To je bilo ono što je u Keikinom stilu slikanja bilo apstraktno. Čak ako bi se promatrači i složili da su to na slici snežne planine koje se terasasto spuštaju, njihova boja nije bila boja hladne, snežne beline. Hladnoća snega i njegova topla boja stvarali su harmoniju poput muzičke. Sneg nije bio svugde jednake beline, već je izgledalo kao da se mnoge boje u njemu stapaju. Bio je nanesen istom bojom kojom i različite nijanse crvenog i belog na laticama cveta.

Bilo da se smatralo da je slika hladna ili topla, iz šljivinog je cveta zračila slikarkina mladost. Verovatno je Keiko naslikala ovu sliku upravo za njega. U svakom slučaju, mogao je prepoznati šljivin cvet.

Dok je posmatrao sliku, Oki je razmišljao o starom šljivinom drvetu koje je raslo u njegovoj sopstvenoj bašti.

Uvek je prihvatao baštovanovo mišljenje da je to drvo bilo izuzetak, šala prirode, ali se nije trudio da proveri njegovo prilično neprecizno botaničko znanje. Šljiva je imala crvene i bele cvetove. Nije bila kalemljena, pa su crveni i beli cvetovi bili izmešani na istoj grani. Nisu, međutim, sve grane bile takve. Na nekima su cvale samo beli cvetovi, a na drugima samo crveni. Ipak, na najvećem broju mlađih grana crveni cvetovi bili su pomešani sa belim, iako se svake godine nisu rascvetavali uvek na istim granama. Oki je voleo ovu staru šljivu. Upravo sada njeni su se pupoljci počeli otvarati. Očigledno, Keiko je na svojoj slici simbolički izrazila baš ovo čudno i staro šljivino drvo, naslikavši ga jednim jedinim cvetom. Mora da je o ovoj šljivi čula od Otoko. Fumiko i on su već živeli u ovoj kući kada je on sreo Otoko i, mada ona u tu kuću nikada nije stupila, mora da joj je pričao o šljivi. Ona je to zapamtila i prepričala svojoj učenicu.

Da li joj je pričala i o svojoj staroj ljubavi?

- To je naslikala Otoko, pretpostavljam.
- Šta? - okrenu se Oki. Zaokupljen platnom, nije ni primetio da žena stoji iza njega.
- Zar to nije Otokina slika?
- Naravno da nije. Ona ne bi naslikala ništa tako mladalačko. To je naslikala devojka koja je malopre bila ovde. Vidiš, potpisala se kao Keiko.
- Čudna slika - Fumikin glas bio je tvrd.
- Da, zar ne? - Silno se naprezao da joj odgovori pažljivo. - Ali mladi

zanos, čak i u slikarstvu japanskog stila...

- Da li je to ono što nazivate apstraktnim?
- Pa, možda i nije baš apstraktno.
- Druga je još čudnija. Ne može se reći da li se radi o ribi ili o oblacima. Nikada nisam videla takvu smesu boja nabačenih nasumice.

Klečala je sa strane, malo iza njega.

- Hm, oblaci i ribe izgledaju veoma različito. Možda slika ne predstavlja ni jedno ni drugo. Šta uopšte predstavlja?
- Ta slika može da predstavlja što god hoćeš.

Nagao se da vidi šta piše na poledini, koja je bila oslonjena na zid.

- 'Bez naslova'. Ona se zove 'Bez naslova'.

Na ovoj slici nije bilo nikakvih raspoznatljivih oblika, a boje su bile još jače i još raznorodnije od onih u "Šljivi". Možda su mnogobrojne vodoravne linije Fumiko navele da pokuša da je nazove ribom ili oblacima. Na prvi pogled, činilo se da nema nikakve harmonije među bojama. Ipak, izgledala je neobično strastveno za sliku rađenu klasičnom japanskom tehnikom. Naravno, nije bilo ničega slučajnog ili nasumičnog na tom platnu. Pošto je slika bila bezimena, bi

lo je moguće tumačiti je najrazličitije. Činilo se da baš time što naslova nema, slikarka pokušava da sakrije svoja osećanja. Možda ih je tim naporom upravo i razotkrivala. Oki je posmatrao sliku, tražeći njeno središte.

- Zaista, u kakvoj je ona vezi s Otoko? - zapita njegova žena.
- Učenica koja živi sa njom.
- A tako? Želim da uništim te slike.
- Ne budi luda? Zašto si toliko naprasna?
- Ona je na ovim slikama izlila svoja osećanja prema Otoko. To nisu slike koje bi trebalo da držimo u ovoj kući.

Iznenaden ovim munjevitim bleskom ženske ljubomore, on tiho reče:

- Zašto misliš da su ove slike o Otoko?
- Zar ti to ne vidiš?
- To je samo tvoja mašta, počinju da ti se priviđaju utvare. - Dok je govorio, međutim, neki plamičak mu je blesnuo u srcu.

Izgledalo je da slika šljivinog drveta jasno izražava Otokinu ljubav prema njemu. A i ova slika bez naslova, izgledalo je, posvećena je istoj temi. Keiko ju je slikala služeći se mineralnim bojama, stavljajući jedan sloj boje

preko drugog, tako da su se one stapale jedna u drugu dok su još bile vlažne. To se intenzivno događalo na jednom mestu, nešto malo ispod i levo od centra slike. Osetio je da bi mogao da shvati duh slike upravo u tom čudnom i svetlom uokvirenom prostoru koji je nalikovao na prozor. Taj detalj kao da je simbolizovao Otokinu još uvek blistavo čistu ljubav.

- Na kraju krajeva, Otoko ih nije naslikala - reče on.

Izgledalo je da Fumiko sumnja da je on bio sa Otoko kada je išao da sluša zvona hramova u Kjotu. Ipak, ona tada ništa nije rekla. Možda zato što je bio prvi januar.

- U svakom slučaju, mrzim te slike! - Kapci su joj drhtali od besa. - Ne želim ih u ovoj kući!

- Mrzela ih ti ili ne, one pripadaju umetnici. Zar misliš da bi bilo pravo da se uništi umetničko delo, iako je slikarka mlada devojka? Pre svega, da li si sigurna da nam ih ona poklanja ili ih je samo donela da nam ih pokaže?

Fumiko je za trenutak začutala. Tada reče:

- Taićiro ju je primio. Mora da ju je odveo na stanicu. Jako su se dugo zadržali.

Zar nju i to brine? Stanica nije bila daleko, a vozovi su išli svakih petnaest minuta.

- Pretpostavljam da će on ovoga puta biti zaveden. Devojka je toliko lepa, a obuzeta zlom pomišlju...

Oki počeo da zavija slike.

- Prestani da govoriš o zavođenju. To mi se ne dopada. Ako je toliko lepa, onda su i ove slike prosto ona sama. One su izraz samoljublja mlade devojke.

- Ne, sigurna sam da one govore o Otoko.

- Onda su možda Otoko i ona ljubavnice.

- Ljubavnice? - Fumiko na to nije bila spremna. - Ti misliš da su ljubavnice?

- Ne znam. Ali se ne bih iznenadio da su lezbijke. Pošto žive zajedno, u jednom starom hramu u Kjotu, a obe su nenormalno strastvene, moglo bi tako biti.

To što ih je nazvao lezbijkama, Fumiki je na neko vreme zapušilo usta. Kad je ponovo progovorila, glas joj je bio tih:

- Čak i da je tako, mislim da te slike pokazuju da te Otoko još uvek voli.

Oki se zastideo zato što je pomenuo lezbijstvo samo da bi se izvukao iz teškoće.

- Možda ni ti ni ja nismo u pravu. Oboje smo ih posmatrali s određenim predubedenjem.

- Zašto je onda ona želela da naslika baš ovakve slike?

- Hm.

Bilo da je realistička ili ne, mislio je, slika izražava unutrašnje misli i osećanja umetnika. Međutim, bojao se da takvu vrstu razgovora nastavi sa svojom ženom. Možda su njeni prvi utisci o Keikinim slikama bili iznenađujuće tačni. A možda je i njegova nehotična aluzija na lezbijstvo takođe bila tačna.

Fumiko izađe iz radne sobe. Čekala je sina da se vrati.

Taićiro je počeo da predaje japansku književnost na jednom privatnom univerzitetu. U dane kada nije imao predavanja, išao bi do fakultetske biblioteke ili bi se bavio nekim istraživačkim radom kod kuće. Prvobitno je želeo da proučava savremenu književnost - japansku književnost od Meidi perioda naovamo, ali pošto je njegov otac bio protiv toga opredelio se za periode Kamakura i Muromači. Za japanske prilike je bilo neobično što može da čita engleski, francuski i nemački, bez teškoća. Bio je veoma talentovan, ali toliko tih da je izgledalo kao da je priglup. U tom smislu bio je prava suprotnost svojoj gotovo besciljno razdraganoj sestri Kumiko, koja je uspevala da se bavi aranžiranjem cveća, šivenjem, pletenjem, i svim vrstama umetnosti

izanatstva. Kumiko je uvek smatrala da je njen stariji brat ekscentričan. Čak kada bi ga pozvala da idu na klizanje ili da igraju tenis, nikad joj ne bi odgovorio kako treba. Nikada se nije interesovao za njene drugarice. Svoje studente je pozivao kući, ali ih je retko kada predstavljao njoj. Kumiko nije bila od osoba koje se dure, ali je ponekada bila neraspoložena zato što je njena majka bila toliko naklonjena bratovljevim studentima.

- Kada Taićiro dovede goste, mi ih samo poslužimo čajem - odgovarala bi joj majka. - Ali ti se toliko uzbuniš, praviš takvu gužvu oko frižidera i po ormarima, i na kraju im jednostavno unosiš hranu.

- Da, ali on poziva samo svoje studente! - odgovarala bi joj ona prezirno.

Kumiko se udala i otišla s mužem u London. Pisali su im svega dva-tri puta godišnje. Taićiro još nije bio finansijski nezavisan i nikada nije govorio o braku.

Oki je i sam počeo da se brine zašto Taićira toliko dugo nema.

Kroz mala vrata na pomicanje, iz svoje radne sobe, posmatrao je krajolik. Na podnožju brežuljka iza kuće uzdizala se visoka humka zemlje, koja je iskopana za vreme rata da bi se napravilo sklonište od napada iz vazduha. Sad je bila prekrivena rastinjem, tako neuglednim da se gotovo nije ni

primećivalo. Među tim rastinjem cvetala je i jedna skupina plavih cvetića boje lapis lazulija. Ti cvetovi bili su izuzetno sitni, ali im je plava boja bila svetla i jaka. Cvetali su ranije nego bilo koje drugo cveće u njihovoj bašti, izuzev mirisnih dafina, a dugo su ostajali rascvetani. Oki nije znao kako se zovu. Nije se moglo reći da su vesnici proleća, ali su bili tako blizu njegovog prozora da mu se često dešavalo da pomisli kako bi želeo da uzme jedan od njih u ruku i da ga proučava. Nikada još nije pošao da ubere ni jedan, ali je to, izgleda, samo povećavalo njegovu ljubav prema njima.

Ubrzo po procvetavanju ovih cvetova, maslačci bi počeli

da se rascvetavaju sred gustiša korova. I oni su dugo cvetali. Čak i sada, dok je polako iščezavalo večernje svetlo, mogla se videti žuta boja maslačaka i plavetnilo sićušnih cvetića. Dugo vremena Oki je gledao kroz prozor.

Taićiro se još nije vratio kući.

FESTIVAL PUNOG MESECA

Otoko je nameravala da povede Keiko u hram na planini Kurama na Festival punog meseca¹⁰. Taj Festival se uvek održavao u maju, ali datuma različitog od onog koji bi mu bio određen po starom lunamom kalendaru. Predveče, pre Festivala, mesec se dizao u čisto nebo iznad planine Higaši.

Otoko je to posmatrala sa trema.

- Mislim da će sutra biti lep mesec - doviknu ona Keiko.

Bio je običaj da posetioći Festivala i gosti piju sake iz posude u kojoj se ogledao pun mesec, tako da je oblačna noć bez mesečeve svetlosti uvek bivala veliko razočaranje.

Keiko je izašla na trem i lagano položila ruku na Otokino rame.

- Mesec maja - reče Otoko.

Keiko napokon prozbori:

- Hoćeš da se provozamo po planini Higaši? Ili prema Ocu, da vidimo mesec na jezeru Biva.

- Mesec na jezeru Biva? Nema ničeg posebnog u tome.

- Zar bolje izgleda u posudi sa sakeom? - upita je Keiko sedajući joj do nogu. - U svakom slučaju, sviđaju mi se boje bašte ove večeri.

- Zaista? - Otoko ju je gledala i posmatrala baštu. - Molim te donesi mi jastučić i ugasi svetio.

Sa trema ateljea video se samo unutrašnji deo vrta, pogled je bio presečen glavnim zdanjem hrama. Bila je to veoma bezoblična duguljasta bašta, ali je otprilike samo njena polovina bila okupana mesečinom, pa su se čak i stepenice presijavale različitim bojama na svetlu i u senci. U senci je cvetala bela azaleja i činilo se kao da lebdi. Ružičasti javor kraj trema još uvek je imao sveže mlado lišće, iako je i njegova boja bila potamnela dolaskom noći. U proleće ljudi često pogrešno misle da je svetio i tek ispupelo lišće ovog crvenog javora u stvari cveće, pa se pitaju kakvo li je i čije je. Bašta je bila prekrivena raskošnim slojem mahovine.

- Da napravim čaj od ovog novog ovogodišnjeg lišća?

- upita Keiko.

Otoko je nastavila da posmatra dobro joj poznatu baštu kao da je već nije poznavala do u tančine. Uživala je u njoj u svako doba dana i noći. Sedela je tako, malo povijene glave, zaneta, očiju usredsređenih na polovinu bašte koja je bila obasjana mesečevom svetlošću.

Kada se Keiko vratila sa čajem, pomenu kako je negde pročitala da je žena

koja je Rođenu bila model za "Poljubac" još uvek živa i da joj je sada oko 80 godina.

- To je gotovo neverovatno, zar ne?

- To ti se samo čini, zato što si ti mlada! Zar moraš da umreš mlada ako te umetnik ovekoveči u mladosti? Pogrešno je tako progoniti modele!

Ona je ovako planula zato što se setila Okijevog romana, ali je i Otoko, kojoj je bilo trideset devet godina, bila još uvek lepa.

- U stvari - nastavi Keiko mirno - to me je navelo da pomislim kako bih želela da te zamolim da me jednom naslikaš. Dok sam još mlada.

- Vrlo rado, ako budem mogla. Zašto ne uradiš svoj autoportret?

- Ja? Pre svega, ne bih uspela da postignem sličnost. Čak i kad bih uspela, sve ružne stvari videle bi se na njemu i ja bih na kraju sliku zamrzela. A ljudi bi i pored toga govorili da sam sebi laskala, ukoliko slika ne bi bila apstraktna.

- Zar hoćeš da kažeš da bi želela realistički portret? To ti ne bi priličilo, niti bi odgovaralo tvojoj ličnosti.

- Želim da me ti naslikaš.

- Sa zadovoljstvom, samo ako budem mogla - ponovi Otoko.

- Možda se tvoja ljubav ohladila? Ili me se možda bojiš? - Keikin glas zazvučao je nekim čudnim tonom. - Muškarac bi bio presrećan da me slika - čak i голу.

Nije izgledalo da je Otoko zabrinuta.

- Ako ti tako misliš, pokušaću.

- Presrećna sam!

- Ali te neću slikati голу. Akt koji naslika žena nikada nije dobar. Bar ne ako je naslikan mojim staromodnim stilom.

- Kad budem slikala autoportret, uključiću i tebe u njega - reče Keiko insinuirajući.

- Kakva bi to vrsta slike bila?

Keiko se zagonetno smeškala.

- Ne brini. Ako ti mene naslikaš, moja slika može biti apstraktna. Niko neće znati.

- Nije da se brinem... - reče Otoko srčuci mirišljavi ovogodišnji čaj.

Bio je to prvi čaj u sezoni, poklon s plantaže čaja u Udiju gde je Otoko provela neko vreme praveći skice. Nijedna od devojaka koje su brale čaj

nije se pojavila na njenim slikama. Čitava njihova površina bila je ispunjena blagim talasastim redovima žbunova čaja, koji su se stapali jedan u drugi. Iz dana u dan vraćala se da nacрта još slika, pri različitim svetlima i senkama. Keiko ju je uvek pratila.

Jednom je upita:

- Zar to nije apstrakcija?

- Da si ti to nacrtala, bila bi. Pretpostavljam da će ove slike biti vrlo hrabre i slobodne, sve u zelenoj boji, ali želim da pokušam da stvorim savršenstvo boja mladog i starog lišća i mekih, zaobljenih talasastih oblika.

Prvu verziju slike načinila je u svom studiju oslanjajući se na donesene skice.

Međutim, Otoko nije želela da naslika plantažu čaja u Uđiju samo zbog zadovoljstva koje su joj nudili talasasti žbunovi čaja, niti zbog njihove svetle i tamne zelene boje. Posle raskida s Okijem pobegla je s majkom u Kjoto, i otada je više puta svraćala u Tokio, ali ono što joj je posebno ostalo urezano u sećanju iz tih dana bila su polja čaja oko Sizouke, koja su se videla sa prozora voza. Ponekad ih je videla oko podne, ponekad uveče. Bila je tada još uvek gimnazijalka i nije imala pojma da će postati slikarka. Ipak, pogled na čajna polja i tuga zbog rastanka ostali su urezani u njenom sećanju. Nije mogla da kaže zašto je ova nenametljiva zelena padina bila za nju toliko posebna, zašto joj je toliko dodirnula srce, kada je kraj železničke pruge bilo mnogo planina i jezera, kad su i more, i ponekada čak i oblaci, bili osenčeni bojama. Možda su je melanholična zelena boja čajnih žbunova i drhtave večernje senke na planinskim vencima iza njih, podsećale na njenu bol poput eha. Štaviše, čajna polja bile su male i dobro odnegovane planine sa duboko osenčenim ivicama, a ne divlja priroda. Leje zaobljenih grmova čaja ličile su na stada tihih, zelenih ovaca. Ili joj se, možda, tako činilo jednostavno zato što je tuga pri odlasku iz Tokija dostigla svoj vrhunac prvi put baš u času kada je voz prolazio Šizuoku.

Kada je ugledala plantažu čaja kod Uđija, tuga se povratila. Otoko je počela da odlazi tamo i da pravi skice. Čak ni Keiko nije, izgleda, primetila šta ona oseća. U svakom slučaju, čajna polja u Uđiju u proleće nisu odisala onom tugom koja je krasila polja koja je Otoko gledala s prozora voza, jer je zelenilo njihovog mladog lišća bilo isuviše sjajno.

Iako je Keiko čitala Okijev roman i čula sve o njemu za vreme njihovih dugih razgovora u krevetu, izgledalo je da još uvek ne shvata da skice plantaže čajnog polja gaje u sebi tugu Otokine stare ljubavi. Sama Otoko bila je oduševljena oblicima blago zaobljenih i međusobno povezanih redova čajnog žbunja, ali što je više skica nacrtala, činilo joj se da je one sve više i više udaljavaju od stvarnosti. Otoko je uživala u ovim grubim skicama.

- Sve ćeš naslikati zelenom bojom, zar ne? - reče Keiko.
- Naravno. Čajna polja u vreme berbe, to su različite nijanse zelene boje, znaš.
- Pokušavam da odlučim da li da se služim crvenom bojom, ljubičastom ili kojom drugom. Ne tiče me se ako ljudi ne budu mogli da pogode da se radi o plantaži čaja.

Keikina probna studija bila je postavljena uz zid ateljea, kraj Otokine.

- Kako je ukusan novi čaj - reče Otoko, smešeći se. - Molim te, napravi još. U apstraktnom stilu.
- Toliko je gorak da se ne može piti.
- Je li i to ono što ti smatraš apstraktnim?

Otoko iz susedne sobe začu Keikin mladalački smeh. Glas joj postade nekako tvrđi.

- Kad si išla u Tokio, svratila si u Kamakuru, zar ne?
- Da.
- Zašto?
- Prvog januara gospodin Oki je tražio da vidi moje slike. - Zaćutala je, a onda hladno nastavila: - Otoko, želim da se osvetim za tebe.
- Da se osvetiš? - Otoko je bila preneražena. - Da se osvetiš za mene?
- Tako je.
- Keiko, dođi, sedi ovamo. Da razgovaramo o tome dok pijemo tvoj apstraktni čaj.

Keiko ćuteći kleče kraj nje, svojim kolenima dodirujući Otokina, i uze posudu zelenog čaja.

- Jao, gorak je! - reče mršteći se. - Napraviću drugi.
- Ne mari - reče Otoko zadržavajući je. - Zašto, ako to uopšte razumeš, govoriš o osveti?
- Ti znaš zašto.
- Nikad o tako nečemu nisam razmišljala. To uopšte ne želim.
- Zato što ga još uvek voliš. Zato što nećeš moći da prestaneš da ga voliš dok god si živa - Keikin glas se gušio. - Zato želim da se osvetim.
- Ali zašto?
- Ljubomorna sam na svoj način!
- Zaista?

Otoko stavi ruku na Keikino rame koje je drhtalo.

- Istina je, zar ne? Znam. Mrzim to.

- Kako si ti naprasita - reče Otoko meko. - Šta bi to moglo da znači, ta osveta? Šta to planiraš da uradiš?

Keiko je buljila u pod, nepokretna. Pramen mesečine se proširio.

- Zašto mi nisi rekla da si išla u Kamakuru?

- Želela sam da vidim porodicu čoveka koji te je toliko unesrećio.

- Da li si je videla?

- Samo njegovog sina Taičira. Pretpostavljam, on je slika

iprilika svog oca iz mladih dana. Čini mi se da se bavi proučavanjem srednjovekovne japanske književnosti. U svakom slučaju, bio je veoma ljubazan prema meni. Pokazao mi je hramove u Kamakuri i čak me odveo do obale u Enošimi.

- Ali ti si iz Tokija, sigurno ti ta mesta nisu bila nepoznata?

- Da, ali nikada ih ranije nisam dobro razgledala. Enošima se strašno promenila. A i uživala sam slušajući o hramu u koji žene mogu pobeći od svojih muževa.

- Da li je to tvoja osveta? To što ćeš da zavedeš tog dečaka. Ili što će on da zavede tebe? - Otoko spusti ruku

koja joj pade sa Keikinog ramena. - Izgleda da bi ja trebalo da budem ljubomorna.

- Oh, Otoko, ti da budeš ljubomorna? Kako me to čini, srećnom! - Ona zagrlila Otoko oko vrata, i nasloni se na nju. - Vidiš, prema svakom mogu da budem pokvarena, pravi đavo, osim prema tebi!

- Ali odnela si im dve od svojih najmilijih slika.

- Čak i pokvarena devojka želi da ostavi dobar utisak. Taičiro je pisao da mi kaže da moje slike drži okačene u svojoj radnoj sobi.

- Da li je to tvoja osveta za moj račun? - reče Otoko tiho. - Početak tvoje osvete?

- Da.

- On je samo dete, nije znao ništa o meni i svom ocu. Ono što me je zbolelo došlo je kasnije, kad sam čula da mu se rodila sestra. Kad se toga sećam, sigurna sam da sam osećala bol. Pretpostavljam da je ona već udata.

- Hoćeš da joj razorim brak?

- Keiko! Ti si zaista isuviše uobražena, kad možeš da se tako izražavaš,

čak i ako se šališ. Dospećeš u nepriliku. Nije to samo bezazlena šala.

- Dok god imam tebe, ne bojim se ničega. Znaš li kako bih vriskala i gušila se kad bih te izgubila? Možda bih se ostavila i svog slikarstva i samog života.

- Ne govori tako strašne stvari!

- Zar ti stvarno nisi mogla da razoriš Okijev brak?

- Ali ja sam bila samo učenica... a oni su imali dete.

- Ja bih to učinila.

- Ti ne znaš koliko porodica može biti čvrsta.

- Čvršća od umetnosti?

- Pa... - Otoko nagnu glavu, izgledajući pomalo tužno.

- Tada nisam mislila o umetnosti.

- Otoko! - Keiko joj se okrenu držeći je nežno za članak na ruci. - Zašto si tražila od mene da izađem pred gospodina Okija i da ga ispratim?

- Zato što si mlada i lepa, naravno. Zato što se ponosim tobom.

- Mrzim to što stvari kriješ od mene. Svojim sam te ljubomornim očima pomno posmatrala.

- Zaista? - Otoko se zagleda u Keikine oči koje su bleštale na mesečini. - U stvari i nije tačno da sam bilo šta želela od tebe da sakrijem. Bilo mi je samo šesnaest godina kad smo se rastali, a sada sam sredovečna. Počinjem da se gojim oko struka. Istina, nisam baš želela da ga ponovo vidim. Bojala sam se da će se on razočarati.

- Zar ne bi trebalo on da se brine? Pošto ti se divim više nego bilo kome koga sam ikad znala, on me je razočarao. Otkad sam došla da živim s tobom, mladi muškarci su mi dosadni. Zato sam i mislila da će gospodin Oki biti nešto posebno, nešto što će na mene ostaviti dublji utisak. Čim sam ga ugledala, bila sam potpuno razočarana. Tvoja sećanja stvorila su u meni sliku o nekoj mnogo prefinjenijoj, vrednijoj osobi.

- Kako to možeš da znaš, kad ste samo tako kratko bili zajedno?

- Naravno da mogu.

- Kako možeš?

- Mogla bih da zavedem gospodina Okija ili njegovog sina, bez po muke.

- Ti me plašiš! - uzviknu Otoko prebledevši. - Keiko, takva uobraženost je opasna.

- Ni najmanje - reče Keiko, potpuno mirna i nezabrinuta.

- Ali jeste opasna - insistirala je Otoko. - Zar nisi isuviše gramziva, koliko god da si mlada i lepa!

- Pretpostavljam da su uglavnom žene one koje ti nazivaš gramzivim.

- Shvatam te. Da li je to razlog što si svoje omiljene slike odnela gospodinu Okiju?

- Ne. Nisu mi potrebne slike da bih ga zavela.

Otoko je izgledala preneraženo.

- Jednostavno, tvoja sam učenica pa sam želela da on vidi moje najbolje radove.

- Baš sam ti zahvalna. Ali kažeš da si sa njim izmenjala svega nekoliko reči na stanici. Zar je to bio dovoljan razlog da mu daš slike?

- Obećala sam. Pored toga, želela sam da znam kako će na njih reagovati. A trebao mi je i povod da upoznam njegovu porodicu.

- Sva sreća što nije bio kod kuće!

- Pretpostavljam da je slike razgledao kasnije, ali ih verovatno nije razumeo.

- Ti ga potcenjuješ.

- On nikada nije uspeo da napiše ništa bolje od *Šesnaestogodišnje devojke*.

- To nije tačno. Tebi se taj roman dopada zato što je kroz njega on idealizovao mene. Takav mladalački roman sviđa se mladim ljudima. Shvatam zašto ti se njegova kasnija dela ne sviđaju.

- Da danas umre, to bi bio jedini roman po kome bi ga se sećali.

- Prestani! - Otokin glas bio je oštar. Ona povuče svoj zglob iz Keikinog stiska i okrenu se.

- Zar si mu još uvek toliko privržena? - Keikiri glas je bio takođe grub. - Čak iako sam rekla da ću se osvetiti za tebe?

- Nije to privrženost.

- Da li je to ... ljubav?

- Možda.

Otoko naglo ustade i uđe unutra. Keiko je ostala napolju, na tremu osvetljenom mesečinom, lica pokrivenog rukama.

- Otoko, i ja živim za nekog drugog! - glas joj je drhtao. - Ali kada je to čovek kao što je gospodin Oki...

- Oprosti mi. Desilo se sve to kada sam bila tako mlada.

- Osvetiću mu se.
- To ne bi uništilo moju ljubav.

Keiko je plakala na tremu, lica još uvek prekrivenog dlanovima.

- Naslikaj me, Otoko... pre nego što postanem takva žena kakvu si opisivala. Molim te! Dozvoli mi da ti poziram gola.
- Dobro. Uživaću da te slikam.
- Divno!

Otoko je negde bila sačuvala određen broj skica svoje preminule bebe. Prošle su godine, ali ona je još uvek nameravala da ih upotrebi za sliku koju bi nazvala "Uspeće jednog deteta". Pretraživala je po albumima i knjigama o zapadnjačkoj umetnosti, tražeći slike heruvima ili Hrista kad je bio dete, ali debljina i dobro zdravlje te dece nisu odgovarali njenoj tugi. Poznavala je više čuvenih starih japanskih slika sveca Koboja, dok je bio dečak, koje su na nju ostavile dubok utisak zahvaljujući upravo svojoj tipičnoj osećajnoj izražajnosti kojom je predstavljena uzdržana emocija. Ipak, svetac nije bio date a nije se ni peo u nebo, niti je Otoko želela da prikaže uspeće kao takvo. Želela je samo da iskaže takvu vrstu produhovljenog osećanja. Pitala se da li će ikada završiti ovu sliku.

Sada, kad je Keiko tražila da je naslika, Otoko je razmišljala o svojim starim skicama za "Uspeće deteta". Možda bi mogla naslikati portret Keiko u obliku dečaka sveca. Bio bi to čisto klasični portret svete device. I umetnička dela religioznog sadržaja, naravno, kao i neki portreti svetaca, odišu neopisivom zavodljivošću.

- Keiko, zaista želim da te naslikam - reče Otoko - i upravo sam mislila kako. Biće to u budističkoj tradiciji, tako da tvoja poza ne može biti proizvoljna.
- U budističkoj? - Keiko se pomeri nelagodno. - Nisam sigurna da mi se ta pomisao sviđa.
- Ipak, da pokušamo. Budističke slike su često veoma lepe. Ovu bih mogla nazvati 'Devojka apstrakcionista'.
- Ti teraš šegu sa mnom.
- Ne, sasvim ozbiljno to mislim. Naslikaću te čim završim 'Čajno polje'.

Otoko se okrete i pogleda u zid ateljea. Iznad njihovih slika čajnih polja visio je portret njene majke.

Na njemu je odmarala oči.

Majka joj je izgledala mlada i lepa, čak i mlađa od nje same. Možda je na slici bilo dočarano Otokino životno doba od trideset jedne ili trideset dve godine, koliko je imala kada je uradila sliku. Ili je, možda, taj portret

jednostavno tako ispao.

Kada ga je Keiko prvi put videla, rekla je:

- Divno. Ovo izgleda kao autoportret.

Otoko se pitala da li stvarno liči na autoportret. Ličila je na majku. Možda je zbog čežnje za njom toliko sličnosti unela u portret. Prvo je na osnovu fotografije napravila mnogo skica. Ali je ni jedna od njih nije zadovoljavala. Onda je odlučila da ne obraća pažnju na fotografiju već je zamislila da majka sedi pred njom. Tako je, umesto utvare, sada imala njenu živu sliku. Jednu za drugom, pravila je nove skice brzo, dok su joj osećanja preplavljivala srce. Često je prekidala rad, jer bi joj se oči zamaglile od suza. Shvatila je da portret njene majke postaje sve više nalik na autoportret. Konačni rezultat bila je slika koja je sada stajala na zidu ateljea iznad studija za "Čajno polje". Otoko je spalila sve njene ranije verzije. Ova poslednja ličila je najviše na autoportret, ali je njom bila zadovoljna. Kad god bi gledala u nju, primetio bi joj se zračak tuge u očima. Slika je prosto disala sa Otoko.

Do sada Otoko nije naslikala nijedan drugi portret a naslikala je samo nekoliko malih slika koje su uopšte predstavljale ma kakve figure. Ali je večeras, pošto ju je pritesnila Keiko, odjednom osetila da želi da naslika portret. Nikada nije razmišljala o svom "Uspeću deteta" na taj način. Ipak, želja koju je dugo gajila, može objasniti zašto se setila portreta dečaka sveca i zašto je poželela da Keiko naslika klasičnim budističkim stilom. Njena majka, njena umrla beba i Keiko, zar to nisu bile tri njene ljubavi? Iako su bile veoma različite, ona bi trebalo da ih sve tri naslika.

- Otoko - pozva je Keiko - posmatraš sliku svoje majke i pitaš se kako me možeš naslikati, zar ne? Misliš da mene ne možeš nikako voleti na taj način.

Ušla je i sela vrlo blizu nje.

- Gluposti! Nisam zadovoljna kada posmatram ovaj portret zato što se od tada, znaš, nisam mnogo popravila. U svakom slučaju, još uvek volim tu sliku. Uprkos svim njenim nedostacima, to je slika kojoj sam darovala sebe do dna srca i duše.

- Ne moraš se toliko mučiti oko moje slike. Jednostavno je nabaci.

- Ne, ne - reče Otoko, a misli su joj bile negde daleko. Preplavila su je sećanja na majku. Tada ju je Keiko pozvala, i ona se ponovo setila starih portreta dečaka svetaca. Neke od tih davnih figura ličile su na lepe devojčice, ili na lepe devojke, naslikane elegantnim i prefinjenim stilom budističke umetnosti, ali uvek sa određenom dozom telesnosti. Možda bi te figure mogle biti smatrane simbolima homoseksualne ljubavi u srednjovekovnim manastirima, gde je ženama pristup bio zabranjen i gde se čežnulo za lepim dečacima koji su ih prosto zamenjivali. Možda je to bio

pravi razlog zbog koga su joj portreti svetaca navrli u sećanje čim je pomislila kako treba da naslika Keiko. Njihove frizure nisu se toliko razlikovale od prikačene kose i mašni koje su devojčice nosile u današnje vreme. Ipak, kako se više takvi raskošni kimoni od brokatne svile nisu mogli nigde videti osim u pozorištu no, delovali bi suviše staromodno na jednoj modernoj mladoj ženi. Otoko se sećala portreta koje je Kišida Rjusei naslikao prema svojoj kćerki Reiko. Bila su to uljana platna ili akvareli, precizno crtani, ostvareni u svim detaljima klasičnog stila na koji je veliki uticaj izvršio Direr. Neki od njih doimali su se poput religioznih slika. Ali je Otoko videla i jednu veoma retku sliku Reiko naslikanu lakim i svetlim bojama na kineskoj hartiji, na kojoj je ova devojka bila prikazana u crvenoj podsuknji, gola iznad pojasa. Sedela je na svečani način. Nije to bilo jedno od Rjuseijevih remek-dela i Otoko se čudila zašto je svoju rođenu kćerku tako naslikao, pogotovo jer je to uradio klasičnom japanskom slikarskom tehnikom. Slične stvari obično je slikao zapadnjačkim stilom.

Zašto i ona ne bi, onda, naslikala Keiko голу? Još uvek bi mogla da se drži osnovnih načela portreta "Dečaka sveca", a čak su i neke budističke figure sadržavale poneki nagoveštaj ženskih grudi. Ali šta ćemo sa frizurom? Sećala se da je videla prelepi portret koji je naslikao Kobajaši Kokei.' Odlikovao se izuzetnom čistotom, ali je i na njemu frizura bila nekako neodgovarajuća. Razmišljajući o raznim mogućim rešenjima, Otoko je sve jasnije osećala da rad na takvoj slici nadilazi njene mogućnosti.

- Keiko, hoćemo li na spavanje? - upita je ona.
- Zar tako rano? Uprkos tako divnom mesecu? - Keiko se okrenu i baci pogled na sat - tek je pet do deset.
- Malo sam umorna. Da li možemo pričati dok ležimo?
- U redu.

Dok je Otoko bila za stočićem za ulepšavanje, Keiko im je pripremila postelju. Ona je to vrlo brzo činila. Pošto je Otoko ustala, Keiko sede pred ogledalo da skine šminku.

Naginjući se napred i kriveći tanki vrat, buljila je u svoje lice u ogledalu.

- Otoko, ja nisam prava osoba za budističku sliku.
- To zavisi od umetnika.

Keiko izvadi ukosnice izamahnu kosom.

- Da li se raščešljavaš?
- Da.

Dok je Keiko raščešljavala svoju dugu kosu, Otoko ju je posmatrala sa dušeka.

- Večeras ćeš da pokvariš frizuru?

- Mislim da već počinje da se oseća. Trebalo bi da je operem. - Keiko pomirisa pregršt svoje crne kose. - Otoko, koliko ti je bilo godina kad ti je umro otac?

- Jedanaest! Koliko puta ćeš me to pitati?

Keiko ne reče ništa. Zatvorila je papirna fusuma vrata koja su izlazila na trem, kao i vrata između spavaće sobe i ateljea i legla kraj Otoko. Njihovi ležaji su bili jedan kraj drugog.

Već nekoliko noći spavale su ne zatvarajući spoljne šalone. Fusuma vrata sa papirnim oknima, koja su izlazila na baštu bila su blago osvetljena mesečinom.

* * *

Otokina je majka umrla od raka na plućima. Nije joj rekla da ima mlađu polusestru po ocu i Otoko to nije nikada saznala.

Njen otac bavio se uvozom i izvozom svile i vune. Na sahrani mu je bilo mnogo ljudi koji su se klanjali i palili tamjan kako je to već uobičajeno. Otokina je majka primetila među ožalošćenima i jednu veoma čudnu mladu ženu koja je, izgleda, bila meleskinja. Kad se poklonila pokojnikovoj porodici, oči su joj bile podbule od plakanja. Otokina majka osetila je tada oštar bol. Klimnuvši glavom, dozvala je k sebi ličnog sekretara svog pokojnog muža i prošaptala mu da se u portimici raspita o toj mladoj ženi koja je ličila na polubelkinju. Sekretar je kasnije saznao da se baba te žene, koja je bila Kanađanka, udala za Japanca i da je devojka pohađala američku školu, pa je sada radila kao prevodilac. Rekao je takođe da živi u maloj kući u Azabuu¹¹.

- Pretpostavljam da nema dece.

- Kažu da ima kćerkicu.

- Da li si je video?

- Ne, to sam čuo od ljudi u susedstvu. Otokina majka je osećala kako ta devojčica mora da je dete njenog muža. Bilo je načina da se u to uveri, ali je pretpostavljala da će mlada žena i sama doći da je poseti. Nikada nije došla. Nešto više od pola godine kasnije, sekretar joj je rekao da se udala i da je dete povelu u svoj novi dom. Takođe joj je nagovestio da je polubelkinja bila ljubavnica njenog muža. Kako je vreme prolazilo, ljubomora i ozlojeđenost su se stišale. Zažalila je što nije usvojila devojčicu. Razmišljala je

otome kako mora biti da je dete njenog muža raslo potpuno nesvesno ko mu je pravi otac. Osećala je kao da je izgubila nešto dragoceno, ali ne zato što je Otoko bila njeno jedino dete. Ipak, nije mogla jedanaestogodišnjoj

devojkici govoriti o vanbračnoj kćerki njenog oca. Ako je sve išlo normalnim tokom, ta njena sestra sada bi trebala da je već više godina udata, pa možda već ima i svoju decu. A za Otoko ona nije ni postojala...

- Otoko, Otoko! - Keiko je sedela u krevetu i drmusala je. - Jesi li ružno sanjala? Izgleda da te nešto boli.

Kako se Otoko gušila i pokušavala da uhvati vazduh, Keiko se nagnula nad nju i pogladila je po grudima.

- Da li si me posmatrala?

- Da, neko vreme.

- Baš si bezobrazna! Sanjala sam.

- Šta si sanjala?

- Sanjala sam neku zelenu osobu. - Otokin glas bio je još uvek uzbuđen.

- O nekome obučenom u zeleno?

- Ne obučenom u zeleno, ta osoba je bila sva zelena. Zelene su joj bile čak i ruke i noge.

- Čudovište zelenih očiju.

- Nije to bilo nikakvo čudovište, bila je to jednostavno zelena osoba koja je neprimetno lebdela oko mog kreveta.

- Žena?

Otoko joj ne odgovori.

- To je dobar san. Sigurna sam da je dobar. - Keiko poklopi Otokine oči rukama i zatvori ih, zatim drugom rukom uze jedan od njenih prstiju i zagriže ga.

- Jao! - Otoko širom otvori oči.

Keiko joj je protumačila san.

- Sećaš se da si rekla da ćeš me naslikati. Zato sam se ja pretvorila u zelenilo plantaže čaja.

- Misliš da je to? Ti si lebdela svugde oko mene, čak dok sam spavala. To me plaši!

Keiko spusti glavu na Otokine grudi i poče da drhti malo histerično.

- Ali to je tvoj san...

Sledećeg dana su se popele do hrama na planini Kurama.¹² Stigle su predveče. Vernici su se sakupili u krugu hrama. Kasni suton dugog majskog dana već se nazirao na okolnim vrhovima i visokim šumama.

Iza Kjota, nad planinom Higaši, izdigao se pun mesec. Ispred glavnog

zdanja hrama, s leve i s desne strane, bile su upaljene baklje. Sveštenici su izašli i počeli da pevaju sutre, ponavljajući u horu svete reči posle glavnog sveštenika koji je bio obučen u crvenu odeću. Neko ih je pratio na harmonijumu.

Svi vernici držali su zapaljene sveće. Odmah ispred glavnog zdanja nalazio se ogroman ćup za sake napunjen vodom, u kojem se ogledao pun mesec. Voda iz tog ćupa bila je zatim sipana u pregršt svakog od vernika, koji su prilazili jedan po jedan, pognuti, i pili je. Otoko i Keiko su učinile to isto.

- Kad se vratimo kući, možda ćeš pronaći zelene otiske stopa u sobi! - reče joj Keiko. Bila je vrlo uzbuđena atmosferom koja je vladala na ovoj ceremoniji na planini.

KIŠNO NEBO RANOG LETA

Kad bi se Oki umorio od pisanja ili bi mu roman išao loše, legao bi na sofu u otvorenom hodniku na kraju svoje radne sobe. Posle podne bi često tu odspavao sat-dva. To mu je tek poslednjih nekoliko godina prešlo u naviku. Ranije je umesto toga odlazio u šetnju, ali posle tolikih godina provedenih u Kamakuri, svi obližnji predeli, pa čak i brda, bili su mu isuviše dobro poznati. Pošto je bio ranoranilac, uvek bi se ujutro malo prošetao. Kad bi se jednom probudio, nije mogao da leškari u krevetu, a i voleo je da ne smeta služavki koja je pospremala kuću. Obično bi duže šetao pre večere.

Hodnik kraj radne sobe bio je širok, a u njegovom uglu nalazili su se pisaći sto i stolica. Oki je pisao na njemu ili na niskom stolu svoje radne sobe koja je bila prekrivena tatamijima. Sofa u hodniku bila je veoma udobna. Kada bi se opružio na njoj, činilo bi se da sve teškoće iščezavaju. Bilo je to gotovo lukavo. Dok je pisao roman, obično je noću loše spavao i sanjao svoj rad, ali bi zato na sofii u hodniku odmah utonuo u dubok san koji bi izbrisao sve. Dok je bio mlad, nikada nije spavao po podne. Često bi po čitava poslepodneva primao posetioce. Pisao je noću, obično od ponoći do zore. Sada, pošto je radio tokom dana, počeo je da spava po podne, ali nikada u određeno i isto vreme.

Kad god bi osetio da je pišući dospao u ćorsokak, prilegao bi na sofii. Nekada je to bilo ujutru, a nekada predveče. Samo je retko osećao, kao što se to događalo dok je ranije radio noću, da mu umor oživljuje maštu.

"To što spavam popodne i što često prilegnem, mora da je znak godina", pomisli Oki. Ali je sofa bila magična. Kad god bi legao na nju, zaspao bi i probudio se osvežen. Neretko bi uspeo da pronađe novi izlaz iz teškoća koje bi mu pisanje dovele na mrtvu tačku. Magična sofa. Sada je bila sezona kiša¹³ godišnje doba koje je on najviše mrzeo. Kuća mu je bila malo udaljena od okeana i od njega odvojena brdima, ali je bila veoma vlažna. Nebo se nisko nakrivilo. Oki je iznad desne slepoočnice osećao neko nejasno zvonjenje i olovnu težinu, kao da je počela da mu se hvata plesan u vijugama mozga. Bilo je dana kada je dva puta spavao, i ujutru i uveče, na magičnoj sofii.

Jednog popodneva služavka javi da je žena po imenu Sakami došla iz Kjota da ga poseti. Oki se upravo probudio ali je još ležao na sofii.

- Da li da kažem da se odmarate? - upita ga ona.
- Ne. To je jedna mlada dama?
- Da, gospodine. Dolazila je jednom ranije.

- Uvedite je u dnevnu sobu.

On pusti da mu glava ponovo utone u sofu i sklopi oči. Ležanje mu je ublažilo nelagodnost koju je osećao zbog kišne sezone, ali je pomisao na Keiko donela još veće osveženje. Ustao je, umio se i otišao u salon. Čim ga je ugledala, Keiko ustade sa stolice. Bila je malo porumenela.

- Izvinite što ovako navraćam.
- Lepo je što ste došli. Kada ste prošli put dolazili, bio sam u šetnji pa smo se mimoišli. Trebalo je da ostanete malo duže.
- Taičiro me je ispratio na stanicu.
- Čuo sam. Pretpostavljam da vam je pokazao Kamakum.
- Jeste.
- Pošto ste vi iz Tokija, mora da vam to nije bilo nepoznato. Naravno, ne može se ni uporediti sa Kjotom ili sa Narom.

Keiko ga je gledala pravo u oči.

- Zalazak sunca nad okeanom bio je divan. Oki je bio iznenađen što je čuo da je njegov sin pošao sa njom čak do obale.
- Nisam vas video od Nove godine - primeti Oki. - Prošlo je od tada već pola godine.

- Gospodine Oki, da li je to dugo? Da li vam pola godine izgleda dugo?

Nije se mogao dosetiti na šta ona cilja.

- Pretpostavljam da to zavisi od toga kako čovek gleda na stvari - reče on.

Keiko se nije nasmešila i kao da je prezirala njegov odgovor.

- Ako ne biste mogli sresti svog ljubavnika pola godine, zar vam to ne bi izgledalo dugo?

Keiko ne reče ništa, na licu joj je još uvek bio onaj prezrivi izraz. Blesak njenih očiju bio je gotovo zelenkast, izazivački. Oki je bio malo razdražen.

- Posle pola godine trudnoće osećate kako se beba pokreće u vašoj utrobi - nastavi bi pokušavajući da je zastidi. Ona nije odgovorila.

- U svakom slučaju, došli smo od zime do leta, iako još uvek traje ova neprijatna sezona kiše... čak ni filozofi, izgleda, ne umeju da na zadovoljavajući način objašnjavaju vreme. Ljudi kažu da će vreme rešiti sve, ali ja ni u to ne verujem. Šta vi mislite, gospođice Sakami? Da li je smrt kraj svega?

- Nisam pesimista.

- Ne bih to nazivao pesimizmom - reče Oki da bi joj protivurečio. -

Naravno, period od pola godine meni i mladoj ženi kao što ste vi biće uvek različit. Ili, pretpostavite da imate rak i da je ostalo samo pola godine života. S druge strane, nekima život biva prekinut iznenada, u saobraćajnoj nesreći ili u ratu. Neke ubiju.

- Ali vi ste umetnik, gospodine Oki, zar ne?
- Bojim se da ću iza sebe ostaviti samo ono čega se stidim.
- Nema potrebe da se stidite bilo kog vašeg dela.
- Želeo bih da je tako. Ali možda će sve što sam učinio nestati. Voleo bih da bude tako.
- Kako možete reći tako nešto? Morate shvatiti da će vaš roman o mojoj učiteljici trajati.
- Opet taj roman! - Oki se namršti. - Čak ga i vi pominjete, vi koji je znate tako dobro.
- To je zato što je znam. To je jače od mene.
- Verovatno. Njeno lice živnu.
- Gospodine Oki, da li ste se posle toga ikada zaljubili?
- Da. Pretpostavljam da jesam. Ali ne kao u Otoko.
- Zašto o tome niste pisali?
- Pa... - oklevao je - stavila mi je do znanja da ne želi da o njoj pišem.
- Zaista?
- Možda to govori o slabosti mene kao pisca. Ipak, ne mogu da zamislim da bi po drugi put mogao da izlijem toliko osećanja.
- Ne bi me se ticalo šta bi drugi pisali o meni.
- Oh?

Ovo je bio tek njegov treći susret sa njom, u stvari, teško da bi se njihova viđenja i mogla nazvati susretima. Šta bi on uopšte mogao da piše o njoj, izuzev što bi eventualno mogao da njenu lepotu opiše kroz jednu od svojih ličnosti. Rekla mu je da je s njegovim sinom išla na obalu. Da li se tada išta dogodilo?

- Znači, našao sam dobar model - reče Oki, smejući se kako bi prikrio svoje sumnje. Dok ju je gledao, čudna i zanosna privlačnost njenih očiju umiri mu smeh. Oči su joj bile tako vlažne, da je gotovo izgledalo da su pune suza.
- Gospođica Ueno je obećala da će me portretisati - reče Keiko.
- Zaista?

- Donela sam još jednu sliku da vam pokažem.
- Ne bih mogao da kažem da se baš razumem u apstraktno slikarstvo, ali voleo bih da je vidim. Da je pogledam u susednoj sobi, gde nije ovako tesno? Moj sin je okačio dve slike koje ste poslednji put doneli u svoju radnu sobu.
- On danas nije kod kuće?
- Ne, ovo je jedan od dana kad je na univerzitetu. Žena mi je otišla u pozorište.
- Drago mi je što ste sami - promrmlja Keiko, i pođe do ulaza da uzme svoju sliku. Zatim ju je unela u dnevnu sobu koja je bila nameštena u japanskom stilu. Slika je bila uokvirena jednostavnim ramom od nebojenog drveta. Na njoj je preovladavala zelena boja, ali je Keiko na tu osnovu hrabro nabacala čitav niz boja onako kako joj se prohtelo. Čitava površina izgledala je nemirno i zatalasano.
- Gospodine Oki, ovo je za mene realistička slika. To je čajno polje u Udiju. On kleknu da razgleda sliku.
- ono predstavlja srce koje se pretvara u plamenove.
- Kako sam srećna što ste ga tako doživeli... - Keiko kleknu pored njega, gotovo naslonivši bradu na njegovo rame, dok je on posmatrao sliku. Njen slatki dah grejao mu je kosu. - Tako sam srećna - ponovi ona. - Srećna sam što ste u njoj videli moje srce! Iako, naravno, to i nije baš neka naročita slika čajnog polja.
- Zaista je mladalačka.
- Išla sam, naravno, na čajna polja da skiciram ali tokom prvih čas-dva videla sam ih kao leje čajnog žbunja.
- Da?
- Čajno polje je bilo veoma tiho. A onda su se ti zaobljeni okruglasti talasi svežeg zelenila počeli da komešaju, i na kraju je ispalo ovako. Nije to apstrakcija.
- Pretpostavljam da čajno polje deluje nekako potišteno, čak i kada mu novo lišće buja.
- Nikada nisam naučila da budem potištena, ni u umetnosti ni u svojim osećanjima.
- Čak ni u svojim osećanjima? - kako se okrenuo prema njoj, rame mu je dodirnulo mekoću njenih grudi. Oči mu se zaustaviše ispred njenog uha. - Ako nastavite tako, možda ćete odseći sebi jedno od ta dva lepa uha.
- Nisam ja genije kao Van Gog! Moraće neko da mi ga odgrize.

Zaprepašćen, Oki se naglo okrenuo od nje i Keiko ga uhvati da bi se umirila.

- Mrzim osećanje potištenosti i prigušena osećanja - reče ona, ne menjajući položaj. Da je bilo i najmanjeg pritiska, ona bi beznadežno pala u njegove ruke potpuno spremna da je Oki poljubi.

Ali se ni on ni ona nisu pomerili.

- Gospodine Oki - prošapta ona pogleda uperenog u njega.

- Oči su vam divne - reče on - ali vaš profil ima neku jezivu lepotu.

- Drago mi je što tako mislite! - njen vitki vrat pocrvene. - Neću to zaboraviti dok sam živa. Ali koliko dugo će lepota trajati? Ženu obuzima tuga kada na to pomisli.

Nije znao šta da joj odgovori.

- Neprijatno je kad neko bulji u vas, ali svaka bi žena bila presrećna ako bi izgledala lepa čoveku kao što ste vi.

Oki je bio iznenađen toplinom njenog odgovora. Kao da je izgovarala reči ljubavi.

- I ja sam presrećan - reče on ozbiljno - iako mnogostranu lepotu kao vašu nikada nisam video.

- Mislite tako? Ne znam, nisam model, ja sam samo neko ko pokušava da slika.

- Slikari imaju pravo da se služe modelom. Ponekada im na tome zavidim.

- Ako bih vam ja vredela za bilo šta...

- Veoma ste ljubazni.

- Rekla sam da ne bih marila šta bi o meni napisali. Zao mi je što ne mogu biti dorašla devojci iz vaše mašte.

- Da li bi trebalo da budem realističan?

- Šta god hoćete.

- Umetnikov model i piščev model su potpuno različiti, znate.

- Naravno - Keiko trepnu svojim raskošnim trepavicama. - Ali moja slika čajnog polja nije samo prizor iz prirode. Ispalo je da govori o meni.

- Sve slike su takve, zar ne? Čak i apstraktne. Ali model mora da bude drugo živo biće. Romanima su potrebna živa bića, bez obzira na to koliko bi njihovi autori mogli pomno opisivati pejzaže. - Gospodine Oki, ja sam ljudsko biće.

- Lepo biće - reče on pomažući joj da ustane - ali čak i go, umetnikov

model jedino mora da pozira. To nije sasvim dovoljno romanopiscu.

- Znam.
- Znae?
- Da.

Okiju je bila neprijatna tolika devojčina hrabrost.

- Mogao bih, recimo, svoj izgled da pozajmim za neku ličnost u romanu.
- Ne čini mi se da je to mnogo zabavno - izgledalo je da namerno koketira.

- Žene su čudne - reče on da bi se nekako izvukao. - Dve ili tri su mi rekle da su sigurne da sam jedan od svojih likova stvarao po njima. A bile su mi potpuno strane žene sa kojima nisam imao ništa. Kakva li je to varka?

- Mnoge žene su nesrećne i zato se teše varkama.
- Zar tu nema nečeg čudnog?
- Ženi je lako da pogreši. Vi možete da navedete ženu da pogreši?

Nije znao šta da joj odgovori.

- Da li vi jednostavno sedite i čekate da se to dogodi?

Pokušao je da promeni tok razgovora.

- U svakom slučaju, biti piščev model nije isto što i biti model slikara. To je žrtva bez nagrade.

- Ja volim da se žrtvujem! Možda je to razlog zašto živim - ponovo ga je iznenadila.

- U vašem slučaju to je dobrovoljno. Međutim, vi kao da tražite žrtvu od druge osobe.

- Nije to tačno, žrtvovanje dolazi od ljubavi, dolazi od žudnje.

- Da li se vi žrtvujete za Otoko? Nije mu odgovorila.

- Tako je, zar ne?

- Možda sam se i žrtvovala za nju. Ali Otoko je ipak žena. Nema tu ničeg čistog, kada jedna žena posvećuje svoj život drugoj.

- E, to ne bih znao.

- Obe mogu biti uništene.

- Uništene?

- Da.

Nešto kasnije, ona nastavi: - Mrzim da gajim i najmanje sumnje. Ne tiče

me se da li će trajati samo pet ili deset dana, ali želim nekoga ko će učiniti da sebe potpuno zaboravim.

- To znači tražiti mnogo. Čak i od braka, zar ne?

- Imala sam bračnih ponuda, ali ta vrsta privrženosti se ne računa. Ne želim da se bavim sobom. Kao što sam rekla, mrzim potištena i potisnuta osećanja.

- Izgleda da vi mislite da treba da izvršite samoubistvo nekoliko dana pošto se u nekoga zaljubite.

- Ne bojim se samoubistva. Najgora stvar je biti bolestan od života. Bila bih srećna ako biste me vi čak i zadavili, pošto biste me, naravno, upotreбили kao model.

Oki je pokušavao da odagna osećanje da je Keiko došla da ga zavodi; možda ona nije bila tako sračunata žena. U svakom slučaju, mogla bi biti vrlo zanimljiv model za neki lik. Ipak, nije izgledalo sasvim neverovatno da bi je ljubavna veza praćena rastankom odvela, kao što je to učinila i sa Otoko, u duševnu bolnicu.

Tog ranog proleća, kada je Keiko donela one prve dve svoje slike, Taićiro ih je primio i onda je izašao iz kuće da je odvede sve do okeana van Kamakure. Ona je očigledno oćarala njegovog sina.

"Ali, ona bi ga upropastila", pomisli Oki. Govorio je sebi da nije prosto ljubomorán.

- Nadam se da ćete ovu sliku držati u svojoj radnoj sobi - reće Keiko.

- Pa dobro - odgovori on, poluuverljivo.

- Źelim da je posmatrate u jedva osvetljenoj sobi, noću. Tada će zelenilo čajnog polja utonuti u pozadinu, a sve ove moje drećeće boje isplivaće napred.

- Pretpostavljam da bi mi ta slika prouzrokovala ćudne snove.

- Kakve snove, pitam se?

- Pa... svakako mlade snove.

- Baš je lepo što to kažete! Da li to zaista mislite?

- Vi ste, pored svega, mladi - reće Oki. - Ti zaobljeni talasi čajnih Źbunova odražavaju Otokin uticaj, ali u bojama ste svoji.

- Jedan dan će biti dovoljan, ne marim ako posle toga budem skupljala prašinu u vašem ormaru. To je loša slika. Uskoro ću doći i iseći je u komade!

- Šta!

- Stvarno - reče ona, onako čudno nežna. - To je loša slika, ali ako biste je okačili u vašu radnu sobu, samo jedan dan...

Nije znao šta da joj odgovori. Keiko obori glavu.

- Pitam se da li će vam ova smešna slika stvarno doneti bilo kakve snove.

- Bojim se da će me izazvati da sanjam o vama.

- Samo izvolite, sanjajte šta god želite. - Neočekivano rumenilo obojilo je njene lepe uši. - Ali, gospodine Oki - reče ona, podižući pogled prema njemu - vi niste učinili ništa što bi vas navelo da sanjate mene.

Oči su joj se malo zamaglile.

- Dozvolite mi onda da vas ispratim kao što je to učinio i moj sin. Nema nikoga u kući, pa vam ne mogu ponuditi večeru. Pozvaću taksi.

Taksijem su prošli Kamakuru i išli niz plaže Sićiri. Keiko je ćutala.

I more i nebo bili su sivi.

Oki je zaustavio taksi kraj akvarijuma Enošima, preko puta ostrva. Kupio je ribe da hrani delfine. Delfini su skakali iz vode da uzmu hranu iz Keikine ruke. Postajala je hrabrija, pa je hranu držala sve više i više. Delfini su skakali sve više da bi je ugrabili. Keiko je bila oduševljena kao dete. Nije čak ni primetila da je počela kiša.

- Krenimo pre nego što se spusti jača kiša - nagovarao ju je on. - Odeća mora da vam je već vlažna.

- Bilo je divno!

U kolima Oki primeti da jata delfina nekada dolaze na drugu stranu zaliva, malo iza Itoa.

- Progone ih do blizu obale, a onda ih navuku u plicak i hvataju golim rukama. Delfini ne mogu da izdrže kada ih golicaju ispod repova.

- Jadna stvorenja.

- Da li bi jedna fina mlada devojka to mogla da izdrži? Kakva odvratna pomisao! Pretpostavljam da bi grebala i kopala da se nekako izvuče.

- Verovatno bi delfini bili nežniji.

Taksi je stigao do hotela navrh brda, koje je gledalo na Enošimu. I ostrvo je bilo sivo, a poluostrvo Miura sneno se protezalo ulevo. Kiša je padala u krupnim kapima, uobičajena gusta izmaglica kišne sezone lebdela je u vazduhu. Čak su i obližnji borovi bili u izmaglici.

Kada su ih poslužitelji odveli u sobu, osećali su se potpuno mokri i lepljivi.

- Ne možemo natrag - reče Oki. - Magla je suviše gusta.

Keiko klimnu glavom. Iznenadio se kako se ona spremno složila.

- Trebalo bi da se okupamo pre večere - on protrlja lice rukom. - Hoćemo li se igrati delfina?

- Govorite tako odvratne stvari, pominjete me istovremeno s ribama! Da li morate da budete tako uvredljivi? Igrati se delfina? - Ona se nagnu na prozorski okvir. - Okean je taman.

- Žao mi je.

- Mogli biste da kažete da želite da me vidite голу ili da me jednostavno zagrlite.

- Ne biste se opirali?

- To ne znam, ali vređa to što tražite od mene da se igram delfina. Na kraju krajeva, ja nisam kurva. Čini se da ste jako ugroženi.

- Stvarno? - reče on i uđe u kupatilo. Oki se istuširao, isprao kadu, i počeo da je puni.

Kada je izašao, kosa mu je bila u neredu i trljao se peškirom.

- Punim ti kadu - reče on gledajući je - sada već mora da je do polovine puna.

Keiko je posmatrala okean, nepomičnog izraza lica.

- Kiša je prerastala u tešku izmaglicu. Jedva se može videti ostrvo ili poluostrvo.

- Da li si tužna?

- Mrzim i boju onih talasa.

- Mora da se osećaš sva ulepljena. Idi se okupaj, zašto ne bi?

Ona klimnu glavom i uđe u kupatilo. Nije bilo zvuka prskanja, ali izađe sveže okupana i sede kraj stočića za udešavanje. Otvori svoju tašnu. Oki je stajao iza nje.

- Oprao sam kosu pod tušem. Nije mi se svideo miris kreme za kosu koju oni imaju.

- Probajte moj parfem. - Keiko mu dodade flašicu.

Oki je pomirisa.

- Da li to treba da nabacam preko kreme?

- Samo malo! - reče ona smešeći se.

On je uhvati za ruku.

- Keiko, nemoj se šminkati.

- Boli me! - okrenu se prema njemu. - Nevaljali ste, zar ne?
- Sviđaš mi se baš takva kakva si, takvi divni zubi i obrve. - On pritisnu svoje usne na njen sjajni obraz. Ona malo vrisnu a stolica joj se prevrte i pade sa njom. Sada su Okijeve usne bile na njenim.

Bio je to dug poljubac.

On povuče glavu unatrag da bi udahnuo vazduh.

- Ne, ne prestajte - Keiko ga privuče bliže.

Skrivajući svoju iznenađenost, on je pokušao da to okrene na šalu.

- Čak ni ronoci koji vade bisere ne mogu pod vodom da ostanu dugo. Onesvestićeš se.

- Onesvestite me...

- Naravno, žene su izdržljivije... - on je ponovo poljubi dugim poljupcem. Pošto mu ponovo nestade vazduha, uzeo ju je u ruke i položio na krevet. Ona se sklupčala u loptu.

Iako se nije opirala, teško mu je bilo da je odmota. U međuvremenu je postalo očigledno da nije bila nevina. Počeo je da je grublje dodiruje. Upravo tada, Keiko okrivljujuće kriknu pod njim:

- Jao.... Otoko, Otoko!

- Šta?

Oki je najpre pomislio da doziva njega, ali mu je ponestalo snage kad je shvatio da to ona u stvari zove Otoko.

- Šta si rekla? Otoko? - glas mu je bio trezan. Keiko ga odgurnu ne odgovorivši.

KAMENA BAŠTA

Među mnogim čuvenim starim kamenim baštama¹⁴ u Kjotu najpoznatije su one u Hramu mahovine, u Srebrnom paviljonu, i u hramu Rjoandi. Ova poslednja je posebno razglašena, te bi se moglo reći da je u njoj sadržana sama srž estetike zena. Otoko ih je sve znala, pamteći svaku pojedinost njihova izgleda. Otkako se završila sezona kiša, odlazila je u Hram mahovine da skicira njegovu kamenu baštu. Ali to nije činila zato što je mislila da bi je možda mogla slikati. Jednostavno je želela da upije nešto od njene snage.

Zar to nije bila jedna od najstarijih i najimpresivnijih kamenih bašti? Otoko nije imala nikakve prave želje da je naslika. Kameni pejzaž na padini brega nije imao ništa od one nežne lepote koja je resila čuvenu mahovinastu baštu u njegovom podnožju. Kad nije bilo posetilaca koji su dolazili odozdo, Otoko je volela da jednostavno sedi i gleda u daljinu. Možda je i skicirala samo zato da bi izbegla znatiželju ljudi koji su gledali njen stalak čas iz jednog, čas iz drugog ugla.

Hram mahovine restaurirao je 1339. godine sveštenik Muso, koji je do njega iskopao jezerce i u njemu napravio ostrvo. Govori se da je dovodio posetioce na vidikovac na vrhu brda, kako bi odatle mogli da uživaju u pogledu na Kjoto. Sve su lepe građevine, međutim, sada bile uništene. Bašta mora da je mnogo puta obnavljana, uvek posle poplava i drugih nesreća. Njen današnji izgled simboliše vodopad i rečni tok, a kroz celu baštu prolazi se stazom osvetljenom kamenim svetionicima koji vode sve do vidikovca na vrhu brega. Pošto je celo zdanje bilo od kamena, verovatno je ostalo nepromenjeno. Otoko je ovde dolazila samo da bi skicirala i posmatrala kamenu baštu, pošto je nisu interesovale promene koje je doživljavala kroz istoriju. Keiko ju je pratila poput senke.

- Sve kompozicije u kamenu su apstraktne, zar ne? - primeti Keiko jednoga dana. - U njima ima nečega što podseća na snagu Sezanove slike kamenitih obala u Lestakuu.

- Videla si tu sliku? Naravno, to je pravi pejzaž. Možda klifovi u stvarnosti i nisu bili tako veliki, ali je sigurno bilo krupnih stena po obali Lestaka.

- Otoko, ako ti naslikaš ovu kamenu baštu, ispašće apstraktna. Ne bih mogla ni da pokušam da je uradim realistički.

- Mislim da si u pravu. Ali je i ne nameravam slikati.

- Da li da i ja pokušam da je grubo skiciram?

- Možda bi to bilo najbolje. Svidela mi se tvoja slika čajnog polja - izgledala je tako mladalački. I tu sliku si odnela gospodinu Okiju, zar ne?

- Da, ali njegova žena ju je do sada možda već isekla na paramparčad. Provela sam noć sa njim u hotelu blizu Enošime. Izgledao je strašno uplašen, ali kada sam viknula tvoje ime odmah se smirio. On te još uvek voli i oseća se krivim. To je dovoljno da budem ljubomorna.

- Šta si uopšte nameravala kad si ponovo otišla njegovoj kući?

- Želim da mu rasturim porodicu, da se osvetim za tebe.

- Opet osveta!

- Odvratno! Još uvek ga voliš, uprkos svemu! Žene su prave budale, to je ono što kod njih mrzim. - Keiko zastade. - Zato sam ljubomorna.

- Jesi li?

- Naravno.

- Iz ljubomore si provela noć sa njim? Da ga još uvek volim, zar ne bi trebalo ja da budem ljubomorna?

- Pa jesi li?

Otoko joj ne odgovori.

- Bila bih tako srećna da jesi! - Keiko počne da skicira brzim pokretima. - Nisam mogla da zaspim u hotelu, a gospodin Oki je, kako mi je izgledalo, utočio u san veoma zadovoljan. Ne mogu da smislim muškarce u pedesetim godinama.

Otoko se iznenada zapita da li su imali dupli krevet.

- On je spavao kao zaklan. Bilo je to divno osećanje, to što znam da bih mogla da ga zadavim.

- Ti si uistinu opasna.

- Bilo je to samo osećanje. Ali me učinilo tako srećnom da nisam mogla da zaspim.

- I ti kažeš da je to sve samo zbog mene - Otokina ruka je drhtala dok je crtala. - Ne mogu da verujem.

- Naravno da je za tebe!

Otoko je bivala sve uzbuđenija.

- Molim te, ne idi više u tu kuću. Ko zna šta bi se sve moglo desiti!

- Zar nikada sama nisi poželeva da ga ubiješ, dok si bila u bolnici?

- Nikada. Možda sam bila skrenula s uma, ali da ubijem bilo koga...

- Nisi ga mrzela? Zar si bila toliko zaljubljena u njega?

- Najzad, bila je tu i moja beba.

- Beba? - Keiko je oklevala. - Možda bih i ja mogla da sa njim imam bebu.

- Keiko!

- A da ga potom upropastim.

Otoko je buljila u nju. Strašne su reči izgovarala ta lepa usta.

- Pretpostavljam da bi mogla - reče savlađujući se. - Samo ne verujem da shvataš šta bi to značilo. Ako bi ti rodila njegovo dete, ja se više ne bih mogla starati o tebi. Time što bi imala dete, za tebe bi se sve promenilo. Ne bi više govorila tako.

- Nikada se neću promeniti!

Šta li se, u stvari, među njima dogodilo u hotelu? Otoko je sumnjala da joj Keiko nešto skriva. Šta li je pokušavala da sakrije izgovarajući tako okrutne reči kakve su ljubomora i osveta?

Otoko se pitala da li još uvek može biti ljubomorna zbog Okija. Na trenutak je zaklopila oči. Kamena bašta uvukla se poput treperave senke u dubinu njenih očiju.

- Otoko! Je li ti dobro? - Keiko ju je zagrlila. - Kako si bleđa! - Snažno ju je uštinula za nadlakticu.

- Boli me! - Otoko vrisnu, a Keiko je stade umirivati.

- Otoko, ti si sve što želim. Samo ti.

U tišini, Otoko je sa čela brisala hladan znoj.

- Ako nastaviš tako, bićeš nesrećna čitavog života.

- Ne bojim se nesreće.

- Dok si mlada i lepa, to možeš da kažeš.

- Dok god mogu da budem s tobom, biću srećna.

- To me raduje. Ali ja sam, ipak, samo žena.

- Mrzim muškarce.

- To ne valja - reče Otoko tužno. - Ako je tačno da ih mrziš, što smo duže zajedno... uostalom, naši ukusi u umetnosti potpuno su različiti.

- Ne bih volela da imam profesora koji bi slikao isto kao ja.

- Mrziš ti mnogo šta, zar ne? - reče Otoko nešto mirnije. - Daj mi svoj blok da ga pogledam za momenat.

Keiko joj ga predade.

- Pa šta je ovo?

- Ne budi bezobrazna! Kamena bašta, naravno. Pogledaj malo bolje. Uradila sam nešto što sam smatrala da ne mogu uraditi.

Dok je Otoko pažljivo promatrala, Keiko je promenila izraz lica. Grubu skicu urađenu mastilom bilo je teško interpretirati, ali se ipak činilo da se - makar nedovršena - prosto poigrava nekim tajanstvenim životom. Odisala je onim osobinama koje su do tada nedostajale Keikinom radu.

- Znači, u tom hotelu je bilo nečega između tebe i gospodina Okija?
- Ne bih to rekla.
- Tvoja skica nije nalik ni na šta što si do sada uradila.
- Otoko, reći ću ti iskreno: on ne ume čak ni da se dobro poljubi.

Otoko je ćutala.

- Da li su svi muškarci takvi?... Bilo mi je to prvi put s muškarcem, znaš.

Zabrinuta mogućim značenjima tog prvog puta, Otoko nastavi da posmatra Keikinu skicu.

- Šteta što i sama nisam kamen - reče ona napokon.

Kamena bašta sveštenika Musa, koja je stolecima odolevala zubu vremena, imala je onu lepu starinsku patinu koja je činila da kamenje izgleda kao da je oduvek bilo tu. Međutim, kruti ugaoni oblici kamenova jasno su govorili da ih je tu postavio čovek. Otoko nikada nije osećala pritisak tog kamena tako snažno kao što je to osećala sada. Osećala je kao da se nalazi pritešnjena nekim bezmernim duhovnim teretom koji pretilo da je smrvi do kraja.

- Da pođemo kući? - predloži. - Ovo kamenje počinje da me plaši.
- U redu.
- Ne mogu ovde mimo da sedim i razmišljam. - Koraci kojima se Otoko uputila stazom bili su nesigurni. - Znam da ni u kom slučaju ne bih mogla da naslikam ovo kamenje. Ovde je sve apstraktno! Možda si svojim nemarnim crtanjem upravo ti uhvatila nešto od toga.

Keiko je uze za ruku.

- Hajdemo kući da se igramo delfina.
- Delfina? Šta to uopšte znači?

Keiko se razmaženo smejala i skrenula ulevo, prema bambusovom šumarku koji je izgledao kao jedan od onih šumaraka sa fotografija.

Izraz Otokinog lica bio je više usiljen nego nesrećan. Dok je išla ivicom šumarka, Keiko joj je dovikivala, prilazila joj i lupkala je po leđima.

- Da te kamena bašta nije zamađijala?

- Ne. Ali bih volela da ovde dođem i ne radim ništa osim da je gledam danima i danima.

- Ipak, to je samo kamenje, zar ne? - Keikino je lice bilo svetio i mladalačko, kao i uvek. - Sigurna sam da osećaš tajnu i mahovinastu lepotu kojom kamenje zrači. Bar bi se tako reklo po načinu na koji ga posmatraš. Ali kamenje je kamenje... sećam se jednog eseja koji je napisao neki haiku pesnik, nešto o tome kako je iz dana u dan posmatrao more, a potom je došao u Kjoto i shvatio šta kameni vrt u stvari znači.

- More u kamenom vrtu? Naravno, ako misliš na okean, na velike ponore i klifove, ali tek je kameni aranžman u bašti delo ljudske ruke. U svakom slučaju, bojim se da ovaj ne bih mogla naslikati.

- Ali on je samo delo ljudskih ruku! Apstraktan je. Osećam da to mogu da predstavim na svoj način, bilo kojom bojom. - Nakon što je načas zastala, dodade: - Kad su počeli da prave kamene bašte?

- Ne znam, verovatno ne pre XIV veka.

- Koliko su stare bile stene i kamenje koje su u njih ugrađivali?

- Nemam pojma.

- Da li bi želela da tvoje slike traju duže od kamene bašte?

- Tome se nikako ne bih mogla nadati - Otoko je izgledala uzbuđena. - Ali zar uistinu misliš da se čak i u ovoj bašti, ili u bašti palate Kacura nije ništa značajno promenilo svih vekova njihova postojanja? Drveće raste i umire, oluje ga lome, menja se njegov izgled. Verovatno se jedino ove kompozicije u kamenu nisu mnogo promenile.

- Otoko, možda je najbolje ako se sve menja i nestaje!

- uzviknu Keiko. - Moja slika čajnog polja mora da je sada već iscepana u paramparčad zbog te noći u Enošimi.

- A bila je to tako divna slika!

- Stvarno?

- Keiko, da li nameravaš da sve svoje najbolje radove odnosiš gospodinu Okiju?

- Da... dok se ne osvetim.

- Rekla sam ti da o osveti neću više ništa da čujem!

- To razumem - reče Keiko veselo. - Jedino ne razumem svoj sopstveni inat. Je li to ženski ponos? Ili ljubomora?

- Ljubomora? - ponovi Otoko tihim glasom, hvatajući jedan od Keikinih prstiju.

- Ti ga u dubini svoga srca još uvek voliš. A i on tebe čuva skrivenu duboko u svom srcu. To sam primetila još u novogodišnjoj noći.

Otoko je ćutala.

- Pretpostavljam da je i ženina mržnja neka vrsta ljubavi.

- Keiko, kako možeš da kažeš nešto takvo, i to na mestu kao što je ovo?

- Meni ova kamena bašta govori o snažnim osećanjima ljudi koji su je sagradili. Ipak, ne mogu da razumem šta je bilo u njihovim srcima. Trebalo je da prođu vekovi da bi ovo kamenje dobilo svoju patinu, ali se pitam kako je ono izgledalo kada je bašta bila nova.

- Da to i možeš videti, mislim da bi bila razočarana.

- Kad bih odlučila da naslikam ovu baštu, upotrebila bih bilo koji oblik ili boju koja bi mi se svidela i prikazala ovo kamenje kao da je tek postavljeno.

- Možda bi ti i mogla to da naslikaš?

- Otoko, ta kamena bašta će trajati duže, mnogo duže nego ti ili ja!

- Naravno. - Dok je to govorila, Otoko oseti iznenadnu hladnoću. - Ipak, ni ona neće trajati daveka.

- Ako sam s tobom, ne tiče me se jesu li moje slike kratkovečne, ili pak bivaju uništavane odmah po svom nastanku.

- To je zato što si mlada.

- U stvari, bila bih presrećna kada bi gospođa Oki razderala sliku čajnog polja; znala bih da je izludela od osećanja - ona zastade. - Moje slike ne vredi uzimati ozbiljno.

- To nije tačno.

- Nemam pravog talenta i ne želim da ostavim bilo šta za budućnost. Sve što želim je to da budem s tobom. Bila bih srećna samo da ti obavljam kućne poslove, a ti si odlučila da me naučiš da slikam.

Otoko se iznenadila.

- Zar tako osećaš?

- U dubini duše.

- Ali ti imaš talenta! Ponekad me to iznenađuje.

- Kao što te iznenađuju dečji crteži? Moje su uvek stavljeni na zid učionice.

- Ti si mnogo kreativnija od mene. Često ti zavidim. Zato te molim da ne govoriš takve gluposti.

- Dobro - Keiko smerno klimnu glavom. - Dok god mogu ostati kraj tebe,

slikaću koliko najbolje mogu. Hajde da promenimo temu.

- Ti si razumela?

Keiko opet klimnu glavom i reče;

- Ako me ne budeš napustila.

- Kako bih mogla? - reče Otoko. - Ali...

- Ali šta?

- Žena ima brak i decu.

- A, to! - Keiko se nasmeja. - Ja ih nemam!

- To je moja greška. Žao mi je - Otoko se okrenu, pognu glavu i u hodu otkinu list sa drveta. Nastaviše da koračaju u tišini.

- Otoko, žene su žalosna stvorenja, zar ne? Mladić nikada ne bi voleo šezdesetogodišnju ženu, ali se nekada čak i devojke mlađe od dvadeset godina zaljubljuju u čoveka pedesetih ili šezdesetih godina. Ne samo zato što žele da izvuku neku korist iz toga. Zar nije tako?

Nije bilo odgovora.

- Stvarno, čovek kao što je gospodin Oki beznadežan je slučaj. Mislio je da sam jednostavno kurva.

Otoko preblede.

- A onda, u kritičnom trenutku začuh sebe kako uzvikujem tvoje ime - i on više ništa nije mogao!... Bilo je to kao da me je, kao ženu, uvredio zbog tebe.

Otoko oseti neku slabost u kolenima. Napokon upita:

- U Enošimi?

- Da.

Otoko nije imala snage da se pobuni. Do hrama u kojem su živele, odvezle su se taksijem. Otišle su u atelje i sele jedna do druge.

- Pretpostavljam da bi se moglo reći da me je to spasilo - Keiko nije mogla a da ne pocrveni. - Hoćeš li da rodim njegovo dete radi tebe?

Odjednom na obrazu oseti jak udarac Otokine ruke. Od toga joj navreše suze.

- Oh, to je divno - reče ona. - Molim te, ponovi!

Otoko je drhtala.

- Udari me ponovo! - ponovi Keiko.

- Keiko!

- Ne bi to bila moja beba, želim da bude tvoja. Nosila bih je i poklonila je tebi. Želim da ukradem tvoju bebu od gospodina Okija...

Otokin udarac ponovo joj opeče obraz. Keiko poče da plače.

- Otoko, bez obzira na to koliko ga voliš, više ne možeš imati njegovo dete, ne možeš! Ja bih to mogla bez ikakvih osećanja. Bilo bi kao da si ga i ti nosila.

- Keiko... - Otoko izađe na trem i šutnu sanduk svitaca u baštu, onako bosonoga.

Svi svici kao da su odjednom zasijali. Zelenkastobelo svetio poteče čim se sanduk spusti na tlo obraslo mahovinom. Nebo se oblačilo na kraju tog dugog letnjeg dana i večernja je izmaglica počela da se blago vije nad baštom, ali je još uvek bio dan. Neverovatno je bilo da su svici mogli tako blistavo da sijaju. Možda je Otoko samo zamišljala kako se svetio izliva iz kaveza. Možda je to bilo izazvano njenim osećanjima. Stajala je čvrsto, kao paralisana, ne trepčući, zagledana u kavez sa svicima koji je prevmut ležao na mahovini.

Keikin plač prestade. Dok se još uvek oslanjala na tatami, podupirući se desnom rukom, posmatrala je Otoko otpozadi. Neko vreme kao da je i Otokino telo bilo ukočeno.

Ali tada uđe Omio i obavesti ih da je kada spremna.

- Hvala - reče Otoko, dok joj je glas zastajao u grlu. Osećala je vlažan i hladan znoj na grudima, i neprijatnu vlažnost kimona ispod širokog obija. - Slepljen je, zar ne? - nastavi ona, ne okrećući se. - Možda kišna sezona još nije prošla... Drago mi je što si pripremila kadu.

Omio je u hramu već šest godina bila služavka, a starala se i o zgradi u kojoj je živela Otoko. Bila je vredna i radila sve, od čišćenja kuće, pranja veša i pranja sudova do povremenog kuvanja. Iako je Otoko volela da kuva i kuvala odlično, nekada je jednostavno bivala suviše udubljena u slike, a da bi se ma čime drugim bavila. Sama Keiko imala je, kuvajući, začuđujuću sposobnost da postigne delikatne ukuse koji su odlikovali jela iz Kjota, ali se na njeno kuvanje Otoko uglavnom nije mogla osloniti. Tako su često jela jednostavna jela koja je spremala Omio. Pošto su u hramu bile još dve žene, mlada nevesta i majka hramskog sveštenika, Omio je uglavnom bila slobodna i mogla da provodi najveći deo vremena brinući se za Otoko. Imala je pedeset i neku godinu i bila omalena i debeljuškasta. Zglobovi i članci bili su joj u stvari toliko debeli da su se presavijali u dubokim prevojima mesa, pa je izgledalo kao da su vezani kanapom.

Vedra i raspoložena, kao i uvek, Omio je posmatrala kavez svitaca.

- Gospođice Ueno, da li ste ih puštali da piju večernju rosu?

Sišla je niz kamene stepenice do kaveza i uspravila ga nagnuvši se. Izgledalo je da misli da je on u baštu postavljen namerno. Kada je Omio ustala i pogledala prema tremu, Otoko je već bila nestala u kupatilu i ona se našla licem u lice s Keiko. U Keikinim vlažnim očima bilo je nekog prodornog sjaja i uprkos njenoj bledoći, jedan joj je obraz bio zarumenjen. Omio ponovo obori pogled i upita da li nešto nije u redu, da se nije nešto desilo.

Keiko joj ne odgovori, nego ustade neizmenjenog izraza lica. Čula je kako u kupatilu teče voda. Mora da Otoko rashlađuje vrelu vodu u kadi.

Stojeći ispred ogledala koje je bilo na zidu ateljea, Keiko popravi šminku i zatim se počestlja malim srebrnim češljem. Dugačko ogledalo i toaletni stočić sa dva ogledala sa strane bili su u sobi za ulepšavanje kraj kupatila, ali je ona oklevala, ne želeći da uđe u nju, pošto se Otoko tamo svlačila. Keiko uze prvi kimono koji je našla u gornjoj lađici komode, presvuče se u čist veš i zatim ga obuče, uvlačeći svoje duge podrukave u njegove rukave i starajući se da ga uskladi i spolja. Ali su joj ruke bile nespretne. Upravo u tom trenutku Otoko joj ime siđe s usana. Posmatrajući kimono, Keiko u bojenim šarama njegovih rukava i suknje ugleda Otoko. Ona ga je kreirala za nju! Šare letnjeg cveća izgledale su isuviše jarko apstraktne da bi bile Otokin rad. Moglo se raspoznati da je to bilo jutarnje cveće, ali su to zapravo bili neki cvetovi iz sna, čije su boje bile u skladu s tonovima poslednje mode. Kimono je izgledao veoma sveže i mladalački. Verovatno ga je Otoko kreirala otprilike onda kada su Keiko i ona postale nerazdvojne.

- Gospođice Sakami, da li izlazite nekuda? - doviknu joj Omio iz susedne sobe.

- Šta to gledaš? - upita Keiko, ne okrećući se. - Možda bi trebalo da dođeš i da mi pomogneš da ovo završimo! - Palo joj je na pamet da bi Omio mogla da posumnja u razloge njene nesprenosti pri vezivanju podobija.

- Da li izlazite? - ona joj ponovi pitanje trenutak kasnije.

- Ne, ne izlazim.

Podižući kraj kimona desnom rukom, s obijem preko druge ruke, Keiko krenu prema sobi za ulepšavanje.

- Donesite mi par tabija¹⁵, molim vas - reče ona odsečno Omiji.

Otoko je čula njene korake i pomisli da je Keiko došla da joj se pridruži u kadi.

- Voda je tačno kako treba! - povika ona.

No, Keiko je stajala ispred dugačkog ogledala, još uvek zavezujući svoj podobi. Stegla ga je tako jako da joj se prosto usecao u meso.

Omio joj donese tabije, stavi ih i izade.

- Hajde, dođi! - ponovo je pozva Otoko.

Dok je sedela, opuštajući se u vodi do grudi, posmatrala je kedrova vrata koja su vodila u sobu za ulepšavanje. Ali ih Keiko nije otvorila. Nije se čuo čak ni zvuk šuštanja odeće.

Obuzeta iznenadnim strahom da Keiko ne želi da se kupa sa njom, Otoko se uhvati za ivicu kade, izvuče se iz vode i zakorači na pod kupatila.

Da li je Keiko oklevala da se skine i dozvoli da joj Otoko pogleda telo sada, pošto je provela noć sa Okijem?

Vratila se iz Tokija pre više od dve nedelje. Od tada često se kupala sa Otoko i nikada nije izgledalo da ju je sramota što je ova posmatra голу. Ipak, tek je danas u kamenoj bašti Keiko iznenada priznala. To što joj je rekla, izgledalo je nelogično.

Otoko je već godinama, gotovo svakog dana, otkrivala koliko je Keiko čudna devojka. Svakako je i sama pomogla da se razvije njena čudnovatost. Iako se ne bi moglo reći da je Otoko u celosti odgovorna za to, činjenica je da je u njoj bar raspirila tu neobičnu vatru.

Dok je Otoko čekala u kupatilu, kapi hladnog znoja skupljale su joj se na čelu.

- Keiko, zar nećeš doći? - upita najzad.

- Ne.

- Nećeš da se okupaš?

- Ne.

- Čak ni da se istrljaš i spereš?

- Nema potrebe - Keikin glas bio je sve jasniji. - Otoko, žao mi je. Molim te, oprosti mi.

- Oprosti mi... - ponavljala je Otoko. - Ja sam kriva. Izvini.

Keiko ne reče ništa.

- Šta radiš? Zašto samo tamo stojiš?

- Vezujem obi.

- Šta kažeš: vezuješ obi? - nepoverljivo, Otoko se brzo obrisa i uđe u sobu za doterivanje. U svežem kimonu Keiko je izgledala savršeno.

- Oho, da li nekuda ideš?

- Da.

- Ali kuda?

- Ne znam - reče Keiko, sa zrcem tuge u blistavim očima.

Otoko navuče laganu kućnu haljinu, kao da joj je odjednom postalo neprijatno što je gola.

- Idem s tobom.

- U redu.

- Smeta li ti?

- Naravno da ne - Keiko se okrenu. Lice joj se ogledalo u dugačkom ogledalu. - Čekaću te.

- Brzo ću ja. Samo me pusti tu, molim te - Otoko prođe kraj Keiko i sede za stočić za ulepšavanje. Posmatrala ju je u ogledalu.

- Kako bi bilo da idemo u Kijamači? Ofusin restoran. Pozovi ih i traži sto na tremu ili u maloj sobi na drugom spratu. Bilo šta, u stvari, ukoliko ima pogled na reku... Ako to ne možeš da dobiješ, ići ćemo negde drugde.

Keiko klimnu glavom.

- Prvo ću ti doneti čašu hladne vode.

- Zar izgleda kao da mi je vrućina?

- Da.

- Ne brini. Neću postati naprasita... - Otoko na dlan svoje leve ruke istrese malo losiona iz bočice.

Hladna voda koju joj je Keiko donela prostruji duž Otokinog grla.

Keiko je morala da ode do glavnog zdanja hrama da bi telefonirala. Kada se vratila, Otoko se još uvek žurno oblačila.

- Ofusa kaže da do pola devet možemo imati sto na balkonu.

- Do pola devet? - Otoko se namršti. - Pa u redu, ako odmah krenemo, možemo natenane da večeramo. - Zatvarajući bočna ogledala na stočiću za ulepšavanje, ona se nagnu i pogleda svoju kosu. - Pretpostavljam da se ne moram ponovo češljati.

Keiko uhvati Otokin kimono ispod obija, i pažljivo joj ispravi šav na leđima.

LOTOS U PLAMENOVIMA

U *Ilustrovanim zapisima o prestonici* nalazi se čuveni pasus o ljudima koji uživaju u letnjim večerima kraj reke Kamo: "Klupe su kraj široke obale, a balkoni se produžavaju preko rečnih obala, polazeći od kuća za rasonodu. I na istoku i na zapadu, njihove se svetiljke poput zvezda odbleskuju na vodi. Tamnoljubičaste maramice mladih glumaca kabukija podrhtavaju od rečnog povetarca. Ovi lepi dečaci sramežljivi su u svetlim noćima, punim mesečine i zavodnički se hlade svojim belim lepezama, čineći to tako otmeno, da oni koji ih vide bivaju toliko očarani da teško mogu skinuti pogled s njih. Sada su gejša najlepše. Šetaju na sever i na jug, lepše od hibiskusa i mirisnije od raskošnih parfema..." Tada je bilo i pripovedača, "majmuna, rvačkih pasa, obučeni konja, žonglera, artista koji po konopcu skaču kao životinje iz bajke. Čuje se prodorni zvuk frule uličnog prodavca, šum rashladujućeg vodopada u prodavnici jokana¹⁶, odjek staklenih zvonaca koji zveče kao da prizivaju večernji povetarac. Retke ptice iz Japana i Kine i divlje zveri s planina skupljene su i stavljene na izložbu, a ljudi svih vrsta skupljaju se zajedno da se goste i da piju kraj reke." Godine 1690, pesnik Bašo takođe je došao ovamo i pisao: "Ono što se naziva uživanjem u letnjim večerima kraj reke, traje od zalaska sunca do poslednjeg zračka mesečine koja nestaje u zoru. Balkoni se protežu duž rečnih obala a na njima se pije i uživa. Žene vezuju svoje obije u prekrasne mašne, muškarci se oblače u duge pelerine, sveštenici i stara gospoda mešaju se s gomilom, čak i mladi stolarski i kovački šegrti pevaju i vesele se bezbrižno kako to mogu samo ovde. To je istinski izgled prestonice!

"Rečni povetarac... izleteo u tankom kimonu boje rđe, u letnjoj noći."

Posle perioda Meiđi, dno reke je produbljeno, i električni vozovi su, idući levom obalom, počeli da saobraćaju prema Osaki. Bio je to kraj večeri pokraj reke "na obalama po kojima su raštrkane barake za različite vrste priredaba, akrobatskih predstava, retkosti, zabava i sličnih domjenaka, koje su sve bile osvetljene lampionima, svetiljkama i vatrama, tako da je bilo svetio kao usred bela dana"... Došao je kraj, takođe, i ringišpilu i hodanju po žici, koji su bili dodati ovim zabavama pri kraju Meiđi perioda. Samo su balkoni kraj Kijamaćija i Pontoćoa podsećali na nekadašnje letnje noći kraj reke. Od svega što je čitala o tim večerima, ono što je posebno ostalo u Otokinom sećanju bio je pasus o mladom kabuki-glumcu, koji se na obali obasjanoj mesečinom priključio gomili, o glumačkim tamnoljubičastim maramicama koje su podrhtavale na rečnom povetarcu. "Ovi lepi mladići sramežljivi su pri svetloj mesečini, pa se zavodnički hlade svojim lepezama..." Zanosne slike oživljavale su u Otokinom sećanju.

Prvi put kada je ugledala Keiko, setila se tih lepih mladića.

Sada se ponovo toga setila, sedeći na balkonu Ofusine čajdzinice.

Verovatno su mladi glumci kabukija bili ženstveniji i zavodljiviji od muškobanjaste Keiko kada su se prvi put srele. Palo joj je na pamet da je baš ona bila ta koja je od te devojke napravila mladu ženu.

- Keiko - reče - sećaš li se kako si prvi put došla k meni?
- Zar ponovo moramo o tome?
- Osećala sam kao da se pojavila mlada veštica.

Keiko uze Otokinu ruku, podiže je do svojih usana i, gledajući je, i lizuckajući joj mali prst, prošaputa:

- Bilo je prolećno veče puno izmaglice, a ti si izgledala kao da lebdiš u onoj bledoplavoj izmaglici koja je visila nad baštom.

Bile su to Otokine reči. Otoko joj je rekla da je u večernjoj izmaglici bila još sličnija mladoj čarobnici. Keiko to nije zaboravila.

Ponovo su izgovorene davno zapamćene reči. Keiko je dobro znala da su one Otoko mučile, da je zbog njih sebe okrivljavala i žalila svoju privrženost, ali je ta privrženost još imala neku divlju snagu nad njom.

Papirne svetiljke stajale su u svakom uglu balkona čajdzinice. Tri gejše, od kojih su dve bile maiko, zabavljale su jednog gosta za stolom nedaleko od njihovog. Gost je bio debeo i ćelav, mlađi čovek, koji je posmatrao reku i nezainteresovano klimao glavom devojkama koje su pokušavale da sa njim razgovaraju. Je li čekao noć ili druga? Lampioni su već bili upaljeni, ali se činilo kao da i nisu bili neophodni u ranom sumraku.

Dva su balkona bila gotovo nadohvat jedan drugom. Kao i drugi, i oni su izlazili na usku rečicu koja je proticala kraj ozidane zapadne obale reke Kamo. Nisu bili samo bez krova, već i bez paravana, pa se moglo videti sve što se događalo čak i na poslednjem u nizu. Keiko, kojoj nije smetalo pomanjkanje privatnosti, snažno je ugrizla Otokin mali prst. Otoko je osetila jak bol, ali nije ni trepnula. Keikin jezik igrao se vrhom njenog prsta. Najzad ga ona ispusti iz usta i reče;

- Okupala si se, pa nije ni najmanje slan.

Široki pogled na reku Kamo i na brda iza grada umiri Otokin bes. Dok su joj se osećanja smirivala, počeo da misli da je ona kriva čak i za to što je Keiko otišla da spava sa Okijem.

Keiko je bila tek završila školu kada je prvi put došla kod Otoko u atelje. Rekla joj je da je videla njene slike na izložbi u Tokiju i njene fotografije u časopisu i da se zaljubila u nju. Te godine jedna od Otokinih slika dobila je nagradu na izložbi u Kjotu i delimično zbog teme, postala veoma popularna.

Bila je to slika dveju mladih gejši koje su se igrale danpon-kena¹⁷. Motiv je

bio zasnovan na foto-triku iz perioda oko 1880. godine. Fotografija je prikazivala dvostruku sliku čuvene gionske gejša Okajo: devojka na desnoj strani, raširenih prstiju na oblim rukama gledala je pravo, a druga, stisnutih pesnica, bila je blago okrenuta u stranu. Otoko je volela kompoziciju ruku te kontrastne pozicije i izraze lica dveju gejši. Devojka čiji su prsti bili rašireni držala je palac ispružen, a prste izvrnute i iskrivljene unatrag. Otoko je volela i njihove jednake kostime (iako sa te fotografije nije bilo moguće odrediti njihovu boju), a i staromodni krupni motiv koji je tekao preko njihovih kimona, od ramena do poruba. Između njih dve nalazio se i četvrtasti drveni mangal, zajedno sa metalnim čajnikom i flašom sakea. Ali pošto bi ovi predmeti zagušivali sliku, Otoko ih je izostavila.

Njena slika prikazivala je iste te dve mlade gejša, duplirane, kako se igraju danpon-kena. Želela je da stvori neprijatan osećaj da je jedna devojka bila dve, da su dve bile jedna, ih možda ni jedna ni dve. Čak je i na staroj foto-trik slici bilo nečeg od toga osećanja. Da bi izbegla da se sve završi samo na toj interesantnoj zamisli, Otoko se dugo mučila oko lica. Ukrasni motivi odeće devojaka, koji su izgledali tako glomazni na fotografiji, pomogli su joj i učinili da četiri ruke budu živo istaknute. Iako njena slika nije bila tačna kopija, mnogi u Kjotu su već na prvi pogled mogli da prepoznaju da se koristila fotografijom gejša iz ranog Meidi perioda.

Vlasnik neke galerije iz Tokija koji je trgovao slikama, došao je da poseti Otoko jer ga je zainteresovala slika gejši. Uredio je da u Tokiju izloži neke od njenih manjih radova. Tamo ih je i Keiko videla, potpuno slučajno, pošto ona nikada nije čula za umetnicu Ueno Otoko iz Kjota.

Popularnost slike rasla je i zbog gejši i zbog Otokine lepote o kojoj su pisali u nedeljnom časopisu.

Profesionalni fotograf i reporter vodili su je tamo-amo po Kjotu, da bi je slikali na raznim mestima. U stvari, Otoko je vodila njih, pošto su oni želeli da idu na mesta koja je ona volela. Rezultat je bio lepa i bogato ilustrovana reportaža koja je objavljena na tri velike strane časopisa. Uključivala je i fotografiju slike sa gejšama, a i Otokin portret izbliza, ali najveći broj slika bile su scene iz Kjota, pri čemu je Otoko dodavala ton ljudske prisnosti pejzažu. Možda je njen cilj bio da kao vodič snimateljima nađe ona mesta koja nisu tako često posećivana. Nije osećala da su je ipak iskorišćavali time što su joj dali tri pune strane, jer predeli koje su slikali svakako nisu bili obični pogledi na Kjoto.

Keiko, nesvesna da gleda skrivena i lepa mesta grada, na slikama je videla samo Otokinu lepotu. Bila je opčinjena. Tako je izmilela iz blede plavičaste izmaglice i molila da je primi da kod nje uči slikarstvo. Žestina kojom je molila, zaprepastila je Otoko. A tada je odjednom Keiko obgrlila Otoko rukama i ova je osetila kao da se nalazi u zagrljaju mlade veštice. Bilo je to kao neočekivani udar želje.

Ali Otoko se sabra i upita da li devojčini roditelji znaju za njenu želju.

- Bez njihovog pristanka ti ne mogu odgovoriti. Sigurna sam da shvataš.
- Ali moji su roditelji umrli - reče Keiko. - Mogu sama da odlučujem.

Otoko ju je posmatrala ispitivački.

- Zar nemaš ni tetku ili ujaka, ili braću i sestre?
- Ja sam teret bratu i njegovoj ženi. Sada kada imaju dete, čini mi se da im smetam više nego ikad.
- Zbog deteta?
- Naravno da ja bebu volim, ali oni ne vole način na koji se ja s njom igram.

Četiri-pet dana pošto se Keiko smestila kod nje, Otoko je primila pismo od Keikinog brata u kome je on upozorava da je Keiko divlja i tvrdoglava devojka, te da verovatno od nje neće postati niti dobra služavka, ali da se nadao da će je Otoko primiti. Keikina odeća i ostale stvari su takođe stigle. Po njima se moglo suditi da dolazi iz dobrostojeće porodice.

Otoko je ubrzo shvatila da mora da je zaista bilo nečeg nenormalnog u načinu na koji se Keiko igrala sa bebom.

Da li se to desilo nedelju dana posle Keikinog dolaska? Naterala je Otoko da je očešlja kako god želi, ali dok ju je češljala, Otoko joj je slučajno iščupala nekoliko vlasi.

- Vuci jače! - reče Keiko. - Zgrabi moju kosu tako jako da na njoj visim!

Otoko je pusti. Savijajući se prema njoj, Keiko pritisnu svoje usne i zube na Otokinu nadlanicu. Tada reče:

- Profesorko Ueno, koliko vam je bilo godina kada ste se prvi put poljubili?

- Šta? O takvim stvarima se ne govori...
- Meni je bilo tri godine, sećam se jasno. Bio je to ujak s majčine strane, kome je bilo, pretpostavljam, oko trideset godina. Ali ja sam ga volela i, jednom kada je sedeo sam u salonu, prišunjala sam mu se i poljubila ga. Bio je tako iznenađen da je pokrio usta rukama.

Tu, na balkonu kraj reke, Otoko se sećala priče o tom dečjem poljupcu. Usne koje su od treće godine života ljubile muškarca sada su pripadale njoj i upravo su joj držale mali prst.

- Sećam se prolećne kiše kada si me prvi put povel na planinu Araši - reče Keiko.
- I ja.

- I žene u restorančiću koja služi soba¹⁸.

Nekoliko dana posle Keikine prve posete, Otoko ju je povela da poseti Zlatni paviljon, Hram mahovine, hram Rjoandi, a onda i planinu Araši. Otišle su u taj restorančić na obali reke blizu mosta Togecu. Starica u restoranu reče da joj je žao što pada kiša.

- Ja volim kišu - odgovori joj Otoko. - Lepa je prolećna kiša.
- Oh, hvala vam gospođo - reče žena učtivo, lako se poklonivši.

Keiko je gledala u Otoko i prošaputala:

- Da li je ona to rekla zbog vremena?
- Šta? - ženina primedba izgledala je Otoki sasvim prirodno. - Da, pretpostavljam. Zbog vremena.
- To je zanimljivo - produži Keiko. - Sviđa mi se pomisao da se kaže hvala za vreme. Je l' tako govore svi ljudi u Kjotu?

Njena se napomena mogla i tako tumačiti. Bilo je sasvim prirodno što im se starica izvinjavala zbog kiše. Ali Otokin odgovor nije bio iz čiste učtivosti, ona je zaista volela planinu Araši u nežnoj prolećnoj kiši. Stara žena joj je zahvalila zbog toga. Izgledalo je kao da govori u ime vremena, ili u ime planine Araši na kiši. Takav odgovor bio je prirodan za nekoga ko je tu imao radnju, ali Keiki su njene reči ipak zvučale nekako čudno.

- Divna hrana, zar ne? - reče Keiko. - Sviđa mi se ovo mesto, preporučio nam ga je taksista. - Zbog kiše Otoko je iznajmila taksi za pola dana.

Iako je bila sezona trešnjevog cveta, iznenađujuće malo ljudi rešilo se da ovamo dođe po kiši, što je bio još jedan razlog zbog kojeg je Otoko volela kišu. Ipak, maglovita prolećna kiša umekšavala je obrise planine s druge strane reke, čineći je još lepšom. Toliko je nežna bila ta kiša, da su one jedva mogle raspoznati kuda idu dok su se vraćale prema kolima, a nisu morale čak ni da otvore kišobrane. Jedva osetni snopčići kiše nestajali su u reci, stvarajući lokvice. Trešnjevo cveće bilo je prošarano mladim zelenim lišćem, a boje ispupelog mladog drveća bile su sve nežno potamnele od vlage.

Hram mahovine i Rjoandi bili su takođe prekrasni u prolećnoj kiši. U Hramu mahovine, jedan cvet kamelije ležao je na vrhu sićušnog belog cveća andromade razbacanog preko mokre mahovine - crveno na belom, pa na zelenom. Savršeno oblikovana kamelija ležala je okrenuta prema gore, kao da je procvetala tu, lebdeći. I kamenje u kamenoj bašti Rjoandija blistalo je mokro od kiše, prelamajući se u svim nijansama.

- Kada se za vreme ceremonije čaja koristiš posudom starog iga-porculana¹⁹, prvo je moraš ovlažiti - reče Otoko.

- Efekat je isti.

Ali Keiko nije znala za stari iga-porculan, niti je gajila bilo kakva određena osećanja za boje kamene bašte pred njom.

Ipak, čim joj je Otoko to pokazala, bila je duboko dirnuta kišnim kapima koje su se presijavale na mladim borovima kraj staze koja je vodila krugom hrama. Svaka iglica bila je poput drške cveta sa jednom kapi kiše koja joj je visila na samom vrhu, a drveće je izgledalo kao da je sve procvalo cvetovima rose.

Svugde se moglo videti kako se kišne kapi grčevito drže borovih iglica, ali je ovo bilo prvi put da ih je Keiko stvarno primetila, pa joj se činilo da njih ima samo u Kjotu. Ove kišne kapi na borovim iglicama i pozdrav starice u restorančiću bili su jedni od prvih Keikinih utisaka o Kjotu. Ne samo što je grad bio nov, već ga je i razgledala sa Otoko.

- Kako li je ona starica u restorančiću? - reče Keiko.

- Nikada više nismo išle na planinu Araši.

- Da. Ali ja tamo najviše volim da idem zimi, kada reka izgleda dublja i hladnija. Hajde da odemo tamo.

- Moramo čekati do zime?

- Zima će ovde brzo doći.

- Neće to uopšte biti brzo! Nije još ni sredina leta, a kamoli jesen. - Otoko se nasmejala.

- Možemo ići bilo kada, možemo ići sutra.

- Hajdemo.

- Reći ću ženi u restorančiću da volim planinu Araši po letnjoj vrućini i ona će mi se verovatno zahvaliti. U ime toplog vremena.

- I u ime planine Araši.

Keiko je gledala kroz prozor.

- Otoko, kada dođe zima, više neće biti parova koji sada šetaju obalama.

Mnogo je mladih ljudi bilo na obalama koje su služile kao šetališta i odvajale reku Kamo od rečice koja je proticala ispod terasa i od kanala kraj njene istočne obale. Samo neki od njih vodili su decu, a gotovo su svi izgledali kao ljubavnici. Mladi u parovima šetali su jedno uz drugo ili su sedeli na obali reke naginjući se jedno prema drugome. Kako se primicao suton, njihov se broj povećavao.

- Naravno, zimi je ovde suviše hladno - reče Otoko.

- Sumnjam da će trajati do zime.

- Šta će trajati?
- Njihova ljubav. Neki od njih neće više želeći da se vide.
- Zar je tebi to na umu?

Keiko klimnu glavom.

- Zar neko u tvojim godinama može o tome da brine?
- Nisam budala kao ti, pa da dvadeset godina volim nekoga ko mi je upropastio život.

Otoko je ćutala.

- Iako te gospodin Oki napustio, ti si uvek odbijala da to priznaš.
- Molim te, ne govori tako.

Kako se Otoko okrenula, Keiko pruži ruku da joj zagladi nekoliko vlasi kose.

- Otoko, zašto me ne napustiš?
- Šta!
- Ja sam jedina osoba koju ti možeš napustiti. Zato, napusti me!
- Šta bi to trebalo da znači? - Otoko je izgledala kao da se sa njom blago šali, ali ju je gledala pravo u oči. Vrhovima prstiju prešla je preko vlasi koje je Keiko zagladila.
- Hoću da kažem, onako kako je Oki ostavio tebe - reče Keiko, buljeći u Otokine oči. - Iako, izgleda, ti nikada nisi želela da na taj način o tome razmišljaš.
- Zar moraš da upotrebiš reč kao što je *napustio*?
- Najbolje je biti precizan. - Bio je neki zli sjaj u njenom oku. - Kako bi ti to nazvala?
- Rastali smo se.
- Ali niste se rastali! Čak je i sada on tu, u tebi. A ti si u njemu.
- Keiko, šta ti u stvari pokušavaš da mi kažeš? Ne mogu da te shvatim.
- Danas sam mislila da ćeš me napustiti.
- Ali izvinila sam ti se, zar ne?
- Ja sam se izvinila tebi.

Otoko ju je dovela ovde u Kijamaći da se pomire, ali možda to više nije bilo moguće. Očigledno je u Keikinoj prirodi bilo to da bude nezadovoljna neuzbudljivom ljubavlju. Zato je uvek protivurečila Otoko, svađala se sa njom ili se mrštila. Ipak, njeno priznanje da je provela noć sa Okijem ranilo

je Otoko. Ova devojka koja je izgledala da je pod njenom kontrolom, ispostavilo se da je prerasla u neko čudno stvorenje koje ju je napadalo. Keiko reče da će se osvetiti Okiju u njeno ime. Ali je Otoko izgledalo da se Keiko u stvari sveti njoj. Takođe, osećala je novi užas prema Okiju kao čoveku. Kako se usudio da tako nešto radi sa njenom štićenicom, kraj mora drugih žena?

- Ti me nećeš napustiti? - upita Keiko.

- Ako nastaviš da insistiraš, hoću! To bi za tebe i inače bilo najbolje.

- Prestani! Nije to ono što sam mislila - Keiko klimnu glavom. - Nisam mislila o svom dobru. Dok god sam s tobom...

- Za tebe bi svakako bilo najbolje da se odvojiš od mene - Otoko je pokušavala da govori smireno.

- Da li si se ti srcem već odvojila od mene?

- Naravno da nisam!

- Drago mi je! Osećala sam se užasno dok sam se pitala da li si već završila sa mnom.

- Ali to je bila tvoja zamisao.

- Moja?... Zar misliš da bih te ja napustila?

Otoko ne reče ništa.

- Nikada, dok sam živa! - Keiko prosto eksplodira i ponovo zgrabi Otoku za mali prst i ugrize ga.

- Jao! - Otoko se zgrči. - To me zbolelo, znaš!

- I htela sam da te zaboli.

Stiže večera. Kako je kelnerica postavljala sto, Keiko se okrenu u stranu i pogleda u svetleću pečurku na planini Hieji. Otoko je razgovarala sa kelnericom, prekrštenih ruku. Bojala se da joj se ne vide otisci zuba.

Kada su ponovo bile same, Keiko je pogledala u svoju činiju za supu, štapićima uzela komadić jegulje i rekla:

- Zaista bi trebalo da me napustiš.

- Uporna si, zar ne?

- Ja sam od onih devojaka koje ljubavnici ostavljaju. Zar misliš da sam tvrdoglava?

Otoko se pitala da li su žene tvrdoglavije jedna prema drugoj nego prema muškarcima. Pri tom je osećala ubod neke stare krivnje, oštar kao ubod igle. Prst ju je još uvek jako bolelo, kao da je i on bio uboden iglom. Da li je ona sama učila Keiko da joj zadaje bol?

Jednog dana, nedugo pošto su počele da žive zajedno, Keiko je dotrčala iz kuhinje, rekavši da se zapalilo ulje u tiganju.

- Jesi li se opekla?
- Peče me!

Keiko ispruži ruku Otoki. Vrh jednog prsta bio je crven. Otoko joj uze ruku.

- Izgleda da nije ništa ozbiljno - reče ona i brzo joj strpa prst u usta. Zaprepašćena dodirom njenog jezika na svom prstu, ponovo ga izvadi. Ovog puta Keiko sama sebi stavi prst u usta.

- Da li je dobro da se oliže?
- Keiko, šta je sa tiganjem?
- Zaboravila sam!

Ona otrča natrag u kuhinju.

Kasnije, ne seća se tačno kada je to bilo, Otoko je počela da se igra sa njom noću. Pritiskala je usne na Keikine očne kapke i grickala njene osjetljive uši, dok ova nije počela da se grči i da se buni. A Otoko je to samo još više izazivalo.

Sve to vreme sećala se kako se pre mnogo, mnogo godina Oki sa njom igrao na isti način. Možda zato što je bila tako mlada, on nije žurio da je poljubi u usta. Kad bi nanovo i nanovo osetila njegove usne na čelu, na očnim kopcima, na obrazima, bila bi dovedena do potpune predaje. Keiko je dve-tri godine starija nego što je Otoko bila tada i partnerka joj je istog pola, ali je njena reakcija došla još brže. Otoko ju je smatrala neodoljivom. Ipak, pomisao da ona ponavlja Okijeva milovanja učinila je da oseti neku zagušujuću krivnju. Istovremeno, taj joj je osećaj potresao telo novom snagom i vitalnošću.

- Nemoj to. Molim te! - Ipak, dok bi Keiko tako govorila, prislanjala bi svoju golu dojku na Otokinu. - Zar tvoje telo nije isto što i moje?

Otoko ustuknu.

Keiko joj se privijala samo još bliže.

- Zar nije? Potpuno je isto kao moje! Sačekaj trenutak, zaista jeste, znaš.

Otoko je sumnjala da Keiko nije nevina. Keikini neočekivani izlivi reči bili su joj još uvek nepoznati.

- Mi nismo iste - promrmlja Otoko dok joj je Keikina ruka tražila dojku. Ruka se pomerala ne oklevajući, ali se činilo da je u njenom dodiru bilo stida. - Nemoj to! - Otoko zgrabi Keikinu ruku.

- Profesorko, podla si, baš si pokvarena! - U Keikinim prstima sada je bilo

snage.

Pre dvadesetak godina, kad je kao petnaestogodišnja devojka osetila Okijevu ruku na svojim grudima, Otoko je rekla: "Nemoj to. Molim te!" Iste su se te reči ponovile i u njegovom romanu. Ona bi ih verovatno ionako zapamtila, ali pošto su bile u knjizi, činilo se da su zaživele nekim svojim životom.

A i Keiko je rekla to isto. Da li zbog toga što je pročitala *Šesnaestogodišnju devojku*? Ili je to možda bilo nešto što bi svaka devojka rekla u takvoj prilici?

U romanu se nalazio i opis Otokinih grudi, kao i Okijeve reči kako je divno dodirnuti ih.

Pošto Otoko nikada nije dojila dete, bradavice su joj zadržale svoju raskošnu boju. Čak i posle dvadeset godina ta boja nije izbledela. Ali kada je zašla u tridesetu, grudi su počele da joj se smanjuju.

Keiko je prilikom kupanja verovatno primetila njihovu opuštenost, ali se u to uverila kad ih je dodirnula. Otoko se pitala da li će joj to pomenuti, ali Keiko to nikad nije uradila. Niti je išta rekla kada su Otokine grudi odgovorile na njeno milovanje, tako što su stalno postajale punije. Keikino ćutanje bilo je čudno pošto mora da je to smatrala pobedom. Ponekada je Otoko osećala da je nadimanje njenih grudi morbidno i zlo. Povremeno je osećala ogroman stid, ali iznad svega bila je iznenađena time što njeno telo, sada, blizu četrdesete, počinje da se menja. Bilo je to veoma različito od onoga što je osećala kad joj je bilo petnaest godina, kada se oblik njenih grudi menjao pod Okijevim milovanjem, i ponovo kad joj je bilo šesnaest, kada je bila trudna.

Pošto se rastala s Okijem, niko joj nije dodirnuo grudi - više od dve decenije. U međuvremenu je prošla njena mladost i prilika da se uda. Njene grudi ponovo je dodirnula ruka jedne druge žene, Keiko.

Ipak, Otoko je imala mnogo prilika za ljubav i udaju od kada je s majkom došla u Kjoto. Ona ih je, međutim, izbegavala. Čim bi shvatila da se neko zaljubio u nju, javila bi se sećanja na Okija. Nisu to bila samo sećanja, bila je to njena stvarnost. Kad se rastala sa Okijem, osećala je da se nikada neće udati. Rastrgana tugom, jedva da je mogla misliti i šta će sledećeg dana biti, a kamoli u dalekoj budućnosti. Ali pomisao da se nikada neće udati uvukla se u nju i, vremenom, postala njena čvrsta rešenost.

Otokina majka se, naravno, nadala da će joj se kćerka ipak udati. Ona se preselila u Kjoto da bi je odvojila od Okija i da bi je smirila, a ne sa namerom da se tu nastani zauvek. Njena zabrinutost za kćerku nastavila se čak i u Kjotu. Prvi put kada je majka pomenula prosidbu, Otoki je bilo devetnaest godina. Bilo je to u hramu Nembucu, u Adašinu, duboko u ravnici Saga, za vreme noći Ceremonije hiljadu svetiljki.

Otoko je primetila suze u majčinim očima dok je posmatrala kako hiljadu svetiljki gori pred bezbrojnim malim, ostarelim grobovima, spomenicima onima koji su umrli neožaljeni, a stajali su u redovima simbolizujući predeo duša sasvim male, po budističkom ritualu nekrštene, umrle dece. Lelujavi plamenovi sveca treperili su u sutonu pred grobovima, pa je groblje izgledalo još samotnije.

Bilo je tamno kada su se zajedno vraćale seoskim putem.

- Eto kako je samotno - reče majka. - Zar se ne osećaš usamljenom, Otoko?

Ovoga puta reč „usamljena" izgledalo je da ima različito značenje. Majka je počela da govori da je preko jedne njene prijateljice iz Tokija Otoko ponuđen brak.

- Osećam se krivom pred tobom zato što se ne mogu udati - reče Otoko.
- Nema žene koja se ne može udati!
- Ali ima.
- Ako se ne udaš, obe ćemo biti među neožaljenim umrlima.
- Ne znam šta to znači.
- To su oni koji nemaju rođaka da ih ožale.
- Znam, ali ne mogu sebi da predstavim šta bi to značilo - ona zastade. - Na kraju krajeva, kad čovek umre, mrtav je.
- Nije mrtav samo kad umre. Žena bez muža ili dece mora da je takva još dok živi. Zamisli da ja nemam tebe. Ti si još uvek mlada ali... - njena je majka oklevala. - Često crtaš slike svoje bebe, zar ne? Koliko dugo nameravaš da tako nastaviš?

Otoko joj ne odgovori.

Majka joj je rekla sve što je znala o bračnoj ponudi i o mladoženji. Bio je bankarski službenik.

- Ako bi želela da ga upoznaš, hajdemo u Tokio.
- Šta misliš da vidim pred sobom dok te slušam? - upita Otoko.
- Ti vidiš nešto?
- Gvozdene šipke. Vidim gvozdene šipke na prozorima duševne bolnice.

To je majku ućutkalo.

Dok joj je majka bila živa, Otoko je imala još nekoliko bračnih ponuda.

- Ne vredi ti što misliš na gospodina Okija - reče majka nagovarajući je, još jednom, da se uda. Bila je to više molba nego upozorenje. - Ništa se tu

ne može. Čekati gospodina Okija je kao čekati na prošlost - vreme i reke ne teku unatrag.

- Ja nikoga ne čekam - odgovori joj Otoko.
- Ti samo misliš na njega. Ne možeš da ga zaboraviš.
- Nije to to.
- Jesi li sigurna?... Bila si dete kada te je zaveo, nevino dete, najnevinije dete koje je moglo da bude. Možda je i zato ostao takav ožiljak. Mrzela sam ga što je bio tako okrutan prema jednom pravom detetu!

Otoko se sećala majčinih reči. Pitala se da li je upravo zbog svoje mladosti i nevinosti osetila takvu ljubav. Možda je to objašnjavalo njenu slepu i neutoljivu strast. Kada bi, onako u grču, zagrizla Okijevo rame, ne bi ni primećivala da mu curi krv.

Dugo pošto se rastala s Okijem bila je zaprepašćena kada je u *Šesnaestogodišnjoj devojci* pročitala da je on, kada bi išao na sastanke sa njom, pokušavao da odluči kako će voditi ljubav, te da je obično činio tačno onako kako je planirao. Njoj je bilo odvratno što je njegovo srce "lupalo od sreće dok je išao razmišljajući o tome". Prirodnoj, mladoj devojci kakva je bila Otoko, bilo je nezamislivo da muškarac unapred planira svoje tehnike vođenja ljubavi, njihov redosled, i slično. Prihvatila je sve što je on činio, davala sve što je on tražio. Mladost je činila da ništa ne pita. Oki ju je opisao kao izuzetnu devojku, kao ženu među ženama. Zahvaljujući njoj, pisao je, iskusio je sve načine vođenja ljubavi.

Dok je to čitala, Otoko je gorela od poniženja. Ali nije mogla da potisne svoja živa sećanja na sve načine na koje je on sa njom vodio ljubav. Kad bi o tome mislila telo bi joj se ukočilo i počelo da drhti. Napokon bi se oslobodila pritiska, pa bi njome prostrujali zadovoljstvo i oduševljenje. Nekadašnja ljubav opet bi oživela.

Nije samo sliku gvozdениh šipki na bolničkom prozoru Otoko videla na putu kući, na tamnom putu koji ih je vraćao sa Ceremonije hiljadu svetiljki. Videla je i sebe kako leži u Okijevom zagrljaju.

Da on nije pisao o tome, možda ta slika, iako ju je i ona gajila, ne bi živela tolike godine.

Otoko je prebledela od ljubomornog besa i očaja kada joj je Keiko rekla da je u kritičnom trenutku u Okijevom zagrljaju uzviknula njeno ime i da "on više ništa nije mogao"! Ali je istovremeno osećala da se i Oki živo sećao nje. Zar je nije jasno video u svome zagrljaju, baš u tom trenutku?

Kako je vreme prolazilo, sećanja na njihove zagrljaje postepeno su u Otokinom sećanju prerasla iz fizičkih u duhovne doživljaje. Ona sama sada nije bila čista, niti je, po svemu sudeći, to bio Oki. Ipak, njihov davnašnji

zagrljaj, kako ga je ona sada gledala, činio joj se otelotvorenjem same čistote. To sećanje, koje je bilo ona, a i ne ona, stvarno a u isto vreme i nestvarno, bila je sveta vizija sublimirana iz sećanja na njihove nežnosti.

Kada se sećala šta ju je on učio, i imitirala to dok je vodila ljubav sa Keiko, plašila se da bi ta sveta vizija mogla biti oskrnavljena ili čak uništena. Ostala je, međutim, nedirnuta.

Keiko je običavala da koristi kremu za depilaciju, za uklanjanje dlaka sa nogu i ruku, pa je počela da je nanosi pred Otoko. U početku je to radila nasamo. Kada ju je Otoko pitala kakav to čudni miris dolazi iz kupatila, nije joj odgovorila. Otoko nije znala za preparate za depiliranje, pošto joj nikada nisu bili potrebni.

Onda je jednom slučajno videla Keiko kako sedi sa jednim kolonom privučenim, i kako nanosi kremu. Namrštila se.

- Kakav odvratni miris, šta je to? - Kada su se dlake skinule s kremom kao da su bile zbrisane, Otoko zažmuri i pokri oči rukama. - Molim te, ne čini to! Koža mi se ježi - ona zadrhta i oseti kako je obuzima jeza i kako joj se koža nakostrešuje. - Zar moraš da radiš takve odvratne stvari?

- Zar to ne čine svi?

Otoko je ćutala.

- Zar se tvoja koža ne bi naježila kada bi dotaknula dlakavu kožu?

Otoko joj još uvek nije odgovorila.

- Na kraju krajeva, ja sam žena.

Znači, ona je to činila za Otoko, odnosno radi Otoko. Čak i za drugu ženu, Keiko je želela da ima ženstvenu i svilenkastu kožu. Otoko je osećala kako je pritiskuje i njeno sopstveno osećanje odvratnosti što je videla kako se uklanjaju dlake, a i osećanje da je njeno negodovanje pobudilo Keikinu iskrenost. Odvratni miris lebdeo joj je u nozdrvama, čak i pošto je Keiko otišla u kupatilo da spere ostatak kreme.

Kada se Keiko vratila, zadigla je suknju i ispružila svoju tanku, meku, mlečno belu nogu.

- Pipni pa vidi. Sad je sva meka.

Otoko pogleda, ali ne ispruži ruku. Keiko je gladila svoj list desnom rukom i gledala u Otoko, kao da se pitala šta je to s njom.

- Da li te nešto muči? - upita je ona.

Otoko je izbegavala njen pogled.

- Keiko, molim te da od sada to radiš onda kad mene nema.

- Ne želim da od tebe bilo šta sakrijem. Pred tobom više nemam tajni.

- Svakako da to ne znači da bi trebalo da mi pokazuješ ono što mi je odvratno.

- Naviknućeš se na to. To je isto kao podsecati nokte.

- Ni nokte ne treba šeći pred drugima. Kada sečeš nokte, ti dozvoliš da ti odlete... skupi ruku, tako da odsečeni nokti ne padaju kojekuda.

Keiko se nekako složila.

Posle toga, međutim, niti je namerno pokazivala niti je krila kada je depilirala noge i ruke. Ali Otoko se nikada na to nije posve navikla. Miris više nije bio toliko neprijatan možda zato što je krema za depilaciju sada bila bolja ili zato što je Keiko pronašla neku drugu, ali je sam taj način kod Otoko stvarao osećanje odvratnosti. Nije mogla da podnosi i da posmatra kako dlake sa listova i ispod pazuha kao zbrisane izlaze zajedno sa kremom. Izašla bi iz sobe. Ipak, ispod odvratnosti koju je osećala, jedan tanani plamičak bi treperio, nestajao i uvek nanovo zatreperio. Taj udaljeni plamičak jedva da je bio vidljiv njenoj duši, ali bio je tako tih, tako čist, da je teško bilo poverovati da je to bio plam želje. On ju je podsećao na Okija i na nju za vreme svih tih godina. Njena nelagodnost dok je posmatrala Keiko kako uklanja dlake, sadržavala je u sebi osećanje nelagodnosti zbog kontakta između žene i žene. Bila je to nelagodnost kao zbog neposrednog pritiska na sopstvenu kožu. Otokina prva reakcija na taj pritisak bila je mučnina. Ali kada bi pomislila na Okija, ta nelagodnost bi čudotvorno iščezla.

U njegovom zagrljaju ona nikada nije osećala nelagodnost, niti je bila svesna da li je Oki i sam bio dlakav. Da li je izgubila osećanje za stvarnost? Sada, sa Keiko, bila je još slobodnija i razvila je neustrašivi, sredovečni erotizam. Zaprepašćavalo ju je da je kroz Keiko shvatila da je za vreme svih tih dugih usamljeničkih godina sazrela kao žena. Bojala se da bi, ako bi njen novi ljubavnik bio muškarac, slika koju je potajno čuvala u sebi, sveta slika njene ljubavi sa Okijem, nestala pod njegovim dodirrom.

Otoko nije uspela u svom ranom pokušaju da izvrši samoubistvo, ah je uvek žalila što nije umrla. Jer bolje bi bilo, osećala je, da je umrla na porođaju, pre nego što je pokušala da se ubije i pre nego što joj je beba umrla. Ipak, kako su meseci i godine proticali, ove misli su iščistile ranu koju joj je zadao Oki.

- Ti si više nego što ja zaslužujem. Ovo je ljubav o kojoj nikada nisam ni sanjala. Za sreću kao što je ova, vredi umreti...

Čak i sada, Okijeve reci nisu izbledele u njenom sećanju. Dijalog u njegovom romanu odjekivao je i ponavljao se, te se činilo da je zaživeo životom nezavisno od Okija ili nje. Više nije bilo nekadašnjeg Okija i nekadašnje Otoko, ali je ona imala nostalgičnu utehu sred svoje tuge, da je njihova ljubav ovekovečena njegovim romanom.

Otokina majka je ostavila brijač koji je koristila za brijanje lica. Pošto joj je malo bio potreban, Otoko bi ga povremeno izvadila, možda jednom godišnje, kao da ju je na to primoravalo neko sećanje, i obrijala bi zatiljak i čelo na mestima gde joj je počinjala kosa. Jednog dana, kad je videla Keiko kako počinje da nanosi krem za depilaciju, naglo reče:

- Keiko, ja ću te brijati.

Uze, zatim, majčin brijač iz fioke stočića za ulepšavanje.

Čim je ugledala brijač, Keiko je uzviknula: - Ne, ne, molim te, bojim se! - I pobegla je iz sobe. Otoko je jurila za njom kao da ju je to još više izazvalo.

- Nije opasno! Molim te, dozvoli mi! Kada ju je uhvatila, Keiko je nekako ipak dozvolila da je vrati do stočića za ulepšavanje. Ali kada joj je Otoko nasapunjala ruku i prinela joj brijač, s čuđenjem je primetila da se devojčini prsti tresu.

- Ne brini, ovo je potpuno bezbedno. Samo drži ruku mirno.

Ipak, osetila je da je Keikin strah uzbuđuje. Bio je to izazov. Njeno se telo ukočilo i izgledalo je da joj sva snaga prelazi u ramena.

- Možda ne bi trebalo da ti ovog puta brijem ruku - reče Otoko - ali sa licem neće biti teškoća.

- Čekaj, čekaj da udahnem vazduh - molila ju je Keiko.

Otoko ju je brijala iznad obrva i ispod usana. Dok joj je brijala čelo oko linije gde počinje kosa, Keiko je žmurila čvrsto stisnutih očiju. Izdignutog lica, oslanjala je glavu na Otokinu ruku. Taj dugi, vitki vrat privukao je Otokinu pažnju. Bio je to na izgled izuzetno nevin vrat, delikatan i lepo oblikovan. Sav je sijao od mladosti. Otoko je nepomično držala brijač.

Keiko otvori oči.

- Zar nešto nije u redu?

Otoki pade na um da bi Keiko umrla ako bi ona zarila brijač u taj lepi vrat. Jednim jedinim udarcem u ovaj najlepší deo devojčinog tela lako bi je mogla ubiti u ovom momentu.

Njen nekadašnji vitki devojački vrat sigurno nije bio toliko lep, ali jednom kada ju je Oki grlio, ona se pobunila da će je tako zadaviti. Tada je on pritegao još jače.

Osećanje davljenja vratilo joj se dok je posmatrala Keiko. Oseti nesvesticu.

To je bio jedini put kada je Otoko brijala Keiko. Posle toga Keiko je uvek odbijala, a Otoko nije navaljivala. Kad god bi otvorila fioku stočića za ulepšavanje, da uzme češalj ili nešto drugo, ugledala bi majčin brijač. Nekad ju je to podsećalo na taj nejasni ubilački impuls koji joj je proleteo mislima. Da je ubila Keiko, ni ona sama ne bi nastavila da živi. Kasnije je taj impuls

izgledao kao neko poznato prokletstvo. Da li je tada po drugi put propustila priliku da umre? Otoko je shvatila da je u tom trenutnom ubilačkom impulsu zaigrala njena stara ljubav prema Okiju. Onda ga Keiko još nije bila srela, još se nije bila postavila između njih.

Sada, kada je Otoko čula za tu noć u Enošimi, stara ljubav prema Okiju zloslutno se rasplamsa u njoj. Ali u tim plamenovima kao da je videla jedan jedini cvet belog lotosa. Njihova ljubav bila je poput snenog cveta koji čak ni Keiko nije mogla uprljati.

Beli lotos je Otoki još uvek bio pred očima, kada je upravila pogled prema svetlima čajdžinica u Kijamaćiju koje su se odsijavale u reci. Neko ih je vreme posmatrala. Zatim je pogledala tamni venac Istočnih brda iza Giona. Meko zaobljena brda bila su mirna, ali je njihova tmina, činilo se, potajno tekla prema njoj. Svetla automobila koji su dolazili i odlazili susednom obalom, parovi na šetalištu, svetla i ljudi na balkonima koji su se protezali ovom stranom reke, sve je to Otoko gledala a nije videla, dok je noćni prizor Istočnih brda preplavljivao njenu dušu.

"Naslikaću uspeće deteta", reče Otoko sama sebi. "Ako ga ne nacrtam odmah, možda više nikada neću uspeti." Otoko je već bila na granici s koje će zakoračiti u nešto drugo... gubeći svu ljubav i tugu. Da li ju je ova bujica osećanja obuzela zato što je videla lotos u plamenovima? Počelo je da izgleda kao da je Keiko bila taj lotos. Zašto je beli lotos cvetao u vatri? Zašto nije odmah uvenuo?

- Keiko - reče ona iznenada - da li si opet dobro raspoložena?
- Ako si ti raspoložena, i ja sam - Keikin glas bio je koketan.
- Reci mi, koja je od tvojih tuga bila najdublja? - upita je Otoko.
- Ne bih znala da ti kažem - odgovori joj Keiko ne pridajući tome veći značaj. - Imala sam toliko tuga da ne bih mogla da kažem. Pokušaću da ih se svih setim, pa ću ti reći. Ah moje tuge su kratke.

- Tako?

- Da.

Otoko ju je pomno gledala. Izgovarala je ove reči koliko god je mogla mirnije.

- Večeras želim da te nešto zamolim. Molim te, nemoj da ideš ponovo u Kamakuru.
- Misliš da ponovo vidim gospodina Okija? Ili njegovog sina? - Keikina pitanja kao da probodoše Otoko.
- Ni jednog ni drugog, naravno!
- Išla sam da bih se osvetila u tvoje ime.

- Zar još tako misliš? Kako si ti zastrašujuća devojka!
- Otokin izraz se izmenio i ona sklopi oči kao da je želela da zadrži neočekivane suze.
- Ti si takva kukavica... - Keiko ustade i stade iza Otoka. Pritisla joj je ramena obema rukama, a onda joj se igrala ušima. Dok je Otoko tako sedela odsutno, čula je žuborenje reke koja je proticala.

HILJADU VLASI KOSE

- Imamo gosta, dragi! - Fumiko doviknu Okiju iz kuhinje dok je spremala doručak. - Ogromna gospođa Mišica nas je počastila svojim prisustvom i sakrila se ispod peći.

Ponekad ga je žena izbezumljivala služeći se preterano učtivim jezikom.

- Stvarno?

- Čak je sa sobom, izgleda, pavela i svoje mladunče.

- Da?

- Zaista, zaista bi trebalo da dođeš da vidiš... mišić je upravo provirio i nemaš pojma koliko mu je slatko lice.

- Hmm.

- Posmatrao me je svojim divnim, svetlucavim crnim očima.

Oki ne reče ni reči. Omamljujući miris miso²⁰ supe ispunio je trpezariju u kojoj je čitao jutarnje novine.

- A sada, evo prokišnjava! Ovde u kuhinji. Čuješ li to, dragi?

Kiša je padala i kada se probudio, ali se sada pretvorila u jak pljusak. Vetar koji je njihao borove i bambuse na brdu skrenuo je na istok i odatle donosio kišu.

- Kako mogu sred sveg tog vetra i kiše?

- Zar nećeš doći da pogledaš?

- Ahaa.

- Jadne male kišne kapi. Prignječene uza crep na krovu i pritisnute dok su prolazile kroz pukotine, kaplju nad nama kao suze...

- Hoćeš li da i ja zaplačem!

- Hajde da postavimo mišolovku za večeras. Mislim da je na polici u plakaru. Hoćeš li mi je kasnije skinuti?

- Da li ti zaista želiš da uhvatiš gospođu Mišicu i njeno slatko mladunče mišolovkom? - reče Oki nežno, ne dižući pogled sa novina.

- A šta ćemo sa prokišnjavaњem?

- Je li mnogo prokišnjava? Da to nije samo od vetra? Sutra ću otići na krov i videti.

- To je opasno za starijeg čoveka. Reći ću Taićiru da se popne.

- Ko je star čovek?

- U najvećem broju profesija u penziju se odlazi sa pedeset i pet godina, zar ne?
  - Drago mi je što to čujem. Možda bi i ja trebalo da se penzionišem.
  - Samo izvoli, kad god budeš želeo.
  - Pitam se kada se penzionišu pisci.
  - Kad umru.
  - Stvarno!
  - Izvini - brzo reče Fumiko, svojim uobičajenim tonom
  - želela sam samo da kažem da ti možeš još dugo i dugo da pišeš.
  - To baš nije blistava perspektiva, naročito kad neko ima dosadnu ženu. Osećam kao da me napred gura đavolja viljuška.
  - Vidi, boga ti! Kad sam te ja uopšte gnjavila?
  - Ti možeš biti dosadna, znaš.
  - Šta hoćeš time da kažeš?
  - Pa, na primer, ljubomorna si.
  - Sve su žene ljubomorne. Ali ti si me davno naučio da je to gorak i opasan lek... sablja sa dve oštrice.
  - Da raniš sebe i svog protivnika.
  - Bilo kako bilo, suviše sam stara za zajedničko samoubistvo ili razvod.
  - Jezivo je kada se stari bračni parovi razvode, ali nema ničeg čudnijeg nego kada zajedno izvrše samoubistvo. Starima mora biti teško kad u novinama čitaju vesti o tome. To je tužnije i gore nego ono što mladi ljudi osećaju kad čitaju o samoubistvima mladih ljubavnika.
  - To govoriš zato što si jednom i ti bio uzbuđen zbog jednog takvog samoubistva, jednom davno... Bilo kako bilo, svojoj dragoj nisi stavio do znanja da si sa njom želeo da umreš. Možda je trebalo. Ona se ubila, ali nikada nije sanjala da si i ti želeo da umreš. Zar ti je nije žao?
  - Nije se ubila.
  - Nameravala je da se ubije. To je isto.
- Fumiko je ponovo govorila o Otoko. Dok je ona tako govorila, on začu kako ulje cvrči u tiganju, verovatno za svinjetinu sa kupusom. Miris tofua postajao je jači.
- Miso supa će ti se prekuvati - primeti Oki.
  - U redu, u redu. Znam da ne mogu da ti udovoljim tom dragocenom supom. Stalno se žališ na nju i uvek naručuješ različite vrste misoa iz svih

krajeva zemlje... verovatno da bi njima začinio svoju staru ženu.

- Da li znaš da napišeš ime te supe ideogramima?
- Zar se ne može napisati fonetski?
- Ideogram koji znači častan; napiše se tri puta uzastopno.
- To je zato što je miso od davnina toliko važan u kuvanju, a teško je napraviti ga tačno kako treba. - Možda se tvoj časni miso ovog jutra oseća uvređenim, pošto tvoja dragocena supa nije bila pripremljena s dovoljno pažnje.

Ponovo ga je zadirkivala. Oki je bio iz zapadnog dela Japana i nikada nije zaista savladao učtivi govor u tokijskoj verziji. Pošto je Fumiko odrasla u Tokiju, on ju je često molio za pomoć pri pisanju učtivog govora. Ali nije uvek prihvatao ono što bi mu rekla. Uporna prepirka prerasla bi u neprekidno beskrajno nagvaždanje i on bi izjavio da je tokijski govor bio samo vulgarni dijalekat sa kratkom tradicijom. U Kjotu ili Osaki, insistirao je, čak je i obično brbljanje uglavnom veoma učtivo, za razliku od tokijskog brbljanja. Sve vrste stvari, planine i reke, kuće, ulice, nebeska tela, pa čak i ribe i povrće pominjani su učtivim izrazima.

- Ako je tako, onda bolje pitaj Taićira - rekla bi ona prestajući sa prepirkom. - On je, na kraju krajeva, naučnik.

- Šta on o tome može da zna? On može da zna nešto o književnosti, ali nikada nije učio učtivi jezik. Gledaj samo kako odvratno govore on i njegovi prijatelji! On nije u stanju da piše japanski kako treba čak ni u člancima.

U stvari, Oki nije voleo ni da se savetuje sa sinom niti da mu ovaj nešto pokazuje. Više je voleo da pita ženu. Međutim, iako je Fumiko bila iz Tokija, njegova pitanja često su je zbunjivala. Ovog jutra se ponovo bunio zbog propadanja jezika.

- Nekada su naučnici i ljudi od pera znali klasični kineski i pisali dobro i pravilno sročenu prozu.

- Ljudi ne govore tako. Čudne, nove reči rađaju se svakodnevno, kao ti mišići. I njima nije važno šta grickaju. Reči se tako brzo menjaju, da se čoveku prosto zavrti u glavi.

- Zato one imaju tako kratak vek, a i ako prežive, postaju zastarele, kao romani koje pišemo. Retko da neki potraje duže od pet godina.

- Pa možda je dovoljno za novu reč ako preživi i preko noći. - Fumiko unese doručak na poslužavniku. - Dobro sam i ja uspela da preživim sve ove godine od kad si nameravao da umreš s tom devojkom.

- Velika je šteta što za domaćice ne postoji određeno doba za penzionisanje.

- Ali postoji razvod. Želela sam da i sama osetim kako je to biti razveden, bar jednom u životu.

- Još uvek nije kasno.

- Više to ne želim. Znaš ti onu staru izreku o tome kako čovek pokušava da priliku uhvati za pramen, pošto je ovaj ispao.

- Tvoj pramen nije ispao. Nije još ni posedeo.

- Ali tvoj jeste!

- To je moja žrtva da bih izbegao razvod. Tako da ti ne bi bila ljubomorna.

- Još ćeš me i naljutiti!

Prepirući se, kao i obično, nastavili su sa doručkom. Fumiko je ipak, činilo se, bila dobro raspoložena. Mislila je na Otoko, ali ovog jutra očigledno nije bila raspoložena da čeprka po prošlosti.

Kiša je oslabila, iako se oblaci još nisu bili razišli.

- Da li Taićiro još spava? - upita je Oki. - Reci mu da ustane!

Fumiko klimnu glavom.

- Dobro, ali ne znam da li ću uspeti da ga probudim. Reći će mi da ga pustim da spava pošto je raspust.

- Zar ne ide danas u Kjoto?

- Može krenuti na aerodrom posle večere... Zašto uopšte i ide kada je ovakva vrućina?

- Možda bi to trebalo da pitaš njega. Uvrteo je sebi u glavu da želi da ponovo poseti Sanetakin grob, iza hrama Nisonin. Izgleda da će raditi tezu o Sanetakinim hronikama... Znaš li ko je bio Sanetaka?

- Plemić na dvoru?

- Naravno da je bio plemić! Dostigao je veoma visok položaj u vreme Onin ratova pod Ašikagom Jošimasom u periodu Higašijama, a bio je prijatelj pesnika Sogija i njegovog kruga. Sanetaka je bio jedan od plemića koji su održavali književnost i umetnost u životu za vreme tri rata u XVI veku. Čini se da je bio veoma interesantna ličnost i da je ostavio ogroman dnevnik. Taićiro želi da mu to posluži kao grada za proučavanje kultura tog perioda.

- A tako? A gde je hram?

- U podnožju planine Ogura.

- Ali gde je to? Zar me nisi ti jednom tamo vodio?

- Jesam, davno. Bilo je to mesto satkano sve od poetskih asocijacija.
- Bilo je to u Sagi, zar ne? Sada se sećam.
- Taićiro je skupio toliko slučajnih detalja da kaže da bi trebalo da ih sastavim u roman. On ih naziva bezvrednim anegdotama. Pretpostavljam da smatra da je veliki naučnik kada mi kaže da roman mogu oživeti njegovim bezvrednim anegdotama i uveličanim predanjima.

Fumiko se diskretno nasmešila.

- Idi probudi svog mladog naučnika! - Oki ustade od stola. - Ko je još čuo da sin spava dok mu otac već radi?

Ušao je u radnu sobu i seo za sto, oslonivši se glavom na ruke, i razmišljao o njihovom razgovoru, o tome kada pisci treba da idu u penziju. Nije mu se činilo da je to uopšte smešno. Čuo je kako neko ispira usta u kupatilu. Taićiro je ušao, brišući lice peškirom.

- Malo dockan, zar ne? - upita ga Oki odsečno.
- Samo sam ležao i sanjario.
- O čemu si sanjario?
- Oče, da li znaš da su iskopali grob princeze Kazunomije?
- Oskrnavili su princezin grob?
- Pa, tako bi se to moglo nazvati - reče Taićiro pomirljivo. - Zar često ne iskopavaju stare grobnice zbog naučnog istraživanja?
- Ali ako je to grob princeze Kazunomije, ne može biti mnogo star. Kad je ona uopšte umrla?
- 1877. godine - odgovori mu on istog časa.
- Znači, pre manje od jednog veka!
- Tačno. Ali kažu da je od nje ostao samo kostur.

Oki se namršti.

- Kažu da su čak i njen jastuk i njena odeća već bili istrulili, i da nisu našli ništa osim kostura.
- Neljudski je tako otkopavati grobnice.
- Bila je u divnom, nevinom položaju, kao dete koje je prileglo.
- Kostur?
- Da. A činilo se da je nađen i pramen kose iza njene lobanje, kose koja je bila dužine propisane za udovice, ali je bila crna. To nam govori da je pripadala ženi iz visokog društva, koja je umrla mlada.
- Da li si o njoj sanjario?

- Da, ali ima tu još nečega, nečega lepog, tajanstvenog i krhkog.
- A to je?

Oki nije mogao da shvati sinovljevo oduševljenje. Osećao je odvratnost prema iskopavanju kostura nesrećne carske princeze, koja mora da je umrla pre nego što je napunila trideset godina. - Nikada ne biste poverovali. - Taićiro je tu stajao mašući svojim peškirom.

- Zašto da ne odem po majku, pa da i njoj to kažem?

Oki klimnu glavom.

Taićiro je ponovio priču majci, dok je ulazio sa njom u radnu sobu. Oki je sa police u hodniku izvadio rečnik japanske istorije, našao u njemu Kazunomiju i zapalio cigaretu. Njegov sin je držao nešto što je ličilo na tanki časopis. Oki upita da li je to izveštaj sa iskopavanja.

- Ne, to je muzejski časopis. Jedan od službenika muzeja po imenu Kamahara napisao je članak 'Nestaje li i prolazi li lepota?'. Govori o nečem nalik na priviđenja, kao što je pojava princeze Kazunomije koja se ukazala kopačima. Možda to nije pomenuto u izveštaju. - On hoće da im u kratkim crtama prepriča taj članak.

U rukama kostura princeze Kazunomije našli su staklenu pločicu malo veću od vizitkarte. Izgleda da je to bilo sve što su našli u njenom grobu. Iskopavali su grobove Toku- gava Šoguna u Sibi, pa su otvorili i njen... Stručnjak za tekstil mislio je da je to možda bilo ručno ogledalo ili fotografija na mokroj ploči. On je tu staklenu pločicu zavio u hartiju i doneo je u muzej.

- Da li je to fotografija na staklu? - upita njegova majka.

- Da, kada se ta staklena pločica premaze jednom emulzijom, razvija se dok je još mokra. Kao one stare fotografije, znate.

- A, one.

- Staklo je izgledalo prozirno, ali kada ga je stručnjak za tekstil pregledao u muzeju, držeći ga naspram svetla pod raznim uglovima, uspeo je da vidi sliku jednog mladog čoveka obučenog u svečanu odeću, s dvorskim šeširom na glavi. To je bila fotografija. Naravno, veoma izbledela.

- Da li je to bila fotografija Šoguna lemoćija? - upita Oki koji se sada zainteresovao.

- Izgleda. Verovatno je sahranjena s fotografijom svog umrlog muža u rukama. I stručnjak za tekstil je tako mislio i nameravao je da se sledećeg dana obrati Institutu za istraživanje blaga kulture, nadajući se da će oni možda moći da sliku učine nekako jasnijom... Međutim, do jutra slika je potpuno izbledela. Fotografija je preko noći postala staklo.

- Zaista? - Fumiko ga je gledala iznenađeno.
  - To je zato što je došla u dodir sa vazduhom i svetlom posle toliko godina pod zemljom - reče Oki.
  - Tačno. Postoji svedok koji može da dokaže da je stručnjak za tekstil stvarno video fotografiju. Pokazao ju je čuvaru koji je naišao upravo dok je on posmatrao fotografiju i čuvar je rekao da je video istu sliku mladog plemića.
  - Oh!
  - U članku se to naziva 'Prava priča prolaznog života'
  - Taićiro zastade. - Ali službenik muzeja koji je ovaj članak napisao gaji književne ambicije, pa na tome nije završio članak već je nastavio da piše da bi priču malo doterao. Svi znate da se govorilo kako je princ Arisugava bio duboko zaljubljen u Kazunomiju. Možda je to bila fotografija njenog ljubavnika, a ne njenog muža. Možda je Kazunomija na umoru tajno naredila posluži da s njom zakopaju fotografiju njenog ljubavnika. To bi se i očekivalo od tragične princeze, kaže on.
  - Zar ne misliš da je to samo njegova mašta? Nestanak slike princezinog ljubavnika preko noći, pošto je izvađena iz groba, zaista zvuči kao odlična priča.
  - On kaže da je trebalo da slika ostane zauvek zakopana u zemlji. Pretpostavljam da bi i Kazunomijina želja bila da fotografija te noći tako izbledi.
  - Pretpostavljam da bi.
  - Tu lepotu koja odjednom nestaje mogao je ponovo uhvatiti perom pisac koji bi od toga načinio osećajni umetnički rad, tako on završava svoj članak. Zar ne bi ti, oče, želeo da nešto o tome napišeš?
  - Nisam siguran da bih to mogao - reče Oki. - Možda kratku priču koja bi počinjala prizorom otkopavanja... Ali zar taj članak nije dovoljan?
  - Misliš li? - Izgledao je razočaran. - Jutros sam ga pročitao u krevetu i prosto sam morao da ti ga prepričam. Ostaviću ti ga ovde. - On spusti časopis na očev pisači sto.
  - Želeo bih da ga pročitam.
- Dok je Taićiro išao prema vratima, Fumiko ga upita:
- Šta je s princezinim kosturom? Nisu ga odneli ni na fakultet ni u muzej, zar ne? To bi bilo isuviše okrutno! Nadam se da su je ponovo zakopali onako kako je ležala.
  - U članku se o tome ne kaže ništa, ali verovatno jesu.

- Ipak, slika koju je držala, nestala je. Jadna mrtva princeza, mora da je sada tužna i usamljena.

- To mi nije palo na pamet - reče on. - Oče, hoćeš da priču završiš nečim takvim?

- To je malo isuviše sentimentalno.

Taičiro izađe iz radne sobe. I Fumiko se spremala da pođe.

- Zar ne nameravaš da radiš? - upita ga.

- Još ne. Posle takve priče, potrebna mi je šetnja.

Oki ustade od stola. - Izgleda da je kiša stala.

- Svakako, trebalo bi da je lepo i sveže posle takvog pljuska. - Posmatrala je oblačno nebo. - Molim te, prođi kroz kuhinju i pogledaj gde curi.

- Pričaš o tome kako mora da je mrtva princeza usamljena, a onda mi u istom dahu kažeš da pogledam gde curi.

Njegove nanule su bile u ormariću za obuću kod kuhinjskog ulaza. Kad mu ih je izvadila, Fumiko reče:

- Misliš li da je u redu što Taičiro govori o grobu, a onda ide da poseti grob u Kjotu?

Oki je bio iznenađen.

- Zašto da ne? Ti zaista skačeš sa jedne stvari na drugu.

- Ne skačem. Pitam se to od kad je počeo da nam priča o princezi Kazunomiji.

- Ali Sanetakin grob je nekoliko stotina godina stariji.

- On ide u Kjoto da bi se video sa onom devojkom!

Oki je ponovo bio nespreman, Fumiko je čučala i nameštala mu nanule, ali sada kada ih je obuo, ona ustade i pogleda ga pravo u oči.

- Ona zastrašujuća lepa mlada dama. Zar ne smatraš da je zastrašujuća?

Oki je oklevao. Držao je u tajnosti noć koju je proveo sa Keikom.

- Nešto mi govori da to neće biti dobro. - Fumikine oči su još uvek počivale na njemu. - Ovog leta još nismo imali pravu oluju.

- Eto, opet skačeš s teme na temu!

- Ako noćas bude velike oluje, munja može da pogodi avion.

- Ne budi luda! Nikada nisam čuo da je u neki avion u Japanu udario grom.

Srećan što se dobro izvukao iz kuće, Oki je primetio skrivene kišne oblake

i spušteno nebo. Vlaga je bila teška i pritiskala ga je. Ali i da se nebo razvedri, teško da bi se osećao razdraganim. Pomisao da mu sin ide u Kjoto da vidi Keiko, jako ga je zabrinjavala. Naravno da nije mogao biti siguran, ali otkako ga je žena iznenadila tom mišlju, ona je i njemu počela izgledati moguća.

Kad je izašao iz radne sobe i krenuo u šetnju, nameravao je da poseti jedan od starih hramova u Kamakuri. Međutim, zbog Fumikine čudne primedbe, grobovi u krugu hramova odbijali su ga. Umesto toga, pošao je da se uspne uz pošumljeni brežuljak kraj kuće. Brežuljak je posle kiše bogato mirisao letnjim drvećem i zemljom. S mirisom lišća javila su se i sećanja na Keikino lepo telo.

Prvo je video jednu od njenih bradavica. Bila je to ružičasta bradavica, gotovo prozirno ružičasta. Neke japanske žene imaju svetlu kožu koja blista od ženstvenosti, možda čak finiju i sjajnije od nežnoružičasto blistave kože mladih devojaka na zapadu. A i bradavice nekih japanskih devojaka su neuporedivo delikatnijeg tona roze boje. Keikina koža nije bila toliko svetla, ali je ružičasta bradavica izgledala sveže oprana i vlažna. Bila je kao pupoljak cveta na njenoj beličastoj dojki. Na njoj nije bilo nikakvih ružnih malih borića ili zrnaste teksture. Bila je taman toliko velika da može da se lepo sisa.

Ali nije samo Keikina lepota dozvala u njemu sliku njene bradavice. Iako mu je dozvolila svoju desnu bradavicu u hotelu te noći, izbegavala je da mu da levu. Kada je pokušao da je dodirne, ona ju je jako pritisla dlanom ruke. A kada joj je on odgurnuo ruku, Keiko se okrenula i kao da je bežala od njega.

- Nemojte to! Molim vas ... Leva ne valja.

Okijeva ruka se sledila.

- Šta joj fali?

- Ona ne izlazi.

- Ne izlazi? - Bio je iznenađen.

- Ništa ne valja. Mrzim je. - Keiko je još uvek duboko disala. Oki nije mogao da razume.

Šta je bilo to što "ne izlazi"? Šta je bilo to "što nije valjalo"?

Da li je možda ta njena leva bradavica bila upala ili je bila čudnog oblika? Da li je Keiko mislila da je deformisana? Ili je ona bila stidljiva mlada devojka koja nije mogla da dopusti da se vidi da joj bradavice nisu iste? Sećao se da je, kada ju je uzeo u naručje i stavio na krevet a ona se zgrčila u klupče, izgledalo da svoju levu dojku zaštićuje više nego desnu, pritiskajući je rukom. Međutim, on je video obe njene dojke, pre toga, kao i posle toga.

Da je bilo ičeg čudnog u obliku leve bradavice, on bi to sigurno primetio.

Čak i kad je silom skinuo Keikinu ruku i pogledao levu bradavicu, nije video ničeg neprirodnog na njoj. Pažljivim posmatranjem mogao je da primeti da je leva bila za trunčicu manja od desne. To nije bilo neobično i nije bilo razloga da se Keiko toliko stara da to od njega sakrije.

Njeno opiranje učinilo je samo da on još više poželi da to vidi. Grubo je tražio njenu levu bradavicu, rekavši:

- Da li dozvoljavaš da ti je dodirne samo neko poseban?

Keiko odmahnu glavom.

- Ne, niko poseban.

Gledala je u njega svojim krupnim očima. Nije mogao biti siguran, ali mu se činilo da su joj oči tužne, gotovo suzne. U svakom slučaju, nije izgledala kao žena koja se predaje ljubavnim užicima. Iako je ponovo zaklopila oči i pustila ga da radi šta hoće, izgledalo je kao da u tome ne učestvuje. Oki je to primetio i popustio zagrljaj, ali je ona onda počela da se njiše kao da ju je to samo još više uzбудilo.

Da li joj je desna dojka bila u neku ruku upropaštena devica, a leva još uvek predstavljala devičanstvo? Oki je shvatio da joj te dve dojke izazivaju različita osećanja. Mogao je da razume zašto ona kaže da leva ne valja. Bilo je to hrabro od devojke koju on prvi put miluje. Ili je, možda, to bila taktika izuzetno prepredene mlade devojke? Svakog bi muškarca izazvala pomisao da žena doživljava različite vrste zadovoljstva dodirivanjem svake od svojih dveju dojki i želeo bi da pokuša da to zadovoljstvo izjednači. Čak i da je razlika nastala već s rođenjem, ona bi nužno izazivala. Oki nikada nije upoznao ženu čije su bradavice bile toliko različite osećajnosti.

Naravno, sve se žene manje ili više razlikuju po načinu na koji vole da budu milovane. Da li je Keikina reakcija bila tek poseban primer toga? Naravno, mnoge su žene svoje ukuse razvile zahvaljujući navikama njihovih ljubavnika. U tom slučaju neosetljiva leva bradavica bila bi posebno izazovan cilj - verovatno je tu razliku izazvao neko ko nije imao iskustva sa ženama. Oki je pomislio da je leva bradavica još uvek bila devičanska i to je u njemu pobudilo ogromnu želju da je on prvi uzbudí, da se izjednače. Ali je znao da za to treba vremena. Nije bio siguran da li Keiko može tako često viđati.

Zato je bilo glupo insistirati na njenoj levoj bradavici protiv njene volje već kad ju je prvi put grlio. Umesto toga, počeo je da traži mesta po kojima je ona volela da je miluje. Našao ih je. A baš kad je počeo da sa njom postupa malo grublje, začuo je kako doziva Otoko. Naježio se i Keiko ga je odgurnula. Sedela je u krevetu, a onda ustala i otišla do stočića za ulepšavanje da začušlja svoju zamršenu kosu. Nije želeo da je gleda.

Kako se kiša ponovo spustila, obuzeo ga je osećaj duboke usamljenosti. Samoća je, izgleda, dolazila i odlazila kako joj se prohtelo. Keiko se vratila i klekla kraj kreveta.

- Hoćeš li me zagrliti, pa da spavamo? - rekla je gledajući ga u lice.

Ne odgovorivši, Oki ju je zagrlio levom rukom i ispružio se na leđa. Keiko se privila uz njega. Sećanja na Otoko navreše mu jedno za drugim. Posle nekog vremena on razbi tišinu:

- Sad osećam tvoj miris.

- Moj miris?

- Miris žene.

- Zar? To je zato što je tako vruće i što sam se oznojila...

- Ne, nije zato. To je prijatan miris žene.

Bio je to miris kojim prirodno odiše ženina koža dok žena leži u zagrljaju ljubavnika. Svaka bi ga žena imala, čak i mlada devojka. Taj miris ne samo što uzbuđuje muškarca, nego ga i umiruje i zadovoljava. Ženina želja da mu se preda izgleda da potiče iz čitavog njenog tela.

Oki je zario lice među njene grudi, da bi joj dao do znanja da mu je taj miris prijatan. Ležao je tako tiho, sklopljenih očiju, u zagrljaju njenog mirisa.

Čak i ovde u šumarku, poslednja slika njenog tela koje se živo sećao bila je slika njene bradavice. Bila je sveža i živa kao i uvek.

"Ne smem dopustiti da je Taićiro vidi", reče on sebi. "Ne smem mu dopustiti."

Čvrsto je grlio deblo tankog drveta.

"Ali šta ja mogu da učinim?" Prodrmusao je drvo, što je sručilo na njega čitav slap kišnih kapi. Zemlja je još uvek bila toliko mokra da su mu se nanule pokvasile kod prstiju. Bio je zagledan u zeleno lišće koje ga je okruživalo. Odjednom je osetio kako ga guši taj gusti zeleni pokrivač.

Činilo se da postoji samo jedan način da spreči sina da vidi Keiko, da mu kaže da je blizu Enošime proveo sa njom noć. Osim toga, možda je mogao da pokuša da pošalje i telegram Otoki ili neposredno Keiki. Oki je požurio kući i pitao gde je Taićiro.

- Otišao je u Tokio - reče njegova žena.

- Zar već? Ali on ide večernjim avionom. Zar ne misliš da će se ponovo vratiti kući?

- Ne. To mu ne bi bilo usput... Rekao je da hoće da svrati do škole da uzme nešto materijala koji mu je potreban za istraživanje.

- Pitam se...
- Da li se nešto desilo? Loše izgledaš.

Izbegavajući njene oči, Oki uđe u svoju radnu sobu. Mimoišao se sa Taićirom, a nije poslao telegram ni Otoki ni Keiki.

* * *

Taićiro je doleteo u Kjoto avionom koji je stizao u šest časova. Keiko ga je čekala na aerodromu. Poklonio se u znak pozdrava.

- Nije trebalo; nisam znao da ćeš doći da me sačekaš.
- Zar nisi zahvalan?
- Jesam, ali nije trebalo da se trudiš. - Videla je da su mu oči užagrole i odmah je skromno oborila pogled.
- Da li si došla iz Kjota? - upita je on, još uvek se osećajući neprijatno.
- Da, iz Kjota - odgovori Keiko učtivo. - Živim u Kjotu, odakle bih drugde došla?

Počeo je da se smeje u znak izvinjenja i gledao dole, očiju prikovanih za njen obi.

- Ti si toliko lepa, teško je poverovati da si došla da sačekaš nekog kao što sam ja.
- Moj kimono?
- Da, tvoj kimono, i tvoj obi, i... - hteo je da kaže, i tvoja kosa i tvoje lice.
- Leti se osećam svežije ako obučem pravi kimono, čvrsto opasan obijem. Kad je vrućina, ne volim labavu odeću.

Kimono i obi su joj izgledali potpuno novi.

- Za leto volim tihe boje, kao što je ovaj obi - reče ona - ove šare sam sama nacrtala. - Išla je odmah za njim, dok se on probijao prema mestu gde je bio prtljag. Tad se okrenuo da pogleda.
- Šta misliš da ovo predstavlja? - upita ga ona.
- Vodu? Reku?
- To je duga! Bezbojna duga... samo zaobljene linije u svetlom i tamnom mastilu. Niko to ne bi prepoznao, ali ja bi trebalo da budem obmotana letnjom dugom, sred planina u sutonu - okrećući se, Keiko mu pokaza poledinu svog obija od svilenog organdina. Na velikoj mašni raspoznavali su se zeleni venci planina i nežne ružičaste nijanse neba s kojeg zalazi sunce.

- Ove dve strane ne odgovaraju jedna drugoj - reče ona, još uvek okrenuta leđima. - Čudna je devojka to naslikala, pa je zato i taj obi čudan. - Bio je očaran kombinacijom nežnog rumenila sa beličastom kožom na zatiljku njenog vitkog vrata, pod začešljanom crnom kosom.

Putnici za Kjoto imali su obezbeđen prevoz taksijem do gradskog terminala. Prvi taksi se brzo napunio, ali dok je Taićiro razmišljao šta da radi, došao je drugi i tako je mogao da u njemu bude sam sa Keiko. Kad su napuštali aerodrom, on primeti:

- Mora da još nisi večerala, kad si u ovo vreme došla čak ovamo da me sačekaš.

- A ti se prema meni još uvek ponašaš kao prema nekom stranom... Nisam želela čak ni da ručam - ješću nešto kasnije, s tobom. - Tada mu reče meko: - Znaš, posmatrala sam te od momenta kad si izašao iz aviona. Bio si sedmi putnik koji je izašao.

- Je li?

- Sedmi - Keiko jasno ponovi. - Nisi se ni okretao da vidiš da li sam tu dok si silazio niza stepenice. Ako očekuješ da te neko čeka, zar nije prirodno da pogledaš koga ima na kapiji? Ali ti si jednostavno išao i gledao u zemlju. To me je toliko postidelo da sam želela da se sakrijem.

- Nisam te očekivao.

- Zašto si mi onda napisao preporučeno pismo, obaveštavajući me kada stižeš?

- Pretpostavljam da sam želeo da znaš da stvarno dolazim.

- Bilo je to kao telegram - ništa osim vremena dolaska tvog aviona! Pitala sam se da li me isprobavaš, da vidiš da li ću doći? Bilo kako bilo, došla sam.

- Ali ja sam pogledao da vidim da li si došla.

- Nisi rekao ni gde odsedaš. Da nisam došla na aerodrom, kako bih znala?

- Pa ... - Taićiro je oklevao. - Želeo sam samo da ti kažem da dolazim u Kjoto.

- To mi se ne sviđa, ne znam šta si hteo da uradiš!

- Mislio sam da ću ti telefonirati.

- A da nisi, da li bi nastavio natrag kući za Kamakuru? Da li si samo želeo da znam da si ovde? Da li si želeo da me poniziš, da budeš u Kjotu a da me ne vidiš?

- Ne, pisao sam zato da bih smogao hrabrosti da te vidim.

- Hrabrosti da me vidiš? - Glas joj se utiša do šapata:

- Da li ja mogu biti srećna? Ili da li moram biti tužna, svejedno, nemoj odgovoriti, drago mi je što sam došla! Ali ja nisam devojka za koju ti treba hrabrosti da bi je video. Nekada hoću da umrem. Hajde, gazi me!

- Šta ti je odjednom?

- Nije to odjednom. Ja sam takva devojka. Meni je potreban neko ko će mi slomiti ponos.

- Bojim se da ja nisam od onih koji mogu uticati na bilo čiji ponos.

- Izgleda da je tako, ali to ne valja. Možeš me svu gaziti!

- Zašto tako govoriš?

- Ne znam - Keiko nežno prinese ruku svojoj kosi, da bi je zaštitila od bujice vetra koji je duvao kroz automobilski prozor. - Možda sam nesrećna... Baš kad si prolazio kroz ulaz na aerodromu, izgledao si tužan i zamišljen. Zašto si bio toliko tužan? Došla sam da te sačekam, ali za tebe ja nisam postojala, zar ne?

U stvari, on je mislio na nju, ali nije smeo da to prizna.

- Čak sam i zbog toga nesrećna. Zato što sam sebična... kako mogu da te nateram da misliš da postojim?

- Uvek mislim na tebe - reče on. - Mislim na tebe i u ovom trenutku.

- Zaista? - promrmlja Keiko. - Kraj tebe se osećam čudno. Samo želim da sedim i da te slušam kako pričaš.

Njihov je taksi prošao kraj novih fabrika u Ibarakiju i Takacukiju. Osvetljena fabrika alkoholnih pića *Santori*, smeštena na brdima blizu Jamazakija, naglo se pojavila pred njima.

- Jesi li imao buran let? - upita ona. - Brinula sam se za tebe, u Kjotu je posle podne bio jak pljusak.

- Bilo je veoma tiho za vreme leta, ali u jednom momentu pomislio sam da ćemo u nešto udariti. Leteli smo pravo u neke tamne planine koje su nam zatvarale put. - Keiko prebaci ruku preko njega.

- Ispalo je da su to crni oblaci - reče on. Ruka mu je još uvek ležala pod njenim dlanom. Neko vreme je držala ruku na njegovoj. Taksi je ušao u Kjoto i išao prema Petoj ulici. Nije bilo povetarca da proćarlija kroz grane vrba koje su rasle duž strana ove široke ulice, ali je pljusak izgleda rashladio vazduh. Daleko na kraju zelenih redova vrba nalazila se planina Higaši. Obris planine bili su nejasni zbog niskih oblaka na večernjem nebu. Ovde, na zapadnoj ivici grada, već se osećala atmosfera Kjota.

Popeli su se uz Horikavu, a zatim su pošli Oike ulicom prema Jalovom terminalu.

Taićiro je rezervisao sobu u hotelu „ Kjoto" i rekao da želi da ostavi svoj kofer.

- Hajmo peške donde. Nema ni stotinak metara.
- Ne, ne, neću! - Keiko odmahnu glavom. Ona se vrati u taksi koji je čekao i pozva ga rukom.
- Kijamaći iznad Treće ulice - reče ona vozaču.
- Stanite usput kod hotela *Kjoto* - dodade Taićiro. Ali se Keiko usprotivila.
- Nema veze - reče ona. - Molim vas idite pravo u Kijamaći.

Stigli su u čajdžinicu sa uskim ulazom koji se njemu sviđao i ušli u malu sobu koja je gledala na reku. Bio je očaran pogledom i upitao je odakle zna mesto kao što je ovo.

- Moja učiteljica često dolazi ovamo.
- Mislite na gospođicu Ueno?
- Da, gospođica Ueno - tada ona izađe iz sobe. "Da li će poći da naruči večeru", pomisli on. Oko pet minuta kasnije, Keiko se vrati i reče:
- Ako nemate ništa protiv, želela bih da ovde odsedne- te. Upravo sam pozvala da otkažem vašu drugu rezervaciju.

Taićiro je buljio u nju zaprepašćen. Ona ga je nežno gledala.

- Žao mi je. Želela sam da vas odvedem na neko mesto koje ja poznajem.

On nije znao šta da kaže.

- Molim vas, odsednite ovde. U Kjotu ćete biti samo dva-tri dana, zar ne?
- Da.

Keiko ga pogleda. Njene neiscrtane, divno ujednačene obrve izgledale su za nijansu tamnije od trepavica, a njenim kao ugalj crnim očima davale su izgled nevinosti. Imala je samo bleđi karmin, ali su joj usne bile prekrasno uobličene. Nije izgledalo da ima puder ili ruž za obraze.

- Prestani! - reče ona trepćući. - Zašto me tako gledaš?
- Imaš tako guste trepavice.
- Prave su! Povuci ih pa ćeš videti.
- Zaista bih ih povukao.
- Hajde, nemam ništa protiv - ona zažmuri i prinese mu svoje lice. - Možda izgledaju tako dugačke zato što su povrnute nagore.

Keiko je čekala, ali Taićiro joj nije dirnuo trepavice.

- Otvori oči - reče on - pogledaj malo gore i otvori oči koliko god možeš više.

Ona učini kako je rekao.

- Da li hoćeš da gledam pravo u tebe?

Upravo tada kelnerica unese piće i meze.

- Hoćeš li sake ili pivo? - upita Keiko sedajući. - Ja ne pijem.

Papirna vrata i paravani prema balkonu bili su gotovo zatvoreni. Učini se da se tamo upravo razbuktava živa zabava s gejšama. Utišala se u času kada se na šetalištu kraj reke začuo zvuk kineske frule i pesme putujućih muzikanata.

- Šta nameravaš sutra? - upita ga Keiko.

- Prvo želim da posetim grob na brdu iza hrama Nisonin. To je divan grob jedne stare dvorske porodice.

- Mogu s tobom, zar ne? - gledala je prema ventilatoru. - Želela bih da me povedeš da se provedemo motornim čamcem po jezeru Biva. Ne mora to da bude sutra.

Taićiro je oklevao.

- Ja ne znam da upravljam motornim čamcem.

- Ja znam.

- Znaš li da plivaš?

- U slučaju da se prevrnemo - reče ona gledajući ga. - Ti možeš da me spaseš! Ti ćeš me spasiti, zar ne? Ja ću se držati za tebe.

- Ne bih te mogao spasiti ako bi se držala za mene.

- A šta treba da uradim?

- Morao bih da te podupirem rukama otpozadi.

Odjednom se postide, zamišljajući kako drži ovu lepu devojkicu na vodi... Ako je ne bi držao tesno priljublenu uz sebe, i njen i njegov život bili bi u opasnosti.

- Pa šta ako se prevrne! - reče Keiko.

- Nisam siguran da bih te mogao spasiti.

- A šta ako ne bi mogao?

- Ne govori tako! Hajde da odustanemo od vožnje motornim čamcem.

- Ali toliko sam se tome radovala. Nemaš razloga da se brineš. - Ona mu nasu još piva. - Zar se nećeš presvući u kimono?

- Ne, sasvim mi je dobro ovako.

Dva pamučna noćna kimona, jedan muški i jedan ženski, ležali su lepo savijeni u uglu. Taićiro je pokušavao da ih ne gleda. Da li je Keiko rezervisala sobu za dvoje? Susedne sobe nije bilo. On nije mogao sebe naterati da se presvuče pred njom.

Kelnerica bez reči unese večeru, a i Keiko je ćutala.

Počeli su da slušaju zvuk šamisa koji je dolazio s balkona, od reke. Zabava na balkonu postajala je bučna, jasno su se čuli glasovi s narečjem Osake. Sentimentalne pesme i zvuk kineske frule gubili su se u daljini.

S mesta na kome su sedeli reka se nije videla.

- Da li on zna da si došao u Kjoto? - upita ga Keiko.

- Moj otac? Naravno da zna. Ali nikad ne bi pogodio da si me sačekala na aerodromu i da sam ovde sa tobom.

- Ah, kako sam srećna što si pobegao od oca da bi bio sa mnom.

- Ja i ne pokušavam da od njega bilo šta sakrijem, zar ti to tako izgleda?

- Ali tako jeste!

- A tvoja gospođica Ueno?

- Nisam joj rekla ni reči. Ipak, ne bi me čudilo da oboje to na neki način osete. To bi me zaista usrećilo.

- To nije mnogo verovatno. Gospođica Ueno ne zna za nas, zar ne? Da li si joj išta rekla?

- Rekla sam joj da si mi pokazao Kamakuru. Kad sam joj rekla da mi se sviđaš, ona je prebledela! - Keikine crne oči su sijale, a obrazi su joj bili blago obliveni rumenilom. - Da li misliš da bi ona mogla biti potpuno nepristrasna prema detetu čoveka koji joj je pričinio toliko bola? Rekla mi je kako se osećala kada se rodila tvoja sestra.

Taićiro je ćutao.

- Gospođica Ueno radi na slici koju zove 'Uspeće deteta'. To je slika bebe koja sedi na petobojnom oblaku - iako izgleda da je njena rođena beba umrla pre nego što je mogla da sedi... - Keiko zaslade: - Da je to dete preživelo, sada bi bilo starije od tvoje sestre.

- Zašto mi govoriš sve to?

- Želela sam da se osvetim u ime gospođice Ueno.

- Da se osvetiš mom ocu?

- A i tebi takođe!

Taićiro je zurio u barenu ribu pred sobom. Keiko je privukla njegovo jelo i stručno izvadila kost iz ribe.

- Da li ti je otac išta rekao o meni? - upita ga ona.
- Ne. Ja sa njim ne govorim o tebi.
- Zašto ne?

Lice mu se natmurilo. Osećao je kao da ga je dodirnula neka hladna ruka.

- Nikada ocu nisam govorio o ženama - izusti on.
- O ženama? - očaravajući osmeh joj je oblio usne.
- Kako nameravaš da mi se osvetiš? - upita on suvim glasom.
- Ne mogu reći, zaista... Možda sam se osvetila zaljubljujući se u tebe. - Gledala je nekud neodređeno, kao da je gledala na drugu stranu reke: - Da li ti misliš da je to čudno?

- Dakle, to što si se zaljubila, to je tvoja osveta?

Keiko mu klimnu glavom blago, kao da joj je sa srca spao neki teret.

- To je ženska ljubomora - promrmlja ona.
- Ljubomora na šta?
- Ljubomorna sam zato što gospođica Ueno još uvek voli tvog oca... Zato što ona nije ni najmanje ljuta na njega
- Da li je toliko voliš?
- Dovoljno da bih umrla za nju.
- Ja ne mogu ništa učiniti da se ispravi ono što se desilo u davnoj prošlosti. Zar ovo što smo mi sada ovde ima bilo kakve veze sa tom starom vezom između gospođice Ueno i mog oca?
- Naravno. Da ja ne živim sa njom, ti za mene ne bi postojao. Nikada te ne bih ni srela.
- Ne treba da misliš tako. Mlada devojka koja tako misli proganjana je utvarama prošlosti. Možda ti je vrat zbog toga tako vitak ili osvetnički. Divno vitak, naravno.
- Vitak vrat u žene znači da nikada nije volela muškarca - to kaže gospođica Ueno. Ali ja ne bih volela da mi je vrat debeo.

On uguši želju da dohvati taj lepi vrat. - To je šaptanje duha. Keiko, ti si omađijana.

- Ne, zaljubljena!

- Gospođica Ueno u stvari ne zna ništa o meni, zar ne?
- Kad sam se vratila iz Kamakure, rekla sam joj da si ti slika i prilika svog oca kada je bio tvojih godina.
- Kakva glupost - reče Taićiro uzrujano. - Ja uopšte ne ličim na oca.
- Zar te to razljučuje? Ne voliš da ličiš na njega?
- Pokušavaš da me obmaneš otkako si me dočekala na aerodromu. Ne želiš da znam šta misliš.
- Ne pokušavam da te obmanem.
- Onda ti uvek tako govoriš?
- Užasno si nepravedan.
- Rekla si da mogu da te svu gazim, znaš.
- A ti to moraš da uradiš da bi me naterao da ti kažem istinu?
- Ja ne lažem - ti jednostavno nećeš da me razumeš! Zar ti ne kriješ svoje misli? Eto zašto sam nesrećna.
- Zar si uistinu nesrećna?
- Naravno da jesam. Ne znam da li sam srećna ili ne!
- Ni ja ne znam zašto sam ovde s tobom.
- Valjda zato što me voliš.
- Da, ali...
- Ali šta?

Taićiro joj ne odgovori.

- Ali šta? - Keiko mu pritisnu ruku svojim dlanovima i protrese je.
- Ti ne jedeš - reče on.

Jedva da je nešto pojela. Jedva da je nešto i dodirnula od večere.

- Nevesta ne jede na svadbi.
- Eto, kakve stvari ti govoriš.
- Ti si počeo razgovor o hrani!

SLABLJENJE LETI

Otoko je bila od onih osoba koje leti izgube u težini.

Dok je bila devojčica u Tokiju, nikad se zbog toga nije brinula. Tek kad je imala dvadeset i neku godinu, pošto je u Kjotu proživela više godina, jasno je shvatila da je naklonjena slabljenju za vreme vrelog leta. Majka joj je na to ukazala.

- Izgleda da i ti leti gubiš u težini, zar ne, Otoko? - reče joj majka. - To si nasledila od mene, napokon se vidi. Mi imamo iste slabosti. Uvek sam mislila da si jake volje, ali fizički si pravo moje dete. Tu nema pogovora.

- Nisam ja uopšte jake volje.

- Imaš naglu narav.

- Ja nemam naglu narav!

Kada je rekla da ima jaku volju, Otokina majka je svakako mislila na Otokinu ljubav prema Okiju. Zar to nije bio zanos mlade devojke, strasna zanesenost koja je potpuno nevezana jačinom ili slabošću volje?

Kada su došle u Kjoto, pošto je Otokina majka želela da odvoji kćerku od njenog bola, obe su izbegavale da pomenu Okijevo ime. Međutim, kako su bile same u nepoznatom gradu, upućene samo jedna na drugu, nisu mogle a da ne primete po neki Okijev trag u svojim srcima. Majci je kćerka izgledala poput ogledala u kome se odslikavao Oki.

A kćerki je majka bila drugo takvo ogledalo. I svaka je videla sopstveni odsjaj u ogledalu druge.

Jednog dana, dok je pisala pismo, Otoko slučajno otvori rečnik na ideogramu za glagol misliti. Dok je preletala preko njegovih drugih značenja (čeznuli za nekim, ne moći zaboraviti, biti tužan), osećala je da je nešto tišti u grudima. Bojala se da dodirne rečnik. Oki je bio čak i u njemu. Bezbrojne reči podsećale su je na njega. Povezati ono što je videla i čula sa svojom ljubavlju, bilo je ništa manje nego živeti. Njena svest o sopstvenom telu bila je nerazdvojna od njenog sećanja na njegov zagrljaj.

Otoko je dobro shvatila da je njena majka, sama žena sa jednim detetom, brinula za nju i želela da ga ona što pre zaboravi. Ali, ona nije želela da ga zaboravi. Činilo se da se grčevito drži sećanja na njega, kao da bez toga ne bi mogla da živi. Verovatno je i mogla da izađe iz sobe sa šipkama u duševnoj bolnici zahvaljujući samo svojoj upornoj ljubavi prema Okiju.

Jednom kada je Oki sa njom vodio ljubav, Otoko je uzdisala od uživanja i molila ga da prestane. Oki je popustio zagrljaj i ona je otvorila oči. Zenice su joj bile prošarene i blistale su. "Jedva te vidim, Soni-boj, lice ti izgleda

zamagljeno kao da je s druge strane vodopada." Čak ga je i u takvom trenutku zvala "Soni-boj".

- Znaš, ako bi ti umro, ja ne bih mogla dalje da živim. Jednostavno ne bih - suze su blistale u uglovima Otokinih očiju. Nisu to bile suze tuge već suze predaje.

- Tada ne bi bilo nikog poput tebe da me se seća - reče Oki.

- Ja ne bih mogla da podnesem da se samo sećam čoveka koga volim. I sama bih radije umrla. Ti bi mi to dopustio, zar ne? - Otoko prubi svoje lice uz njegovo grlo.

U početku je on nije shvatio ozbiljno. Onda joj reče;

- Pretpostavljam da bi se ti isprečila da me zaštitiš kada bi neko na mene potegao nož ili u mene uperio pištolj.

- Rado bih dala svoj život za tvoj u svako doba.

- Nisam to mislio. Ali ako bi mi zapretila neka opasnost, ti bi se bacila da me zaštitiš i ne misleći, zar ne?

- Naravno.

- Nijedan čovek ne bi to za mene učinio. Samo ova devojčica...

- Nisam ja mala! - reče Otoko.

- Zar si zaista toliko odrasla? - upita je on igrajući se njenim grudima.

Oki je takođe mislio o nerođenom detetu koje je bilo u njoj i o tome šta bi se moglo sa njim desiti kada bi on iznenada umro. O tim mislima je Otoko saznala kasnije, kada je čitala njegov roman.

Iako je Otoko bila gracilne građe, sitnih kostiju i zaobljenih ramena, nikada nije bila ozbiljno bolesna. Naravno, posle svih problema nastalih zbog njene ljubavne veze postala je iznurena i mršava, sa čudnim izrazom u očima. Ali se fizički ubrzo oporavila. Mladalačka otpornost njenog tela učinila je da njena ranjena osećanja nekako štrče. Izuzev setnog izgleda kakav je poprimila kad bi mislila na Okija, ni po čemu drugom niko ne bi mogao primetiti njenu tugu. Čak i ta povremena senka, izraz mladalačke čežnje, samo su doprinosili njenoj lepoti.

Otoko je od detinjstva znala da njena majka leti gubi u težini. Cesto je brisala znoj s majčinih leđa i grudi i dobro znala, iako to nije pominjala, da je njena mršavost dolazila od osetljivosti na vrućinu. Otoka je bila isuviše mlada da bi se brinula zato što je tu slabost nasledila, pa i nije brinula sve dok o tome nije čula od majke. Mora da je tome bila naklonjena godinama.

Od sredine dvadesetih godina, Otoko je uvek nosila kimono. Tako njena vitkost nije bila toliko očigledna koliko bi bila da je išla u suknjama ili u pantalonama. Ipak, nije se moglo poreći kako je ona svakog leta postajala

mršavija. U kasnijim godinama to ju je podsećalo na pokojnu majku.

Iz leta u leto, Otokina slabost i gubitak težine bivali su sve izraženiji.

- Kakva vrsta tonika je za ovo? - upita ona jednom majku. - U novinama reklamiraju raznorazne lekove, da li si probala bilo koji od njih?

- Mora da nešto pomažu - odgovori joj majka neodređeno. Posle pauze, ona nastavi drugim tonom:

- Otoko, za ženu je najbolji lek da se uda.

Otoko je ćutala.

- Muškarac je onaj lek koji ženi daje život! Sve žene moraju da ga uzimaju.

- Čak i ako je otrov?

- Čak i tada. Ti si jednom uzela otrov i to još uvek ne shvataš, zar ne? Ali ja znam da možeš naći dobar protivotrov. Nekada ti treba otrov da neutrališeš onaj koji si već uzela. Lek može biti gorak, ali moraš da zažmuriš i da ga progutaš. Možeš čak i da se gušiš i da misliš da ti neće sići niz grlo.

Otokina je majka umrla a da nije doživela da je kćerka poslušna. Svakako joj je to ostala neispunjena želja. Istina je da Otoko nikada nije o Okiju razmišljala kao o otrovu. Čak i u sobi sa rešetkama na prozorima nije osećala odbojnost ili mržnju prema njemu. Bila je jednostavno poluizludela od ljubavi. Jaki lek koji je uzela da se ubije uskoro je bio potpuno odstranjen iz njenog tela. Oki i njegova beba otišli su iz nje takođe, a ožiljci koji su ostali, moglo se očekivati, izbledeće. I pored toga, njena ljubav prema Okiju ostala je neumanjena.

Vreme je prolazilo, ali za mnoge ono prolazi poput reke; unutrašnja struja vremena teče brzo na nekim mestima, a sporo na drugima, pa možda čak i stoji bespomoćno nepomična. Kosmičko vreme za svakog je isto, ali je ljudsko vreme različito za svaku osobu. Vreme protiče na isti način za sva ljudska bića, ali svako ljudsko biće protiče kroz vreme na različit način.

Kako se Otoko približavala četrdesetoj, pitala se da li je činjenica da je Oki ostao u njoj značila da je ova struja vremena stajala na mestu, da nije tekla. Ili, da li je njegova slika tekla sa njom kroz vreme, kao cvet koji se spušta niz reku? Kako je ona tekla u njegovoj struji vremena, to nije znala. Iako on nije mogao da je zaboravi, vreme je za njega sigurno drugačije teklo. Čak iako je dvoje ljudi zaljubljeno, njihovi tokovi vremena nikad neće biti isti...

I danas, kao što je to radila svakog jutra kad bi se probudila, Otoko je masirala čelo vrhovima prstiju, a zatim prešla rukama preko zatiljka i ispod ruku. Koža joj je bila vlažna; osećala je kao da ta vlaga isparava iz njenih pora i utapa se u njen noćni kimono.

Keiko kao da je bila privučena mirisom i glatkošću Otokine vlažne kože, pa je nekada želela da onjuši bilo šta što je ona nosila do tela. Otoko je užasno mrzela miris znoja.

Sinoć je, međutim, Keiko došla kući posle pola jedan i sela, osećajući se neprijatno i izbegavajući Otokin pogled. Otoko je ležala u krevetu, okruglom lepezom zaklanjajući lice od svetlosti koja je dolazila sa tavanice i posmatrajući nekih pola tuceta skica bebinog lica, koje su bile prikazane na zidu. Izgledalo je da je potpuno udubljena u njih i samo je pogledala Keiko.

- Kasno je, zar ne?

Otoki nisu dozvolili da vidi svoju pre vremena rođenu bebu, ali su joj rekli da je imala kosu crnu kao zift. Kad je zaželela da o bebi sazna nešto više, majka joj je rekla: "Bila je slatko malo stvorenje i izgledala je baš kao ti." - Rekla je to samo zato da bi je utešila, osećala je Otoko. Svih ovih godina gledala je fotografije novorođenih beba, ali su joj sve izgledale ružne. Na jednoj fotografiji videla je čak i kako se dete rađa, ili dok je još uvek pričvršćeno uz majku pupčanom vrpcom, ali su joj te slike bile sasvim odvratne.

Znači, ona nije imala nikakvu predstavu o tome kakvo je bilo lice i kakav je bio oblik njene bebe. Imala je o tome samo osećanje koje je gajila u svom srcu. Vrlo je dobro znala da dete na "Uspeću deteta" neće izgledati kao njena mrtva beba, a i nije želela da nacrti realistički portret. Ono što je želela bilo je da izrazi svoje osećanje gubitka, svoju žalost i privrženost nekome koga nikada nije videla. Toliko je dugo gajila tu želju, da je slika umrlog deteta za nju postala simbol čežnje. Mislila je o njemu kad god je bila tužna. Slika je, takođe, trebalo da simbolizuje nju koja je preživela sve ove godine, kao i lepotu i tugu njene ljubavi prema Okiju.

Otoko još nije uspela da naslika dečje lice kojim bi bila zadovoljna. Sveta lica heruvima i Hrista kao deteta bila su, obično, vrlo čvrsto uokvirena i delovala bilo veštački, bilo poput odraslih u malom. Ona je želela da da portret blede i kao snenog lica, duha okruženog oreolom koji nije pripadao ni ovom svetu a ni onom koji dolazi posle. Nije želela nikakvo jasno definisano lice. Ono je trebalo da transponuje nežnost i utehu i da nagoveštava do vrha puno jezero tuge. Ipak, nije želela da slika bude suviše apstraktna.

A kako je trebalo da naslika telo nedonoščeta? Kako bi trebalo naslikati pozadinu, pozadinske motive? Otoko je ponovo pregledala svoje albume Redona i Sagala, ali te delikatne fantazije bile su suviše strane da bi stimulisale njenu sopstvenu maštu.

Japanski portreti svetog deteta iskrnuše joj još jednom pred očima: portreti zasnovani na legendi mladog sveca Koboja koji je sanjao da je sedeo na lotosovom cvetu sa osam latica i govorio sa Budom. U najstarijem od

njih njegovo obličje izgledalo je čisto i strogo, ali kasnije je ono bivalo mekše i popimalo telesnu lepotu, dok se na kraju nije pretvorio u dečaka koji bi se mogao smatrati lepom devojčicom.

U noći pre Festivala punog meseca, kada je Keiko tražila da ih obe naslika, Otoko je sumnjala da je to zbog samog njenog dubokog interesovanja za "Uspeće deteta". Kasnije je počela da se pita da li je njena ljubav prema portretima svetog Koboja možda u sebi sadržala nešto od samoljublja, nešto od opsednutosti samom sobom. Možda je u oba slučaja ona imala skrivenu želju da naslika autoportret. Zar ne bi ove svete slike mogle biti upravo vizija "svete Otoko"? Ova sumnja je probode poput sablje zarivene u grudi protiv svoje volje. Morala je da je iščupa, ali je ožiljak ostao i ponekad boleo.

Naravno, Otoko nije nameravala da kopira portrete svetog deteta. Ipak, očigledno je ta slika tinjala negde u dubini njenog srca. Čak i nazivi "Uspeće deteta" i "Sveta devica" svedočili su o tome da je kroz ove slike želela da se očisti; da posveti svoju ljubav umrloj bebi i Keiko.

Keiko je smatrala kada ga je prvi put videla, da je Otokin mladalački portret majke bio njen autoportret. Otada je ta slika Otoko uvek podsećala da je Keiko, pored toga što je pogrešila identitet žene na slici, uvek je govorila kako je ona bila lepa. Bilo je to iz osećanja čežnje što je Otoko naslikala majku kao mladu i lepu. Ali je u tome možda bilo i nečeg samoljubivog, što bi se teško moglo objasniti njihovom prirodnom sličnošću. Možda je, slikajući majku, Otoko u stvari slikala sebe.

Još uvek je volela Okija, svoju bebu i svoju majku. Zar se ove ljubavi nisu mogle promeniti od vremena kada su joj predstavljale opipljivu stvarnost? Zar se nijedan delić tih ljubavi nije mogao neprimetno pretvoriti u samoljublje. Naravno, ona toga nije bila niti je mogla biti svesna. Od bebe i od majke bila je rastavljena smrću, a od Okija krajnjim rastankom, ali su njih troje još uvek živeli u njoj. Ipak, sama Otoko im je davala taj život. Slika Okija lebdela je sa njom kroz vreme, i možda su njena sećanja na tu ljubav bila određena njenom ljubavlju prema samoj sebi, možda su bila čak i netačna. Nikada joj nije palo na pamet da su njena prošla osećanja samo utvare i prividi. Možda se i moglo očekivati da žena koja je sama živela dve decenije, bez ljubavi ili braka, celu sebe preda sećanjima na tužnu ljubav, pa ovo njeno predavanje sećanjima postaje nekakva samo - ljubav.

Čak i da ju je u tu zaslepljenost uvukla njena učenica Keiko, koja je bila toliko mlađa i istog pola kao ona, zar i to samo ne bi bio jedan vid Otokine očaranosti samom sobom? Inače, ona sigurno ne bi nikada ni sanjala da naslika devojkicu kao Keiko, devojkicu koja je izgleda postajala gramziva, koja je tražila da joj pozira gola. Ne bi joj palo na pamet da je naslika kao budističku devicu koja sedi na lotosovom cvetu. Zar sama Otoko nije želela da stvori čistu, prekrasnu sliku same sebe? Izgleda da će šesnaestogodišnja

devojka koja je volela Okija u njoj živeti uvek i da nikada neće odrasti. Ali ona toga nije bila svesna...

Otoko je bila izuzetno pedantna. U jutru kao što je ovo, kad se lepljiva vrućina letnje noći u Kjotu uvukla u njen kimono i ovlažila ga znojem, ona bi u običnim situacijama ustala čim bi se probudila. Umesto toga, sada je ležala glavom okrenuta prema zidu, i ponovo gledala svoje crteže bebe. Zadavali su joj dosta teškoća. Iako je njena beba na ovom svetu živela samo kratko, Otoko je želela da naslika neku vrstu deteta-duha, deteta koje nikada nije ušlo u svet ljudskih bića.

Keiko je još uvek spavala čvrstim snom, leđima okrenuta Otoki. Gornji deo tankog letnjeg lanenog prekrivača bio joj se čvrsto omotao oko tela, ali je bio spao ispod grudi. Ležala je na strani, skupljenih nogu, koje su obe virile ispod pokrivača. Pošto se Keiko obično oblačila u japansku odeću, njeni lepo oblikovani i pravi nožni prsti retko kada su bili stešnjavani u cipele sa visokim potpeticama. Nožni prsti su joj bili toliko lepo oblikovani i vitki da je Otoko osećala kao da oni pripadaju nekom biću koje nije bilo potpuno ljudsko. Počela je da izbegava da ih gleda. Kad god bi uzimala Keikine nožne prste u ruku, osećala bi čudno zadovoljstvo pri pomisli da bi oni teško mogli pripadati ženi njene generacije. Bilo je to avetinjsko osećanje.

Dah parfema se uspe do njenih nozdrva. Činilo se da je to suviše jak miris za mladu devojku, ali ga Otoko prepoznala kao parfem koji je Keiko ponekad koristila. Poče da se čudi i pita zašto ga je Keiko upotrebila prošle noći.

Kada se kući vratila posle ponoći, Otoko je bila suviše zaokupljena posmatranjem crteža da bi na nju obratila posebnu pažnju. Keiko je požurila da legne čak i ne okupavši se, i odmah je zaspala. Međutim, Otoko je mislila da je Keiko zaspala zato što je i ona sama brzo zaspala.

Čim je Otoko ustala, pošla je ka drugoj strani Keikinog kreveta, pri slabom svetlu pogledala njeno usnulo lice i odmah počela da otvara šalone. Keiko je ujutru bila uvek vesela i počela bi da joj pomaže čim bi čula kako Otoko otvara šalone. Međutim, ovog jutra samo je sedela u krevetu i gledala. Najzad je ustala i rekla:

- Mora da je bilo skoro tri pre nego što sam uspela da zaspim.

Ona počela da raspriča Otokin ležaj.

- Da li ti je smetala vrućina?

- Aha.

- Nemoj da savijaš moj kimono, molim te. Sa kimonom preko ruke, Otoko krenu da se okupa. Keiko dođe za njom da se umije u lavabou, ali izgledalo je da se žuri čak i dok je prala zube.

- Zar nećeš i ti da se okupaš?
- Da.
- Izgleda da si sinoć legla još uvek noseći na sebi jučerašnji parfem.
- Je l'?
- Naravno! - Otoko je bila sumnjičava zbog ovog njenog neodređenog odgovora. - Keiko, gde si bila sinoć?

Nije joj odgovorila.

- Okupaj se. Bolje ćeš se osećati.
- Da, kasnije ću.
- Kasnije? - Otoko ju je pogledala.

Kada je Otoko izašla iz kupatila, Keiko je odabirala kimono iz fioke.

- Izlaziš? - upita je Otoko resko.
- Da.
- Obećala si da se sa nekim sastaneš?
- Da.
- Sa kim?
- Sa Taićirom.

Otoko nije razumela.

- Sa Taićirom gospodina Okija - Keiko joj objasni bez oklevanja, ali izostavi reč "sin".

Otoko ostade bez reči.

- Otišla sam juče da ga sačekam na aerodromu, a danas sam obećala da ću mu pokazati grad. Ili će ga on možda meni pokazati... Otoko, ja od tebe nikada ne krijem ništa! Prvo idemo u hram Nisonin, on želi da vidi grob tamo na brdu.

- Da vidi grob? - ponovi Otoko jedva čujno.
- Kaže da je to grob jednog starog dvorskog plemića.
- Oh?

Keiko iskliznu iz svog noćnog kimona, i stajaše okrenuta golim leđima prema Otoko.

- Mislim da danas obučem pravi potkimono, ipak. Čini se da će danas ponovo biti vrućina, ali se ja bez njega ne bih dobro osećala.

Otoko ju je bez reči posmatrala kako se oblači.

- A sada da lepo pričvrstim obi - Keiko stavi ruke pozadi i povuče.

Otoko je u ogledalu posmatrala Keikino lice dok se ova šminkala i Keiko primeti Otokin očajan pogled.

- Ne bulji tako u mene.

Otoko je pokušala da ublaži svoj izraz. Zureći u krilo ogledala na stočiću za ulepšavanje, Keiko se igrala pramenom kose preko jednog od svojih divno oblikovanih ušiju, kao da je to bio poslednji čin njenog šminkanja. Kad je počela da ustaje, ponovo sede i dohvati bočicu parfema.

Otoko se namršti.

- Zar parfem od sinoć nije dovoljan?

- Ne brini.

- Baš si čudna - ona zastade. - Keiko, zašto se viđaš s njim?

- Pisao mi je da dolazi.

Ona ustade, priđe komodi i na brzinu spremi nekoliko kimona koje je bila izvadila dok je odabirala šta će da obuče.

- Lepo ih presavij - reče Otoko.

- Dobro.

- Moraćeš ponovo da ih saviješ.

- Dobro - ali Keiko ni ne pogleda komodu.

- Dođi ovamo, molim te - reče joj Otoko strogo. Kei- ko dođe i sede kraj nje, gledajući je pravo u oči. Otoko pogleda u stranu i odjednom upita:

- Da li ideš bez doručka?

- Ne mari. Sinoć sam kasno večerala.

- Zar tako kasno?

- Da.

- Keiko - ponovo poče Otoko - zašto se viđaš s njim?

- Ne znam.

- Da li želiš da se sa njim viđaš?

- Da.

- Znači, ti si želela da se sretnete. - To je, činilo se, bilo očigledno iz Keikine nelagodnosti. - Mogu li da pitam zašto?

Keiko joj ne odgovori.

- Da li moraš da ga vidiš? - Otoko pogleda dole, prema svojim kolenima. -

Više bih volela da se ne sretnete. Molim te, ne idi.

- Zašto da ne idem? To s tobom nema nikakve veze, zar ne?
- Naravno da ima!
- Ali, ti ga čak i ne poznaješ.
- Provela si noć s njegovim ocem, a ništa ti ne smeta da se viđaš i sa njim?
- Otoko nije mogla da sebe natera da izgovori imena „ Oki" i „ Taićiro".
- Gospodin Oki je tvoj nekadašnji ljubavnik, a Taićira nikada nisi upoznala. On s tobom nema nikakve veze. On je samo sin gospodina Okija, on nije tvoje dete.

Ova reč ujede Otoko za srce. Ove reči su je podsećale na to da je Okijeva žena rodila kćerku ubrzo pošto je njena beba umrla.

- Keiko - reče ona - ti ga zavodiš, zar ne?
- On je meni napisao da dolazi.
- Zar si tako dobra s njim?
- Ne sviđa mi se tvoj izbor reči.
- Šta bi trebalo da kažem? Da si u vezi s njim? - Otoko obrisa svoje mokro čelo nadlakticom. - Ti si stravična osoba.

U Keikinim očima zablista neki stari sjaj. Taj sjaj je bio čudan.

- Otoko, ja mrzim muškarce.
- Ne idi. Molim te, ne idi. Ako odeš, nemoj se vraćati! Ako danas izađeš, nemoj se nikada više vraćati ovamo!
- Otoko! - Keiko je izgledala kao da će briznuti u plač.
- Šta ćeš uraditi sa Taićirom? - Otokine su ruke drhtale u krilu. Bilo je to prvi put da je izgovorila njegovo ime. Keiko ustade.
- Ja odlazim - reče ona.
- Molim te, ne idi.
- Udari me, Otoko, udari me kao što si me udarila onog dana kada smo bile u Hramu mahovine. - Stajala je pred njom kao da je očekivala udarac, stajala je još trenutak, a onda žurno izašla.

Otoko obli hladan znoj. Sedela je posmatrajući baštu, očiju prikovanih za bambusovo lišće koje je svetlucalo na jutarnjoj svetlosti. Napokon ustade i uđe u kupatilo. Izenadio ju je žubor vode, možda ju je otvorila suviše jako. Brzo zatvori česmu, a onda je ponovo otvori i pusti vodu koja je ovog puta curila tankim mlazom. Poče se prati. Osećala se malo smirenijom, ali u glavi joj je bio neki pritisak. Priljubi moker peškir na čelo i zatiljak.

Vrativši se u drugu sobu, sela je gledajući prema portretu svoje majke i crtežima bebe. Zadrhta od osećanja mržnje prema samoj sebi. To je došlo od žive Keiko i ticalo se celog njenog bivstvovanja, oduzimalo joj je snagu i činilo je potpuno prokletom. Za šta je živela, zašto je još uvek bila živa?

Otoko je prosto želela da zove majku. Tada joj pade na um "Portret ostarele majke" Nakamure Cunea, njegov poslednji rad, poslednja slika koju je uradio pre nego što je svoju majku pretekao u smrti. Otoko se ona činila duboko osećajnom, delimično zbog toga što je bila posvećena majci. Nikada nije videla original, pa joj je bilo teško da pretpostavi kako je slika zaista izgledala, ali je čak i reprodukcija pobuđivala bujice osećanja.

Mladi Nakamura Cune slikao je snažne, senzualne slike žene koju je voleo. Obilno se koristio crvenom bojom, pa se govorilo da je na njega uticao Ruo. Njegov "Portret Erošenka", jedno od remek-dela, predstavlja tih izraz plemenite tuge slepog pesnika, pun obožavanja, naslikan toplim bojama. Međutim, u tom poslednjem "Portretu ostarele majke" boje su tamne i hladne, a stil veoma jednostavan. Na slici je iznurena i mršava stara žena koja sedi, profilom okrenuta naspram pozadine poluoguljenog zida. Na zidnoj polici, tačno ispred njene glave, stoji krčag s vodom, a s druge strane visi termometar. Naravno, termometar je možda bio ubačen radi ravnoteže kompozicije, ali je to na Otoko snažno delovalo, jednako kao i brojanice koje su visile sa staričinih prstiju položenih na kolena. Činilo se da slika govori o umetniku koji je, dok ju je radio i sam bio na ivici smrti. Otoko iz ormara iznese jedan album Nakamurinih slika i uporedi njegov portret majke sa svojim portretom. Ona je odlučila da majku predstavi mladalački, iako je već bila umrla. Naravno, to nije bilo njeno poslednje delo, niti je na njemu bilo ikakve senke smrti. Njen stil bio je potpuno različit, tradicionalno japanski, ali je ipak, upoređujući sliku s reprodukcijom Nakamurinih portreta, shvatila sopstvenu sentimentalnost. Sklopila je oči čvrsto stišćući kapke i osećala kako postaje sve slabija.

Otoko je naslikala majku iz žarke želje za utehom. Uvek je o njoj mislila samo kao o mladoj i lepoj ženi. Kako je to izgledalo blisko i samozadovoljno u poređenju sa gorućom predanošću umetnika koji je i sam bio blizu smrti! Zar nije čitav njen život u stvari bio takav?

Taj portret je počela da radi skicirajući po jednoj majčinoj fotografiji, koja ju je prikazivala čak lepšom nego što je u stvari bila. Dok je radila, Otoko je u ogledalu povremeno posmatrala svoje lice, pošto je ličila na majku. Možda je bilo prirodno da na slici bude neke posebne, slatke lepote. Ipak, zar se ne bi moglo primetiti da joj nedostaje duboki unutarnji duh?

Otoko se sećala da majka nikad nije dozvoljavala da je slikaju pošto su došli u Kjoto. Fotograf iz jednog časopisa iz Tokija želeo je sliku njih dve zajedno, ali je majka pobešla zato što je bila obrvana tugom, pretpostavljala je sada Otoko. Živela je u Kjotu sa svojom kćerkom poput nekog

besprizornika koji se krije u stidu, i čak je izgubila sve kontakte sa prijateljima iz Tokija. I Otoko se ponekad osećala kao neki besprizornik, ali pošto joj je bilo samo šesnaest godina kad je pošla iz Tokija, njena usamljenost i odvojenost bile su različite od majčinih. Različito je bilo i to što je ona nastavila da voli Okija, ma koliko da ju je on ranio.

Dok je proučavala svoj portret, a zatim i Nakamurin, pitala se da li bi trebalo da ponovo naslika svoju majku.

Keiko je otišla da se vidi sa Taićirom i Otoko je osećala da je gubi. Nije mogla potisnuti svoju uznemirenost. Ovog jutra Keiko nijednom nije pomenula osvetu. Rekla je da mrzi muškarce, ali se na to nije mogla osloniti. Već je samu sebe odala time što je otišla bez doručka, izgovarajući se da je sinoć kasno večerala. Šta li će Keiko raditi sa Okijevim sinom? Šta će s njima biti? Šta bi ona trebalo da učini, posle svih tih godina provedenih u zatočeništvu svoje ljubavi prema Okiju? Osetila je da ne može prosto sedeti i čekati.

Pošto nije uspela da zaustavi Keiko, sve što je sada mogla da učini bilo je da pođe za njom i sama razgovara sa Taićirom. Keiko joj nije rekla gde je on odseo ili gde će se naći.

VODE JEZERA

Kada je Keiko došla u Ofusinu čajdžinicu, zatekla je Taićira kako stoji na verandi, spreman za polazak.

- Dobro jutro. Da li si mogao da spavaš? - Priđe mu i nagnu se na ogradu kraj njega. - Čekao si me.

- Rano sam se probudio - reče on. - Šum reke učinio je da želim da ustanem i vidim kako sunce prelazi preko planine Higaši.

- Zar tako rano?

- Da, ali planina je isuviše blizu da bi se mogao posmatrati pravi izlazak sunca. Zelenilo planine se razigralo, a reka blista na jutarnjem svetlu.

- Da li si sve ovo vreme posmatrao?

- Zanimljivo je bilo posmatrati kako oživljuju ulice s druge strane reke.

- Nisi mogao da spavaš? Zar ti se ovde nije svidelo? - Ona nežno dodade: - Bilo bi mi drago ako si mislio na mene.

On joj ne odgovori.

- Nećeš mi reći?

- Mislio sam na tebe.

- Naterala sam te da to kažeš.

- Ali ti mora da si dobro spavala. - Taićiro ju je gledao.

Keiko odmahnu glavom.

- Ne.

- Oči ti blistaju kao da jesi.

- To je zbog tebe! Ništa ne mari ako se preskoči koja noć sna.

Njene vlažne blistave oči bile su usredsređene na njega. On je uze za ruku.

- Kako ti je ruka hladna - prošaputa Keiko.

- Tvoja je topla.

Dodirivao joj je svaki prst ponaosob, uživajući u njihovoj tananosti. Prsti su joj izgledali neverovatno vitki i salomljivi, kao da bi ih neko mogao lako odgristi. Želeo je da ih oseti u ustima. Njeni prsti su govorili o krhkosti mlade devojke, a ovde, pred samim njegovim očima, bio je i njen dražesni profil, divne uši i dugi vitki vrat.

- Znači, ti slikaš ovim divnim prstima - on prinese njenu ruku svojim usnama. Keiko je posmatrala svoju ruku. Oči su joj bile pune suza.

- Da li si tužna?
- Suviše sam srećna. Ovog jutra vriskala bih da si me i najmanje dodirnuo... Osećam kao da se za mene nešto završilo.
- Ali šta?
- Ne bi trebalo da me to pitaš.
- Nije se završilo, počelo je. Zar nije kraj jedne stvari početak druge.
- Da, ali šta je urađeno - urađeno je, to je sasvim različito. Tako oseća žena. Ona je ponovo rođena.

Taman je hteo da je obgrli, kad oseti da mu u zagrljaju ponestaje snage. Ona se osloni na njega. On se uhvati za ogradu verande.

S rečne obale ispod njih čulo se resko lajanje malog psa. Neka žena iz susedstva izvela je svog terijera u šetnju, i sada su naleteli na velikog akitskog psa koga je vodio čovek nalik na kuvara iz jednog od obližnjih restorana. Akitski pas nije obraćao pažnju na terijera, ali je žena morala da čučne i uzme u naručje svoje psetance koje je lajalo i migoljilo se. Kad ga je okrenula od krupnog psa, terijer kao da je lajao na njih dvoje na verandi. Žena ih pogleda i ućtivo se nasmeši. Keiko se sklopča iza njega.

- Ne podnosim pse. Ako pas laje na tebe ujutro, imaćeš loš dan. - Čak i kada je lajanje prestalo, ona je ostala nepomična i držala ga čvrsto za ramena. - Taićiro, da li si srećan što si sa mnom?

- Naravno.

- Pitam se da li si srećan toliko koliko sam to ja? Pretpostavljam da nisi, stvarno.

Dok je mislio kako ona zvuči ženstveno, odjednom na svom vratu oseti njen mirisni dah. Izgledalo je da mu se privija bliže, da mu prilazi tako blizu da je osećao toplinu njenog tela. Sada je Keiko pripadala njemu. Nije više bila nepoznata i čudna devojka.

- Nisi mogao da shvatiš koliko sam želela da te vidim

- reče ona. - Mislila sam da se nikada nećemo ponovo sresti, ukoliko ja ne dođem u Kamakuru. Čudno je što smo ovde ovako zajedno.

- Vrlo čudno.

- Hoću da kažem, osećam se kao da smo sve vreme bili zajedno. Zato što o tebi mislim od onog dana kada smo se sreli. Ali ti si mene zaboravio, zar ne? Dok slučajno nisi došao u Kjoto.

- Čudno je da tako nešto govoriš.

- Zaista? Sećao si me se ponekada?

- To ne znači da mi nije bilo bolno.

- Ali zašto?

- To me podseća na tvoju profesorku, a i na ono što je moja majka propatila. Bio sam samo dete, ali je sve to u očevom romanu, znaš. Ono kako je ona Ispustila posudu i briznula u plač, ili kako me je noću nosila na rukama kroz grad. Ne bi ni primetila da sam plakao. Izgledalo je da postaje gluva, a bila je tek u ranim dvadesetim godinama. - Taićiro je oklevao. - Bilo kako bilo, taj roman se još uvek prodaje. Ironično je to što su pare dobivene od njega doprinele da se naša porodica godinama izdržava. Platili su moje obrazovanje i sestrinu udaju.

- Šta tu smeta?

- Ja se ne bunim, ali mi se čini čudnim. Ne mogu a da ne mrzim roman u kome se moja majka prikazuje kao luda ljubomorna žena. Kad god se, međutim, pojavi novo izdanje, ona je ta koja udara pečat autora na poslednju stranicu svakog primerka, čime se daje izdavačko pravo. Ona je prosto jedna sredovečna žena koja sedi i dobronamerno udara hiljadu puta pečatom, tako da mogu da štampaju nove primerke knjige koja govori o tome kako je ona bila ljubomorna...

Možda je to samo jedna davnašnja uspomena, stvari su sada veoma mirne kod kuće. Možda misliš da je ljudi preziru, ali, u stvari, izgleda da je poštuju.

- Pa, na kraju krajeva, ona je gospođa, supruga Okija Tošija.

- Ali, s druge strane, tu je tvoja profesorka. Još uvek neudata.

- Da.

- Ne znam šta moji roditelji misle o tome. Izgleda da su zaboravili da je ona ikada i postojala. Mrzim da mislim da sam živio od novca koji je došao kao posledica žrtvovanja čitavog života jedne devojke... A ti mi govoriš da želiš da se osvetiš za njen račun.

- Nemoj - Keiko se nagnu i obrazom dotaknu njegov obraz. - Moja osveta je završena. Ja sam sada ja.

On se okrenu i stavi ruke na njena ramena.

Glas joj se jedva čuo.

- Gospođica Ueno reče da se ne vraćam.

- Zašto?

- Zato što ću se videti s tobom.

- Rekla si joj?

- Naravno.

Taićiro je ćutao.

- Molila me je da ne idem. Rekla je, ako odem, da ne treba da se vraćam.

On joj pusti ramena. Saobraćaj na suprotnoj obali postao je življi, a na planini Higaši bilo je novih tonova zelene boje, svetlih i tamnih.

- Zar nije trebalo da joj kažem? - upita ga ona, gledajući mu u lice.

- Nije to - reće on ukoćeno i poće da se udaljava od nje. - Izgleda kao da se svetim gospođici Ueno u ime svoje majke.

Keiko ga je pratila u stopu.

- Nikada nisam sanjala o takvoj vrsti osvete. Kako je tužno to što govoriš!

- Da pođemo? Ili možda treba da odeš kući?

- Ne budi okrutan.

- Ovog puta sam ja na redu da upropastim život gospođice Ueno.

- Źao mi je što sam sinoć govorila o osveti. Oprosti mi.

Izišli su pred ćajdžinicu i Taićiro je pozvao taksi. Keiko je ušla sa njim. Dok su se vozili kroz grad prema hramu Nisonin u Sagi, on je ćutao.

I Keiko je ćutala, izuzev što je pitala da li bi mogla da skroz otvori prozor. Položila je ruku na njegovu, nežno je milujući svojim kađiprstom. Njena glatka ruka bila je malo vlažna.

- Kaže se da je glavna kapija hrama Nisonin doneta iz Hidejošijeve tvrđave u Fušimiju, na početku XVII veka. Ta kapija je zbilja delovala kao velika kapija kakve tvrđave ili zamka.

Keiko je primetila da će, izgleda, i ovaj dan biti veoma topao.

- Ovo je prvi put da dolazim ovamo - reće ona.

- Malo sam istrađivao Fuđivaru Teiku - reće joj Taićiro. Dok se penjao uz kamene stepenice prema kapiji, gledao je uokolo i video kako se porub njenog kimona para dok ona smerno koraća za njim. - Znamo da je Teika imao vilu na planini Ogura, koju je nazivao 'Paviljon jesenje kiše'. Ali ljudi tvrde da je ona bila izgrađena na tri različita mesta. Ne može se taćno znati gde je u stvari bila. Jedna od tih lokacija je na brdu iza nas, druga u hramu nedaleko odavde, a postoji i mesto zvano 'Utoćište daleko od morskog sveta'.

- Gospođica Ueno me je tamo jednom odvela.

- Zaista? Znaći, videla si bunar iz koga kađu da je Teika zahvatao vodu za svoju mastionicu, dok je radio na antologiji *Stotinu pesnika*.

- Ne sećam se da sam to videla.

- Voda je ćuvena. Zovu je 'Voda vrbe'.

- Da li ju je on zaista koristio?
- Teika je bio genije i o njemu postoji mnogo legendi. Bio je najveći srednjovekovni pesnik i čovek od pera.
- Da li je i njegov grob ovde?
- Ne, njegov grob je u hramu Šokokuđi. Ali, jedna mala kamena pagoda nalazi se u letnjikovcu gde se pretpostavlja da je njegova urna.

To je bilo sve što je Keiko rekla. Izgledalo je da ne zna gotovo ništa o Fuđivari Teiki.

Ranije, dok je tako prolazio kraj jezera Hirosava, pogled na prekrasna brda pokrivena borovima, koja su se ogledala u vodi uz drugu obalu, pobudio je u njemu misli na hiljade i hiljade godina istorije i književnosti povezane sa oblašću Saga. Preko niskog i blago spuštenog obrisa planine Ogura video je planinu Araši.

Kako je Keiko bila kraj njega, prošlost je izgledala još življa. Osećao je da je zaista došao u drevnu prestonicu.

Ali, zar mu nisu Keikina impulsivnost i strastvena devojačka ženstvenost umanjile doživljaje ove okoline? Taićiro je gledao u Keiko.

- Zašto me gledaš tako čudno? - Izgledalo je da je malo postidjena, pa ispruži ruku da se skloni od njegovog pogleda. On svoju ruku nežno stavi na njenu.
- Čudno je biti ovde s tobom... To čini da se upitam gde sam.
- I ja se pitam - Keiko zari nokte u vlastito meso. - I pitam se ko je ovo kraj mene.

Guste senke pale su na široku ulicu koja je od glavne kapije vodila prema hramu. Ulica je bila oivičena prekrasnim crvenim borovima pomešanim s javorima. Čak su i vrhovi borovih grana bih nepomični. Njihove su se senke vukle i poigravale na Keikinom licu i po njenom belom kimonu dok je koračala alejom. Poneka javorova grana spuštala se tako nisko da se mogla dodirnuti.

Kad su došli do kraja ulice, ugledali su zid od gline s krovom koji se nalazio na vrhu kamenog stepeništa. Čuo se šum vodopada. Popeli su se uza stepenice i išli kraj zida. Struja vode izvirala je iz jednog otvora u podnožju onog njegovog dela koji se nalazio nedaleko od jednostavne kapije.

- Ovde dolazi jako malo posetilaca, iako je hram čuven - on zastade kraj nje. - A danas izgleda potpuno napušten.

Planina Ogura prostirala se pred njima. Glavni hol hrama pokriven bakarnim krovom odisao je tihom dostojanstvenošću.

- Pogledaj ovaj divni stari hrast - reče Taićiro prilazeći mu. - Ljudi ga

nazivaju najčuvenijim drvetom u kraju Nišijama.

Od vrha do korena hrast je izbacivao svoje ogromne krivudave grane čvornovate od godina, ali je deblo bilo pokriveno snažnim lišćem. Činilo se da se njegove kratke grane prosto poigravaju snagom.

- Uvek sam voleo ovo staro drvo. Godine su prošle od kada sam ga ovako posmatrao. - On je govorio samo o hrastu, a ne i o hramu.

Dok su se vraćali kraj hola boginje Benten, pogledao je prema dugom, okomitom kamenom stepeništu.

- Možeš li se popeti uz ovakve stepenice u kimonu? - upita je on.

Keiko se nasmeši i zavrte glavom.

- Ne mogu baš najbolje - a onda dodade: - Uzmi me za ruku. A posle možeš da me nosiš.

- Ići ćemo polako.

- Da li je to tamo gore?

- Da. Sanetakin grob je na vrhu stepenica.

- Došao si u Kjoto samo da bi video taj grob? Nisi došao da bi video mene?

- Tačno - on zgrabi njenu ruku ali je onda ispusti. - Poći ću sam. Pričekaj me tu.

- Mogu ja. Trebalo bi da znaš da mi ove stepenice neće prčinjavati posebne poteškoće. Ne tiče me se dokle ćemo stići! - ona ga uhvati za ruku i poče se penjati s njim.

Trošne stare stepenice sada su se očigledno retko upotrebljavale. Korov i drugo rastinje nicalo je u podnožju svakog stepenika. Tu i tamo cvetalo je žuto cveće.

- Da li je to grob? - upita Keiko kad su došli do tri male kamene pagode koje su stajale poredane na jednoj strani.

- Malo više - reče Taićiro, ali ipak zakorači među njih.

-Lepe su, zar ne? Ovo su Grobnice tri cara. To su remek-dela kamenorezaca. Pagoda s ove strane i petospratna u sredini mislim da su posebno lepe.

Keiko klimnu glavom zagledana u njih.

- Kamen je prekriven divnom patinom - nastavi on.

- Da li su iz srednjeg veka?

- Da, ali ova sa deset spratova izgleda da potiče iz nešto kasnijeg perioda

nego ostale. Kažu da je to trinaestospratna pagoda koja je izgubila gornji deo.

Gracioznost i prefinjenost malih kamenih pagoda očigledno su se slagale s Keikinim umetničkim ukusom. Izgledalo je da ona zaboravlja da stoji ruku pod ruku s njim.

- Nijedan od grobova čuvenih ljudi koji se nalaze ovde nije im ni približno dorastao.

Na samom vrhu kamenog stepeništa došli su do skromnog Osnivačevog hrama, u kome se nalazio samo visoki kameni stub na kome su bila ispisana dostignuća sveštenika Tankua. Taićiro je brzo prošao kraj njega i došao do niza nadgrobnih spomenika koji su oivičavali njegovu desnu stranu.

- Evo nas. Ovi pripadaju porodici Sandōniši. Onaj spomenik na krajnjem desnom krilu je Sanetakin i na njemu piše 'Gospodar Sanetaka, bivši carski ministar ranga Naidaidin'.

Keiko je ugledala malu nadgrobnu ploču, čija visina nije nadržastala visinu kolena, a sa strana su joj se nalazili manji kameni znaci na kojima je bilo ispisano Sanetakinovo ime. Dva nadgrobna spomenika levo od njega imala su takođe uske obeleživače sa natpisima "Gospodar Kineda, bivši ministar ranga Udaidin" i "Gospodar Saneeda, bivši ministar ranga Naidaidin".

- Zar su visoki velikodostojnici imali na izgled tako jednostavne spomenike? - upita Keiko.

- Da. Volim ove jednostavne male kamene spomenike.

Ovi spomenici se nisu razlikovali od nadgrobnih spomenika nepoznatih osoba sahranjenih u hramu Nenbucu u Adašinu, sem što su im bile dodate odgovarajuće tablice s imenima. Kamenje je takođe bilo staro, obraslo mahovinom, uprljano zemljom i trošno od vremena. Ti spomenici su bili nemi. Taićiro je ćutao kraj Sanetakinog groba, kao da je pokušavao da čuje daleki i jedva čujni glas iz prošlosti. Povučena njegovom rukom, i Keiko je ćučala.

- Zaista je to strašno, zar ne? - reče on. - Bavim se istraživanjima vezanim za Sanetaku. Doživeo je osamdeset i dve godine i pisao dnevnik nekih šezdesetak godina. Taj dnevnik je veliki istorijski izvor za proučavanje XVI veka. Njega često spominju u dnevnicima drugih dvorskih plemića i pesnika, takođe. Bio je to oćaravajući period, vreme kulturne vitalnosti usred ratova i politićkih preokreta.

- Da li je to razlog što voliš njegov nadgrobni spomenik?

- Pretpostavljam.

- Da li ga dugo proućavaš?

- Tri godine. Ne, mora da je već četiri ili pet godina.
- A nadahnuće ti dolazi od ovog groba?
- Moje nadahnuće? Ne znam...

U tom trenutku Keiko se opusti i sruči na njega. Još uvek čučajući, on se klatio unazad na petama da bi se umirio pošto ga je njena težina gotovo oborila. Ona je zatim ležala preko njegovih kolena, gledajući mu lice, ruku obgrljenih oko njegovog vrata.

- Tačno pred tvojim velikim nadgrobni spomenikom... Zašto ne daš i meni da imam neke drage uspomene na njega? Ovaj kamen je mesto na kome počiva tvoje srce. To je sve što ti on znači.

- Sve što mi znači? - On je ponavljao njene reči odsutno. - Vremenom, kao da se i nadgrobni spomenici menjaju.

- O čemu govoriš?

- Istina je da dođe vreme kada i nadgrobni spomenik izgubi svoje značenje.

- Šta?

- Isuviše si blizu. - Njegove usne su sada gotovo dodirivale njeno uho.

- Nemoj! Golicaš me. - Keiko otre glavu o njegove grudi i pogleda ga krajičkom oka.

- Nemoj da me tako golicaš svojim dahom. Mrzim muškarce koji se šale i zadirkuju.

- Ja te ne zadirkujem.

On samo što nije prsnuo u smeh. Po prvi put je shvatio da ju je obgrlio rukama i pridržavao je dok mu je tako ležala preko krila. Osećao je težinu njenog tela, ali i njegovu gipku mekoću.

Dugi rukavi Keikinog kimona skliznuli su unatrag i njene gole ruke bile su nepomične oko njegovog vrata. On je odjednom postao svestan i dodira njene sveže, glatke i vlažne kože.

- Golicam te po tvom lepom uhu, zar ne? - pokušao je da umiri svoje disanje.

- Tu sam osetljiva - prošapta ona.

Njene uši su ga izazivale. Taićiro ih je nežno mazio prstima. Oči su joj bile širom otvorene i nisu se pomerale.

- Kao tajanstveni cvetovi - reče on igrajući se njenim ušima.

- Stvarno?

- Možeš li nešto čuti?
- Naravno. Nešto poput...
- Poput čega?
- Ne znam. Možda kao pčela koja čeprka u cvetu ... ili leptirića.
- To je zato što ih dodirujem.
- Uživao li dodirujući uši žene?
- Šta? - i prsti mu se ukočiše.
- Uživao li? - ponovi ona umilno.
- Nikada ih nisam video tako lepe - reče on napokon.
- Ja volim da drugima čistim uši - reče Keiko. - To je čudno, zar ne? Postala sam pravi stručnjak za to. Hoćeš li nekada da i tebi to uradim?

Taićiro joj ne odgovori.

- Nema ni daška povetarca - nastavi ona.
- Ne, samo suncem obasjan svet.
- Uvek ću se sećati kako si me držao u zagrljaju pred jednim starim grobom u jutro kakvo je ovo. Izgleda čudno da grobnica stvara sećanja.
- Ali njih i grade zbog sećanja, zar ne?
- Sigurna sam da će tvoje sećanje na ovo jutro uskoro nestati - ona se napregnu kako bi se izdigla sa njegovog kolena. - Suviše je bolno!
- Zašto misliš da se neću sećati?
- Za mene je suviše bolno da ovako bude!

Kako je pokušavala da se oslobodi, Taićiro ju je sve jače pritiskao. On usnama ovlaš pređe preko njenih.

- Ne, ne!

Iznenadilo ga je njeno odlučno odbijanje. Kao da je želela da sakrije svoje usne, pritisla je lice o njegove grudi. On joj je rukama prelazio preko kose i preko čela, pokušavajući da joj lice zabaci unazad. Opirala se.

- Vređaš mi oko! - viknu ona, popuštajući. Oči su joj bile sklopljene.
- Koje oko?
- Desno.
- Da li te još boli?
- Da, mislim da me boli. Zar ne vidiš suze?

Nije bilo nikakvog znaka uznemirenosti na njenom kapku. Taićiro se bez

razmišljanja sagnu i poljubi joj oko.

Keiko je uzdahnula ali se nije opirala.

Osećao je njene duge trepavice među svojim usnama. Odjednom se oseti nelagodno i povuče se.

- Ti nemaš ništa protiv ovog? Iako mi ne dozvoljavaš da te poljubim u usta?

- Ne znam! Kako možeš da tako govoriš? - Ona se nekako osloni na svoje noge i uspravi se, gotovo ga prevrćući. Bela tašna bila joj je na zemlji. Taićiro je uze, ustade i dade joj je.

- Tvoja tašna izgleda prilično velika.

- Ponela sam kupaći kostim.

- Kupaći kostim?

- Obećao si da ćemo ići na jezero Biva, znaš.

Keiko izvadi ogledalo i zagleda se u svoje desno oko, trljajući kapak. Primetivši da je on netremice posmatra, ona pocrvene i obori pogled. Izgledala je očaravajuće sramežljiva. Na časak prede vrhovima prstiju preko njegove bele košulje, na kojoj je bilo tragova njenog karmina.

- Šta ćemo? - reče on, uzimajući joj ruku.

- Žao mi je što neće spasti.

- Ne brinem se ja za košulju, hteo sam da kažem, šta ćemo mi sada uraditi?

- Ne znam - Keiko obori glavu. - Nemam pojma.

- Možemo posle podne ići na jezero, zar ne?

- Koliko je sati?

- Četiri do deset.

- Zar je tako rano? Kako se sunčeva svetlost probija prema nama, reklo bi se da je podne. - Keiko pogleda oko sebe. - Mora da je ono tamo planina Araši. Verujem da ljudi dolaze ovamo i leti.

- I ako posete hram, ne verujem da se penju čak dovde. - On maramicom obrisala znoj sa lica. Osećao je da je nekako odahnuo pošto sada sa njom ponovo vodi uobičajen razgovor. - Da li bi želela da vidiš mesto na kome kažu da se nekada nalazio Paviljon jesenje kiše? Bio sam ovde već dva-tri puta, ali se nikada nisam popeo do vrha.

U podnožju padine iza njih, stajao je drveni putokaz uperen prema

Paviljonu jesenje kiše.

- Hoćemo li se još penjati? - Ona podiže pogled prema planini. - Ne tiče me se koliko je visoko. Ako penjanje bude teško, mogu i bosa.

Staza se provlačila uz brdo, kroz gustu šumu. Taićiro je uklanjao grančice koje su se kačile za njen kimono i okretao se da joj da ruku.

Ubrzo su došli do mesta na kome se staza račvala.

- Verovatno bi trebalo da krenemo levo - reče on, oklevajući. - Čini mi se da je malo opasno.

Staza je išla ivicom stene.

- Bojim se da ne skliznem - reče Keiko, grčevito ga držeći za ruku. - Pođimo ovom desnom stranom.

- U redu. Čini se da ona ide do vrha planine.

Ovaj ogranak staze bio je gotovo skriven niskim drvećem. Taićiro je pustio da ga Keiko vodi, ali ona ubrzo zastade.

- Zar moram kroz gustiš ovako obučena? - Iza njih su stajala tri visoka bora. Kroz borove se videlo pobrđe Kitajame, i dole, pod njima, gradska predgrađa.

- Gde li bi ovo moglo da bude - reče Taićiro, dok se Keiko privijala uz njega.

- Nemam pojma.

Ona polako utonu u njegov zagrljaj. On se zaljuljao i dopustio da padne na zemlju pod njenim teretom. Dok su tako ležali zajedno, ona spusti ruku i popravi donji deo svog kimona.

Kada je primakao svoje usne do njenih, Keiko je samo zažmurila. Čak i kad ju je poljubio u usta, ona nije pokušavala da ga izbegne. Ali je usne držala čvrsto sklopljene.

Taićiro je milovao njen tanki mladi vrat, i počeo da klizi rukom ispod njenog kimona.

- Nemoj to! - Keiko zgrabi njegovu ruku.

On zatim pređe dlanom svoje ruke niz njen kimono do ispupčenja njene desne dojke, dok mu je ruka još uvek bila pokrivena obema njenim rukama, ali je ona pomeri na drugu dojku. Malo otvori oči i pogleda ga. - Ne smeš dodirivati desnu. To ne volim.

- Je li? - Začuden, on pusti da mu ruka padne sa njene leve dojke. Keiko je još uvek žmurila.

- Desna me čini tužnom.

- Tužnom?
- Da.
- Ali zašto?
- Ne znam. Možda zato što mi srce nije na toj strani.
- Ona stidljivo sklopi oči i još prisnije uroni u njega, dodirujući ga svojom levom dojkom. - Možda ima nečeg nenormalnog u devojčinom telu. Čak i ako izgubi tu nenormalnost ili grešku, može da se upravo zbog toga gubitka oseća tužnom.

Taićiro je osećao kako ga nešto divno uzbuđuje kada mu je rekla da u devojčinom telu ima nečeg nenormalnog i nepravilnog. Ali način na koji je Keiko govorila upravo sada, izgledao mu je kao dokaz da ovo nije bio prvi put da je dozvolila da joj neki muškarac dodirne grudi. I to ga je izazivalo. Uхватivši je snažno za kosu on ju je poljubio. Njeno čelo i vrat kupali su se u znoju.

* * *

Njih dvoje su išli nizbrdo, kraj grobova porodice Suminokura, prema hramu Gio. Odatle su se vratili i šetali do planine Araši.

Ručali su u restoranu *Ki'co*.

Kelnerica je ušla kasnije i rekla im da su njihova kola stigla. Malo iznenađen, Taićiro pogleda Keiko. Dok je mislio da je u toaletu, ona mora da je platila račun i iznajmila kola za njih.

Dok su se vozili kroz Kjoto, nedaleko od tvrđave Niđo, Keiko primeti:

- Nisam znala da se tako brzo može stići.
- Kuda stići?
- Ne budi tako zaboravan! Na jezero Biva, naravno.

Kola su istočnom stranom išla prema visokoj pagodi.

Prošla su kraj železničke stanice i kraj hrama. Kružila su južnim delom grada. Neko vreme pratili su reku Kamo, njen uzburkani deo, a ne njen uobičajeni mirni tok. Vozač im je rekao da je planina koja se pojavila pred njima bila planina Ušio, što znači "volov rep". Zaobilazeći je nalevo, prešli su preko Istočnih brda.

Pred njima puče pogled na jezero.

- To je jezero Biva! - Keiko reče resko. - Znači, napokon sam te ovde dovela.

Taićiro se iznenadio kada je video koliko je po jezeru plovilo jedrilica i

svih vrsta čamaca.

Odvezli su se do starog grada Ocu. Nedaleko od vidikovca koji je dominirao jezerom skrenuli su ulevo, prošli mesto gde su se takmičili motorni čamci, prošli kroz Hamaocu, i skrenuli pored drvoredom oivičene aleje u hotel. Automobili su bili parkirani duž obe strane.

Taićiro se iznenadio kada je pomislio da je Keiko svakako imenovala hotel kao njihovo odredište kada je iznajmila kola.

Službenik hotela priđe da otvori vrata automobila. Nije imao kud, sem da uđe.

Ne bacivši ni pogleda prema Taićiru, Keiko ode pravo do recepcije i upita:

- Rezervisali smo na ime Oki, iz restorana *Ki'co* na planini Araši.
- Da, svakako - odgovori joj službenik. - Za jednu noć, zar ne?

Ona se tada povuče jedan korak, kako bi Taićiro prišao i ispunio prijavu. Posle njenih reči, osećao se dužnim da da svoje pravo ime i adresu. Dodajući svom imenu njeno, osetio je da sada može lakše da diše.

Hotelski momak s ključem njihove sobe poveo ih je do lifta, ali je sa njima pošao samo do sledećeg sprata.

Keiko je, činilo se, bila zadovoljna apartmanom.

Pored spavaće sobe koja je bila u središtu, nalazila se prostrana soba koja je s jedne strane gledala na jezero, a s druge na brda koja su se spuštala do Kjota. Verovatno da bi se uklopila u arhitektonski stil Momojama streha u kome je hotel bio izgrađen, veranda ispred njihove sobe bila je zatvorena crvenim kopcima. Zidovi sa niskim panelima i prozorima na pomicanje, debelo uokvirena staklena vrata, sve je to odisalo dostojanstvenošću i starinskom lepotom. Svaki prozor pokrivao je čitav zid.

Poslužiteljica ubrzo donese čaj.

Keiko je nepomična sedela kraj prozora koji je gledao na jezero, obema rukama držeći ivicu belih čipkanih zavesa. Taićiro je sedeo u sredini sobe, posmatrajući je. Bila je u drugom kimonu, ali je imala isti obi sa motivom duge.

Jezero se prostiralo s njene leve strane. Mnoštva jedrilica klizila su njime. Najveći broj jedara bio je beo, ali neka su bila crvena, ljubičasta ili tamnoplava. Tu i tamo, motorni čamci su jurili, podižući vihore vode i ostavljajući za sobom brazde pene.

Zvuk motornog čamca dopirao je kroz prozor, kao i zvuci iz hotelskog bazena ili buka mašine za košenje trave, koja je negde radila. Unutra su zujali klima-uređaji.

Čekao je neko vreme da ona progovori. Onda ju je upitao da li želi čaj.

Ona odmahnu glavom.

- Zašto ne pričaš? - upita ona. - Zašto samo ćutiš? To je okrutno od tebe! Okrutan si! - Ona je neobuzdano trzala zavese. - Zar ovo nije divan pogled?

- Da, divan je. Ali ja sam razmišljao kako si ti divna. Tvoj zatiljak, tvoj obi.

- Mislio si na mene kako sam ti onako bila u zagrljaju tamo u hramu?

- Mislio ... to?

- Pretpostavljam da si ljut na mene. I šokiran si. Osećam to.

- Možda jesam.

- I ja sam šokirana. Stravično je kada se žena potpuno predaje. - Ona spusti glas; - Znači, zbog toga nisi seo ovde kraj mene?

Taićiro ustade i priđe joj. Položi joj ruku na rame, vodeći je nežno prema sofi. Ona sede uz njega, ali je gledala dole. - Daj mi malo čaja - prošapta.

On uze šolju i prinese joj je.

- Hoću iz tvojih usta.

On uze malo čaja u usta i pusti da joj čaj malo po malo vlaži usne i sliva se između njih. Sklopljenih očiju, glave zabačene unazad, Keiko je srkutala čaj. Sve je na njoj bilo nepokretno osim usana i grla.

- Još - reče ona, još uvek nepomična.

Taićiro uze još jedan gutljaj čaja i dade joj ga usta na usta.

- Ah, to je divno - Keiko otvori oči. - Sada bi mogla da umrem. Da je to bar bio otrov... Sada sam gotova. Gotova. A i ti si. - Zatim reče:

- Okreni se na drugu stranu.

Gurajući ga u polukrug, ona pritisnu svoje lice na njegovo rame i obgrli ga rukama, tražeći njegove. Taićiro uhvati jednu njenu ruku svojom, posmatrajući je dok je milovao svaki od njenih prstiju ponaosob.

- Žao mi je - reče Keiko. - Kako sam nemarna i nepromišljena. Ti bi svakako voleo da se okupaš. Da pripremim kadu.

- U redu.

- Ili bi možda više voleo da se istuširaš.

- Da li bi trebalo da se istuširam?

- Ja te volim ovakvog kakav si. Nikad nisam osetila miris koji bi mi se toliko svideo - ona zastade. - Ali ti sigurno želiš da se osvežiš.

Keiko nestade u spavaćoj sobi. Čuo je kako voda curi u kupatilu iza nje. Dok je posmatrao jedan turistički brodić kako se približava hotelskom doku,

Keiko dođe da mu kaže da je kada pripremljena.

Taićiro dobro nasapuna svoje telo, koje je bilo znojavo već i u Sagi.

Iznenadno kucanje na vratima kupatila, trže ga. Da li to Keiko ulazi? A onda je začu kako ga zove na telefon.

- To ne može biti za mene. Ko me zove? Mora da je neka greška!
- Za tebe je - ponovi ona.
- Svašta. Niko ne zna da sam ovde.
- Ali za tebe je!

I ne obrisavši se, Taićiro navuče kimono i izađe.

- Kažeš da je za mene? - upita je on s nevericom.

Telefon je bio na noćnom stočiću između dva kreveta.

Upravo mu je prilazio kada Keiko reče neka dođe u drugu sobu.

Na malom stolu kraj televizora nalazio se telefon sa slušalicom koja je bila van ležišta. Kad je Taićiro uzeo slušalicu i prineo je uhu, Keiko reče:

- To te zovu od kuće, iz Kamakure.
- Zaista? - on uzviknu prebledevši. - Zašto, za ime boga?
- Tvoja majka je na liniji. - Ona zatim dodade napregnutim glasom:
- Ja sam je pozvala. Rekla sam da sam ovde u hotelu i da si obećao da ćeš se oženiti mnome. Rekla sam da se nadam da će nam dati svoj pristanak.

Taićiro je buljio u nju.

Naravno, majka je mogla da čuje šta mu je Keiko upravo rekla. Kada je otišao da se okupa on je zatvorio vrata spavaće sobe i kupatila, pa zbog prskanja vode nije mogao čuti da je Keiko telefonirala. Da li je to što ga je terala da se okupa bio deo njenog plana.

- Taićiro? Da li je Taićiro tamo? - glas njegove majke podrhtavao je u slušalici koju je čvrsto držao u ruci.

Dok je zaprepašteno buljio u nju, Keiko mu je uzvraćala gledajući u njega, ne trepćući. Njene lepe oči odisale su prodornom blistavošću.

- Zar to nisi ti, Taićiro?
- Da, majko, ovde sam - reče on, prisanjajući slušalicu na uvo.
- To si ti, Taićiro, zar ne? - glas joj je podrhtavao. - Ne čini to! Taićiro, molim te, nemoj.

On joj nije odgovorio.

- Ta devojka - ti znaš od kakvih je ona, zar ne? Mora da znaš.

Taićiro ponovo ne reče ništa. Keiko ga zagrla otpozadi, odgurujući slušalicu u stranu svojim obrazom, pa svoje usne čvrsto pritisnu na njegovu uvo.

- Majko - reče ona tiho - majko, pitam se da li vi shvatate zašto sam vas zvala.

- Taićiro, čuješ li me - upita majka. - Ko je tamo?

- Ja sam - reče on, povlačeći se od Keikinih usana i priljubljujući slušalicu ponovo uz uvo.

- Kakav bezobrazluk, da se javlja telefonom pre tebe! Da li te je ona naterala da se javljaš? - Njegova majka ne sačeka odgovor. - Taićiro, dolazi kući! Napusti hotel smesta i dođi kući... Ona prisluškuje, zar ne? Ne tiče me se, želim da ona ovo čuje. Taićiro, nemoj ništa da imaš sa tom devojkom. Ona je užasna osoba - znam! Ne mogu podneti da me ponovo muče. Ovoga puta bi me to ubilo! Ja govorim samo zato što je ona učenica gospođice Ueno.

Dok je slušao, Keikine su mu usne dodirivale zatiljak.

- Da nisam bila učenica gospođice Ueno, nikada te ne bih upoznala - prošaputa ona.

- Ona je vredna prezira - nastavi njegova majka. - Mislim da je pokušala da zavede i tvog oca!

- Zar? - reče on jedva čujno i okrenu se da pogleda Keiko. Njena se glava pomeri za njegovom, dok su joj usne još uvek bile priljubljene uz njegov vrat. Osećao je da vređa majku time što njene reči sluša preko telefona dok ga Keiko ljubi. Ipak, nije mogao da jednostavno prekine vezu.

- Govorićemo o tome kad dođem kući.

- Da... Dođi kući odmah! Ništa sa njom nisi loše učinio, zar ne? Ne nameravaš valjda da prenoćiš sa njom?

Nije bilo odgovora.

- Taićiro, pogledaj joj u oči! Razmisli o tome šta ona govori. Zašto ti misliš da ona kao učenica gospođice Ueno želi da se uda za tebe? To je plan zle žene. Ona je u svakom slučaju zla, što se nas tiče. U to sam sigurna, to nije samo moja mašta. Osećala sam da je za tebe bilo zlosrećno da ovog puta ideš u Kjoto i bila sam u pravu. I tvoj otac se brinuo i rekao da je to izgledalo sumnjivo. Taićiro, ako ti nećeš kući, sledećim avionom oboje dolazimo u Kjoto.

- Shvatio sam.

- Šta si shvatio? - Zatim, da bi se obezbedila, njegova majka ga upita ponovo;

- Vraćaš se kući, zar ne? Stvarno se vraćaš kući?
- Dobro.

Keiko je uletela u spavaću sobu i zatvorila vrata.

Taićiro je stajao kraj prozora, posmatrajući jezero. Jedan laki avion, verovatno izletnički, opisivao je luk nisko nad vodom. Neki od motornih čamaca jurili su velikom brzinom, a jedan od njih je za sobom vukao devojkicu koja se skijala na vodi.

Do njega su dopirali glasovi iz bazena. Tri mlade žene u kupaćim kostimima ležale su izazovno razbaškarene na travi pod njegovim prozorom.

Čuo je kako ga Keiko doziva iz spavaće sobe. Kada je otvorio vrata, video ju je kako stoji u kupaćem kostimu.

Ponestade mu daha i on skrenu pogled. Njena suncem blago opaljena koža blistala je tako omamljujuće da je jedva primetio beli vuneni kupaći kostim.

- Divno je - reče ona, krenuvši prema prozoru. Čitava leđa bila su joj gola u tom kostimu. - Pogledaj kako je divno nebo, tamo kraj planina.

Zaoštreni zlatasti sunčevi zraci slivali su se niz planinu.

- Da li je to planina Hiei? - upita Taićiro.

- Da. Ovo me podseća na koplja koja se zarivaju u našu sudbinu. A šta je s tvojom majkom? - Ona mu se okrenu. - Želim da dođe ovde, i ona i tvoj otac.

- Ne govori gluposti.

- Zaista želim! To kažem sasvim ozbiljno. - Keiko se iznenada privi uz njega. - Hajde da plivamo. Želim da budemo u hladnoj, hladnoj vodi. Obećao si, znaš. Obećao si da ćemo se provozati i motornim čamcem. To obećanje stoji od kada si došao. - Ona mu se privi, oslanjajući se na njegovo telo. - Da li se vraćaš u Kamakuru zbog razgovora s majkom? Videćeš da će ona doći ovamo. Verovatno tvoj otac neće hteti, ali će tvoja majka to već srediti.

- Keiko, da li si ga zavela?

Licem na njegovim grudima, ona odmahnu glavom.

- Da li sam zavela tebe? Jesam li?

Ruke je ovio oko njenih golih leđa.

- Ne govorim o sebi. Ne menjaj temu.

- Ne menjaj je ti! Pitam da li sam tebe zavela. Da li ti tako misliš? - ona zastade. - Kako muškarac može biti toliko okrutan prema devojci koju drži u

svom zagrljaju, i pitati je da li mu je zavodila oca? - Keiko poče da plače. - Šta hoćeš da kažem? Mislim da ću se udaviti...

Dok je hvatao njena drhtava ramena, osetio je jednu od njenih naramenica pod rukom. Počeo je da je spušta, razgolićujući njene grudi do pola, a onda je smaknuo i njenu drugu naramenicu. Keiko se oslanjala na njega, povijenih leđa, grudi obnaženih i izbačenih napred.

- Nemoj! Ne desnu. Molim te! Molim te, nemoj desnu.

Suze su joj lile niz čvrsto sklopljene oči.

* * *

Keiko se obmotala velikim peškirom oko ramena, pre nego što je pošla na plivanje. Taićiro je bio u košulji. Zajedno su prošli kraj portirnice, izašavši u baštu koja se otvarala na jezero. Visoko drvo pred njima cvetalo je belim cvetovima koji su ličili na hibiskus.

Bazeni za kupanje nalazili su se s obe strane bašte. Deca su se kupala u bazenu koji je bio sred travnjaka na desnoj strani. Bazen na levoj strani bio je ograđen i malo izdignut. Taićiro stade na ulazu u bazen na levoj strani.

- Zar nećeš i ti? - upita ga Keiko.

- Ne, pričekaću te. - Osećao se malo neprijatno uz devojkicu koja je privlačila toliko pažnje.

- Ah, tako? Želela bih samo da se brzo zamoćim - reče ona. - To mi je prvi put ove godine, pa želim da vidim kako će biti.

Žalosne vrbe i trešnjeva stabla rasla su na travnjaku kraj obale, malo udaljeni jedna od drugih.

Taićiro sede na klupu u senci jedne stare breze i stade posmatrati bazen. Nije mogao da vidi Keiko sve dok nije stala na nisku dasku za skakanje. Keikino lepo telo ocrtavalo se naspram jezera Biva i dalekih planina. Planine su bile obavijene izmaglicom. Bledo i neuhvatljivo rumenilo bojilo je tamnu vodu jezera. Keiko zaroni, dižući oblak vodenih kapi.

Pošto je izašla iz bazena, iznajmila je motorni čamac i pozvala Taićira da pođe sa njom da se provozaju.

- Pada noć - reče on. - Zašto da ne pođemo sutra?

- Sutra? - Oči joj zasvetleše. - Znači ostaješ? Zaista ćeš ostati? ... Ne znam kako će biti sutra. Zar nije tako? Bilo kako bilo, održi bar ovo jedno obećanje. Odmah ćemo se vratiti natrag. Želim da s tobom budem malo tamo, na pućini. Želim da prošetamo kroz svoje sudbine i lebdimo na talasima. Sutra nam uvek pobećne. Hajdemo danas. - Ona ga povuče za ruku. - Pogledaj koliko je čamaca još uvek na vodi!

* * *

Tri časa kasnije Ueno Otoko je preko radija čula o nesrećnom slučaju, o udesu motornog čamca na jezeru Biva, i kolima odjurila u hotel. Iz vesti je saznala da je devojkicu po imenu Keiko spasla jedna jedrilica. Keiko je bila u krevetu kad je Otoko stigla.

Kad je Otoko ušla u sobu, pitala je poslužiteljicu da li je Keiko još uvek u nesvesti.

- Ona je pod sredstvima za umirenje - odgovori joj sobarica.

- Znači, nije u opasnosti?

- Lekar je rekao da nema razloga za zabrinutost. Izgledalo je da je mrtva kada su je izvukli na obalu, ali su joj dali veštačko disanje i ubrzo je vratili u život. Počela je da besno mlatara i izvikuje ime čoveka koji je bio sa njom.

- Kako je njemu?

- Još ga nisu našli, uprkos tome što ga svi traže.

- Nisu? - Otokin je glas drhtao. Ona se vrati u drugu sobu i pogleda na jezero. Svetla motornih čamaca neumorno su i nemirno kružila po crnom listu vode, koji se protezao levo od hotela.

- Svi motorni čamci u okolini su na vodi, ne samo naši - doviknu joj sobarica. - I policijski čamci su na vodi, a upalili su i logorske vatre duž obale. No, verovatno je suviše kasno da ga spasu.

Otoko zgrabi zavesu na prozoru.

Daleko od svetla motornih čamaca koja su se nemirno pomerale, jedan turistički parobrod okičen crvenim lampionima polako se kretao ka hotelskom doku. Na drugoj obali video se vatromet.

Otoko oseti da joj kolena podrhtavaju. Čitavo joj je telo počelo drhtati, ali joj se činilo da se lampioni parobroda takođe njišu. Okrete se uz napor. Vrata spavaće sobe bila su otvorena. Keikin krevet zapade joj za oko, i ona požuri u spavaću sobu, kao da je zaboravila da je tu već bila.

Keiko je mirno spavala. Disanje joj je bilo tiho.

Otoko je postala još uznemirenija.

- Možemo li je ovako ostaviti?

Sobarica klimnu glavom.

- Kada će se probuditi?

- Ne znam.

Otoko prisloni ruku na Keikino čelo. Sveža vlažna koža bila je lepljiva. Keikino lice je bilo bezbojno, sem bledeg rumenila na obrazima.

Kosa joj se širila preko jastuka, u zamršenoj masi, toliko oma da je izgledala mokra. Njeni lepi zubi videli su se kroz malo razmaknute usne. Obe ruke bile su joj pod pokrivačem. Dok je ležala tako podignute glave, njeno čisto, nevino i usnulo lice duboko dimu Otoko. Kao da je govorila zbogom, Otoki i životu. Otoko pride u nameri da je prodrmusi i probudi, kad začu kucanje na vratima druge sobe. Sobarica pođe da otvori vrata.

Udoše Oki Tošio i njegova žena. On zastade čim ugleda Otoko.

- A, vi ste gospođice Ueno... - reče Fumiko.

Bio je to njihov prvi susret.

- Znači, vi ste ubili mog sina. Ili dali da ga ubiju - glas joj je bio tih i bezosećajan.

Otoko htela da pomeri usne, ali reči nije bilo. Naginjala se nad Keikin krevet, oslanjajući se na jednu ruku. Fumiko joj priđe. Otoko se povuče u stranu.

Fumiko zgrabi revere Keikinog noćnog kimona i prodrmusi je.

- Probudi se! Probudi se!

Dok ju je drmusala sve jače i jače, Keikina glava se klatila napred i nazad.

- Zašto se ne probudi?

- Ne vredi - reče joj Otoko. - Ona je pod sredstvima za umirenje.

- Moram nešto da je pitam - Fumiko je još uvek pokušavala da je probudi.

- To je stvar od životne važnosti za moga sina!

- Pričekaj malo - reče Oki - svi ti ljudi napolju ga traže. - On je obgrli i oni zajedno izadoše iz sobe.

Otoko uzdahne i vrati se krevetu, zagledajući se u Keikino usnulo lice. Suze su kapale iz uglova Keikinih očiju.

- Keiko!

Keiko otvori oči. U njima su suze još uvek blistale, dok je gledala gore, u Otoko.

KRAJ

Anahronic & Pompeasabina

www.Crowarez.Org

Footnote

---

¹ Ovo je japanski redosled po kome se daje prvo prezime a zatim ime; ovaj redosled smo zadržali jer on simbolički predstavlja moć koju porodica na Dalekom istoku ima nad sudbinom pojedinca. (Ova i sve ostale primedbe u knjizi potiču od prevodioca).

² U Japanu su po svojoj lepoti oduvek bile poznate žene iz Kjota; kad se kaže lepotica iz Kjota, podrazumeva se i velika prefinjenost, kako u izgledu tako i u ponašanju, oblačenju i svemu drugom; Kjoto je vekovima bio carska prestonica.

³ Kotaču -- mangal sa drvenim okvirom odozgo; preko toga se stavlja pokrivač, a greje se tako što se noge i ruke zavuku pod njega; jedina vrsta grejanja u tradicionalnoj japanskoj kući.

⁴ Fino prerađena riba koju Japanci jedu sasvim svežu, i koja predstavlja jedan od najvećih delikatesa u njihovoj kuhinji.

⁵ Kjoto za Japance predstavlja pojam onoga što je najlepše i najčistije japansko; Japanci na neki način osećaju da je Kjoto srce japanske tradicije i srce Japana.

⁶ Maiko su devojke koje su završile kompletnu obuku neophodnu za gejšu, ali ih još nije otkupio neki patron, još su devojke, i kao takve nose posebnu vrstu kimona, naglašeno dug pojas, obi i nanule sa veoma visokim potpeticama.

⁷ Hram Čionin, koji pripada budističkoj sekti Đodo, ponosi se najvećim zvonom tog tipa u Japanu; zvono je izliveno 1633. godine, prečnik mu je 2, 7 metara, a težina 74 tone.

⁸ Obi je široki pojas kojim se pričvršćuje kimono; poreci ove praktične funkcije (kimono nema kopče ili dugmad), obi ima i izrazito dekorativnu ulogu.

⁹ Osuši -- japansko jelo koje se spravlja od valjušaka napravljenih od kuvanog pirinča i presne ribe, a začinjava ljutom zelenkastom repolikom biljkom vasabi.

¹⁰ Pošto mesec pripada Susanoou, bratu boginje sunca Amaterasu, koja je najveće božanstvo u šintoističkom panteonu, mesec je predmet obožavanja od najstarijih vremena, prema japanskoj pesničkoj tradiciji, gledanjem meseca i predavanjem njemu čovek može zaboraviti svaku tugu.

¹¹ Otmeni kraj Tokija

---

¹² *Planina Kurama, visoka 750 metara, nalazi se severno od Kjota; hram koji se na njoj nalazi i u kojem se održava Festival punog meseca osnovan je 770. godine; osnivač ovog čuvenog svetišta bio je*

¹³ *Period u Junu mesecu koji traje par nedelja ili nešto duže.*

¹⁴ *Kamene ili suve bašte dočaravaju predeo ili predstavljaju mikro- kosmos uglavnom ili isključivo pomoću kamenja, šljunka i peska.*

¹⁵ *Kratke čarape, obično bele boje. Pošto je palac izdvojen, tabi čarape se nose sa japanskim nanulama zori i geta.*

¹⁶ *Japanski slatkiš nalik na ratluk.*

¹⁷ *Igra koja služi kako za zabavu, tako i za određivanje pobedni-- ka -- poput bacanja novčića kod nas; cilj je da brži, blagovremeni i tačni, pravilima utvrđeni pokreti desne ruke pobeđe isto tako utvrđeno reagovanje protivnika; zahteva savršenu koncentraciju i kompletno predavanje igri.*

¹⁸ *Japanski rezanci koji se, malo prokuvani, služe sa lakom supom.*

¹⁹ *Ovaj porculan, koji se proizvodi u oblasti Mie, otkrili su majstori čajne ceremonije u XVI veku; uglavnom se od njega prave posude za čajnu ceremoniju (ćavani).*

²⁰ *Japanski bujon, odnosno, osnova za supu koja se priprema od fermentirane kaše dobijene kovanjem pasulja.*